ترجمان شمسیه

رسالهٔ شمسیه نك تصورات قسمی تماماً ترجمه اولنمشدر

معارف نظارت جلیله سنك ۱ فی تموز سنه ۳۰۵ تاریخ و
۳۶۷ نومرولی رخصتنامه سیله برنجی دفعه اوله رق
حکاکلرده ابراهیم افندینك مطبعه سنده طبع اولنمشدر

استانبول
سنه
۱۳۰۷

ترجمان شمسیه

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمدلله رب العالمين والصلوة والسلام على سيدنا محمد خاتم النبيين وعلى آله واصحابه والتابعين (وبعد) سايهٔ معارفوايهٔ حضرت تاجدارى ولطف ومرحمت شعار شهنشاهى سلطان الاعظم والخاقان المعظم خادم الحرمين افندمز حضرتلرينك عصر معدلتحصر حضرت خلافتپناهيلرنده دها هنوز طالب علوم اولديغم وكمبضاعهٔ علم ومعرفت بولنديغم جهتله بر طاقم فضلاى عصره قارشو اشبو ترجمان شمسيه اسميله مسمى اولان اثر عاجزانه م شمسه نسبتله قوم دانه سندن بحث ديمك ايسه ده بو وسيله ايله نياز واميدنده بولنديغم نام عاجزانهم دعاى باخير ايله يادا ولنمسى ايچون اشبو ترجمهٔ عاجزانه مى موقع انتشاره وضع ايلدم فقط بعض محللرك عيناً تركجه يه ترجمه سندن هيچ برمآل ومعنى چيقمديغى جهتله بو بابده عباره ومقام قرينه سيله استنباط اولنان معنى قطب وسيددن دخى بحثله شرح وايضاح ايدلمش ايسه ده استفاده يه طالب بولنان مبتديلر ترجمه يه نظر ايتمكسزين اولجه متنك عربى عباره سنه چاليشوب البته هركس كندى زعمنجه بردرلو معنى ويره بيله جكندن اندن صكره ترجمه ايله تطبيق ايتمليدركه اشبو ترجمه دن منتظر اولان فائده سهولتله حاصل اوله فقط ترجمهٔ عاجزنه شايان مطالعه براثر اولمديغى جهتله مبتدى ايچون بوندن استفاده حاصل اولمسه بيله هيچ اولمازايسه علماى عصرى رسالهٔ مذكوره اوزرينه عربجه برطاقم شرح وحاشيه لر بولنديغى كبى برطاقده ترجمه لر بولنمق ايچون سوق وتشويق ايتمش اولورم همان جناب حق وفياض مطلق ومحرك الجسم والجوهر حضرتلرى جمله مزى توفيقات الهيه والهامات صمدانيه سيله فيضياب ايليه (وبعد) بسمله حمدله صلوه نك ذكرندن فارغ اولدقدن صكره (فهذه) ذهننده موجود اولان شو الفاظ ومعانئ مدونه ندر (كتاب فى المنطق) فن منطقده كتابدر (سميته بالرسالة الشمسيه) لكن بن او كتابه شمسيه رساله سيله تسميه

ايلدم زيرا كتاب برفنده فن كاملدركه جميع قواعدى تفصيلا بيان وايضاح اولنديغى جهتله اوفنك جامع اولديغى مسائلك بشقه جه تفصيلاتى بولنمز رساله ايسه على سبيل الاختصار قواعد علميه يى مشتمل اولديغى جهتله اوفنه متفرع رساله خارجنده تفصيلات بولنور اويله ايسه هذه دن مستفاد اولان شو الفاظ ومعانى مدونه علم منطقك جميع قواعدينى جامع اولوب بوقواعددن بشقه خارجده قاعده لرى بولنمديغى جهتله كتابدر وجميع قواعد منطق تفصيلا بيان اولنمديغى جهتله خارجده اوقواعده متفرع تفصيلات اولديغندن رساله در انك ايچون كتابه رساله ايله تسميه ايلدم ديدى (ورتبته على مقدمة وثلث مقالات وخاتمه) بن اورساله يى برمقدمه واوچ مقاله وبرخاتمه اوزرينه ترتيب ايلدم وترتيب عرفده بعضيسنى تقديم وبعضيسنى تأخير ايدركه هر بر شئ كندى مرتبه سنده قيلمقدر مقدمه دخى اوچ معنايه كلور اولكيسى قضيه يه اطلاق اولنور ان كانت الشمس طالعة مقدم فالنهار موجود تاليدر ايكنجيسى العالم متغير وكل متغير حادث دينلدكده شو ايكى قضيه يه ده مقدمات دينيلور بونك نتيجه سى العالم حادث در اوچنجيسى ابتدا اولنان شيئه مقدمه ديرلر بو مقامده مقدمه دن مراد اوچنجيسيدر (س) كل امر ذى بال الى آخره ومن صلى على مرة الى آخره احاديث شريفه لرينه امتثالا مصنف بوكتابه ابتدا بسمله وياحمدله صلوله ايله بدأ ايدوب وبعد فهذه ديدى بوبدأدن صكره ذكر اولنه جق منطق كتابيدر بن اوكتابه شمسيه رساله سيله تسميه ايتدم وانى برمقدمه واوچ مقاله وبرخاتمه اوزرينه ترتيب ايلدم ديدى مقدمه باشلامقلق كندى اوزرينه محتاج اولان كلام معناسنه اولور ايسه مصنف بوكتابه بسمله وياحمدله صلوله ايله باشلايغى جهتله اشاغيده ورتبته على مقدمة دكى مقدمه دن ماتوقف عليه الشروع مراد اولنمق ممكن دكلدر ح بسمله حمدله صلوله كتابدن جز اولميوب بعددن صكره اولان الفاظ ومعانينك كليسى منطق كتابى اولديغندن او كتابك مقدمه سى هم منطقدن جز اولديغى حالده ماتوقف عليه الشروع اولماسى لازم كلمز اكر مقدمه منطقدن جز اولمسه وبعد فهذه كتاب فى المنطق عباره سنك صحيح اولماسى لازم كلور زيرا بعددن صكره اولان شو الفاظ ومعانى منطق كتابيدر ديدى واو كتابده مقدمه ده داخلدر الحاصل مقدمه منطقدن جز اولديغى حالده شروع كندى اوزرينه توقف ايتديكى ايچون مقدمه تسميه اولندى وخاتمه ده ينه منطقدن جز اوله رق ختام منطق اولديغى ايچون خاتمه تسميه اولندى اويله ايسه شروع ايله خاتمه نك بيننده اولان شيئه ده براسم تسميه سى لازم كلديكندن مصنف اكاده مقالات ديدى بوخسه مقدمه ايله خاتمه نكده مقال اولماسى لازم كلمز (اما المقدمة ففيها بحثان) اما مقدمه ده

ایکی بحث واردر (الاول فی ماهیة المنطق) مقدمه ده اولان ایکی بحثدن بحث اول رسم منطق بیانده اولیجیدر (س) مقدمه علم منطقك ماهیتنی جامع اولدیغی جهتله بو ماهیتده مقالات ثلثه و خاتمه ده داخلدر اویله ایسه منطق کتابی یعنی رسالهٔ شمسیه یالکز مقدمه دن عبارت دیمك اولور زیرا ماهیت انسان دینلدکده انسانك احمد محمد مصطفی زید بکر بشر کبی نه قدر افرادی وار ایسه جمله سنه شامل اولدیغی کبی ج ماهیتدن مراد رسمدر علملر دن بر علمه شروع ایدن او علمك نه فنی اولدیغی بیلسه (و بیان الحاجة الیه) و علم منطقه نه ایچون احتیاج واردر بو غرضی بیلسه مطلقا مجهولی طلب لازم کلور اشته علم منطقه ده شروع ایدن کیمسه ده بویله علم منطقی رسمیله اجمالا بیلسه مطلقا مجهولی طلب لازم کله جکدر س بویله علم منطقی رسمیله بیلمکه حاجت یوقدر زیرا رسمسز بو علمك علم منطق اولدیغی

بیلمك کافیدر نتکم عنقانك ماهیتنی بیلیه رك یالکز عنقا دیو بیلدیکمز کبی ح علم منطق رسم ایله تحصیل اولندیغی جهتله رسمیله بیلمکدن اجمال رسمی حاصل اوله جغندن و جمیع مسائل منطقده او اجمال رسمی یه متفرع بولندیغندن طالب شروعنده زیاده بصرت اوزره اولسون ایچون رسمیله بیلمك لازمدر (العلم اماتصور فقط) علم یالکز تصوردرکه یعنی کندوسنده حکم یوقدر (وهو حصول صورة الشی فی العقل) معناسی شیئك صورتی عقلك عندنده حاصل اولمغه تصور دینیلور یعنی شیئی دوشنمکدن عقلده بر صورت حاصل اولمقدر انتهی س و تعریفده اولان هو ضمیری نره یه راجعدر تصور فقط راجع اولسه بو تعریف یالکز کندوسنده حکم اولمیانك تعریفی اولمسی لازم کلور حال بوکه بو تعریف هم تصور فقط و همده تصور معه حکمنك تعریفیدر اکر ضمیر علمه راجع اولسه تعریف ایله معرفك بینی و اماتصور فقط ایله فصل جائز اولمیوب او حالده تعریفك و اماتصور فقط اوزرینه تقدیمی لازم کلور ایدی ح اماتصور فقط دیمك کندوسنده حکم اولمیان تصور دیمکدر (و اماتصور معه حکم) دیمك تصور ایله برابر حکم اولان تصور دیمکدر اویله ایسه کندوسنده حکم اولمیان ایله حکم اولان تصورك اراسنی مطلق تصور جمع ایلدیکندن یعنی مطلق تصور هم تصور فقط و همده تصور معه حکمنی جامع اولدیغی جهتله بو تعریفی ایکیسنك ارهسنه کتوردیده هو ضمیری مطلق تصوره راجع اولور دیدی س بو تعریف علمك تعریفیدر علمی اما تصور فقط دیه رك تقسیم ایدکره نیچون مطلق تصوری تعریفی ایلدی ح تصور ایله علمك الفاظ مترادفه دن اولدیغی بیلنسون ایچون و همده علمی تصور ایله تصدیقه تقسیمه احتیاج اولدیغی ایچون

(و تصور فقط ایله تصور معه حکم)

(نه وجهله اولور انلرك بیانی)

مثلا زید کاتب دینلدکده اولا زیدی بیلدك ثانیا کاتبك معناسنی بیلدك ثالثا یازو یازمق یعنی کتابت نوع انسانده بولنورمی بولنمازمی بو نسبت حکمیه یی بیلدك رابعا بو زیده کاتبلك وارمی یوقمی انی بیلدك حکم حاصل اولدی وار ایسه (زید کاتب) دیدك موجبه اولدی یوق ایسه (زید لیس بکاتب) دیدك سالبه اولدی و برده (زید حدید) دینلسه اولا زیدی بیلدك ثانیا حدیدك معناسنی بیلدك تیموردر ثالثا تیمور اولقلغك انسانه امثالی وارمیدر یوقیدر انی بیلدك که یوقدر حکم حاصل اولدی (زید لیس بحدید) سالبه اولدی انتهی س تصور فقط بعض کره واحد اولور (زید) کبی بعض کره متعدد اولور (الانسان الکاتب) کبی و کندوسنده نسبت بولنور غلام زید کبی و الحیوان الناطق کبی و موجبه لك بولنور اضرب زیدا کبی سالبه لك بولنور لاتضرب زیدا کبی بونلرك جمله سی ادراکات قبیلندندر و تصور معه حکمده کذلك محکوم علیه و به و نسبت حکمیه ایله برابر حکمده ادراکات قبیلندندر اویله ایسه کرك تصور فقط و کرك تصور معه حکم هر ایکیسیده ادرکات قبیلندن اولدیغندن علم قسم واحد اولدی (و یقال للمجموع تصدیق) بونلرك مجموعنه تصدیق دینیلور شو ایکی قسمك ایکیسنه می تصدیق دینیلور ح یالکز تصورات ثلثه ایله برابر کندوسنده حکم اولانه تصدیق دینیلور زیرا اماتصور فقط تصور ادراکیه دن عبارتدر و تصدیق اولان اماتصور معه حکم ادراك اولان تصورات ثلثه دن بشقه ادراکات بریده حکم اولمقدر س حکم ادراك دکلدر دینیلور ایسه چونکه تصورات ثلثه ادراکدر اویله ایسه ادراك ایله غیر ادراکدن عبارت اولان علمك تقسیمندن قسم ثانی اوله مز زیرا بر قسمی معلوم و دیکری مجهول اولان کلهٔ واحده یه و یا بر شیئه معلومدر دینلدیکی کبی مجهولدرده دینلمز زیرا علم مطلق بیلمکلك حکم غیر ادراك اولدیغنه کوره بیلنمیان شیدر بو حالده علمك پارچه سی یعنی قسمی اوله مز ح زیرا موجودات تصور ایله تصدیقدن عبارتدر حالبوکه بو تصور ایله تصدیقك بعضیسی بدیهی و بعضیسی نظیریدر بونلرك جمله سی علمك قسمی اولدیغی کبی تصدیقده ده تصورات ثلثه ادراك حکم ادراك اولمیه رق علمك قسمی اولور س و اماتصور معه حکم دکی تصورك تصورات ثلثه اولدیغنه دائر صراحت یوقدر مصنف و اماتصورات معه حکم دیمدی یالکز محکوم علیه ایله حکمك و یاخود یالکز محکوم به ایله حکمك و یاخود یالکز نسبت حکمیه ایله حکمك تصدیق اولمسی لازم کلور بو ده تصدیق دکلدر ح حکمك تعریفی (و هو اسناد امر الی آخره ایجابا او سلبا) معناسی

برامرى اخره موجبه ياخود سالبه اوله رق اسناد ايتمكدر يعنى بر ايشـك اخرده وقوعبولديغنى وياخود بولمديغنى اسناد واثبـات ايتمكدر يالكز محكوم عليه اولان زيده نه اسناداولنه بيلور بوبابده حكم انجق تصورات ثلثه يه لاحق اولور انك ايچون تصورات ثلثه مع الحكم تصديق اولور وهمده تصور فقط دكى تصور واحداولور متعدد اولور ديه رك سيد شريف تفسـير ايلديكى حالده واما تصور معه حكم ده اولان تصورك واحد اولديغى نه ايله استدلال اولنه بيلور

❋ بيان تصديق ❋

برنجى قطبه كوره تصديق هم محكوم عليهى وهم محكوم بهى وهم نسبت حكميه وحكمك وقوعبوب بولمديغنى بودررى ادراك تصديقـدر ايكـنجيسى مذهب امامه كوره تصورات ثلثه ادراكدر حكم ادراك اولميوب افعال نفسانيه دن صادر اولان برفعلدر وتصور ثلثه مع الحكم تصديقدرديدى بوحالده (اضرب زيداً) تصديقده داخل اولور زيرا اولاضربك معناسنى بيلدك ثانياً زيدى بيلدك ثالثاً ضربك انسانه وقوعى اولديغى بيلدك بواوچى تصور ادراكيه دندر وبرده سن ضرب ايت ديه رك حكم ايتدك بوحالده موجبه لكده بولنـدى تصديق اولدى اكر حكمى ادراكدر ديرايسك بوحالده اضرب زيداً تصديقدن خارج قالورشويله كه ادراكك دردنجيسى اولان حكمك يعنى ضربك زيده وقوعبو لديغنى وياخود وقوعبولمديغنى بيله مدك اوچنجيسى مذهب حكمايه كوره تصديق يالكز حكمدر س مذهب حكمايه كوره تصديق يالكز حكمدن عبارت اولور ايسه بوكا حكمك تعريفى صادق اولماز يعنى اسناد امر الى آخره شوتعريف اوقونمز وجودى اولميانه حكم نصل لاحق اولور ح تصديق يالكز حكمدر ديمكدن مقصدمز شويله دركه مثلا ١٢ و ٢٣ و ٤١ و ٥٤) رقلرينك قاچ بالغ اولديغنى بيلمك مقصدمز اولسه بروجهاتى تحرير اولنوب

١٢ جمع اولندقده مجموعى يوزاوتوزدن عبارت اولديغى اكلاشيلنجه ارتق يوقاريده

٢٣ محرر اولان اون ايكى و يكرمى اوج وقرق بر واللى درت رقلرينـك حكمى

٤١ قالمديغى كبى بو بابده كى تصديق ايچونده النان محكوم عليه ومحكوم به ونسبت

٥٤ حكميه نك مطلوبه وصولده اويله جه حكمى قالميوب تصديقك يالكزحكمدن

١٣٠ عبارت اولديغى اكلاشيلور ديو جواب و يريلور فقط تصور ثلثه ادراك وحكم اولميه رق تصديق اولان وتصديق يالكز حكمدن عبارت بولنان بوايكى قسم ضعيف وشايان تأملدر

(مشهورك علمى تقسيمى بيانده)

العلم (اماتصور) (واماتصديق) س نيچون مصنف علمى بويله تقسيم ايتمدى ح اكر تصديقدر دينكده ادراك اولديغنه كوره تصور معه حكمدن عبـارت اولورايسه وبواتصور معه حكم مطلق تصوردن برقسمدر اويله ايسه بومطلق تصورده علمدن برقسم اولمش ايدى بوحالده تصديق علمك قسمى اولميوب مطلق تصورك قسمى اولور زيرا علم تصور فقط ايله تصديقى جامع اولديغندن العلم اماتصور فقط واماتصديق ديه رك ايكى قسمه تقسيم اولنديغى كبى مطلق تصورده هم كندوسنده حكم اوليان تصور فقط وهم كندوسنده حكم اولان تصور معه حكمنى جامع اولديغندن ايكى قسمه تقسيم اولنور ده التصور اماتصور فقط واما تصور معه حكم دينيلور اكر تقسيم مشهور ده اولان تصور دن مطلق تصور مراد اولنميـوب تصديق مقابلى اولان تصور فقط مراد اولنور ايسه بو سؤاللر وارد اولمز

(مصنفك تقسيمى)

العلم { اما تصور فقط
واما تصور معه حكم }

(تقسيم مشهور ده ايكى احتمالى واردر)

٦ العلم — ١ العلم

٥ واما تصديق — ٤ اما تصور — اما تصور

٣ اما تصور معه حكم

٨ واما تصور فقط — ٧ واما تصديق

الحاصل اكر (يدى) رقلى اولان تصديق (اوج) رقلى اولان تصور معه حكم دن عبارت اولور ايسه يدى اوجدن قسم اولور اوجده ايكيدن قسم اولور ايكيده بردن قسم اولمسى لازم كلور حالبوكه علم ايله مطلق تصور الفاظ مترادفه دندر بوحالده بر رقلى علم ايكى يه نسبتله قسيم وايكيده اوج ويدى وسكزه نسبتله قسيم اولور اماتصور دكى تصور مطلق تصور اولديغنـه كوره در بومعنى انتهى اكر (بش) رقلى اولان

تصدیق یالکز ادراك اولان حکمدن عبارت اولور ایسه (التی) رقلی اولان علمدن قسم اولوب والتی رقلی اولان علمك درت رقلی اولان مطلق تصوردن قسم اولمسی لازم کلور بو حالده مطلق تصور قسیم اولور حالبوکه علم قسیم ایدی اکر علم قسیم اولور ایسه تقسیم الشیٔ الی نفسه والی غیره لازم کلور بوده جائز دکلدر زیرا علم بیلنان شیئه دینیلور تصور مطلق ایسه بعضیسی بدیهی اولان یعنی بیلنان تصور وتصدیقه شامل اولدیغی کبی بعضیسی نظری اولانه یعنی معلوم اولمیان تصور وتصدیق نظری یه دخی شاملی اولوب علم اخص وتصور مطلق اعم اولور اشته بزده انك ایچون التی رقلی اولان علم درت رقلی اولان مطلق تصوردن قسم اولور دیدك وهمده العلم اما تصدیق واما تصور مطلق والتصور مطلق قسمان الاول تصور فقط والثانی تصور معه حکم دیمك اوله جغندن انك ایچون مصنف تقسیم مشهوردن عدول ایلدی س العلم اما تصوردکی تصور اکر مطلق تصور اولور ایسه ویاخود تصدیق مقابلی اولان تصور فقط مراد اولنور ایسه هر ایکیسیده بعضیسی بدیهی وبعضیسی نظری اولدیغندن وتصدیقده استر یالکز حکمدن عبارت اولسون استر تصور معه حکم اولسون بونکده بعضیسی بدیهی وبعضیسی نظری اولدیغندن علمی تصور فقط ایله تصدیقه تقسیمدن تقسیم الشی الی نفسه والی غیره لازم کلزمی ح امور غیر متناهیه دن اولان اولان تصورات نظریه ایله تصدیق نظرینك اجمالا بیلنمسی ممکناتدن اولدیغنه نظر ایله تقسیم صحیح اولور انتهی و برده حکم ادراك اولمیوب افعال نفسانیه دن صادر اولان برفعلدر دینیلوب تصدیقده یالکز حکمدن عبارت اولوردیمك هر حالده جائز اولماز زیرا یالکز تصدیق اولان حکم ادراکدر (ولیس الکل من کل منهما بدیهیاً) تصورات ایله تصدیقاتدن هر برلرینك کلیسی بدیهی اولمدی تعریف بدیهی (وهو الذی لم یتوقف حصوله علی نظر وکسب) تعریف نظری وهو الذی یتوقف حصوله بالفکر یعنی بدیهی بیلنان شیٔ اولدیغندن بدیهنك حصولی فکر ایله یعنی ترتیب امور معلومه ایله قزانمغه محتاج دکلدر نظری بونك خلافنه در (والا لما جهلنا شیئاً)
(والا) اکر تصورات ایله تصدیقاتدن

هر برلرینك کلیسی بدیهی اولسه
مثلا تصوراتك کلیسی
لما جهلنا شیئاً
مثلا تصدیقاتك کلیسی
بر شیئه جاهل اولمز
ایدك حالبوکه جاهلیز

س تصورات ویا تصدیقاتك هر برلرینك کلیسی بدیهی اولنجه برشیئه جاهل اولمز ایدك نه قدر بدیهی وار ایسه جمله سنی بیلور ایدك دیورسکز حالبوکه بعض بدیهی

اولنلر بزم ایچون معلوم اولمدیغی جهتله بزانی بیلمك ایچون نظر وکسبه محتاج اولیوریز ج بوراده جهلنا مطلق ذکر اولندیکالنه مصر وفدر جهل کامل ایله دیمکدر بزم ویاخود برقومك اوبدیهی یی بیلمامسی ایله انك بدیهیلکدن چیقمسی لازم کلز
(والا) اکر تصورات ایله تصدیقاتدن هر برلرینك

کلیسی بدیهی اولسه
مثلا تصوراتك کلیسی
لما جهلنا شیئاً
مثلا تصدیقاتك کلیسی
بز موجوداته جهل کامل
ایله جاهل اولمز ایدك

حالبوکه جاهلیز دیمکدر س وموجودات یالکز تصورات ویاخود یالکز تصدیقاتدن عبارت اولمیوب تصورات ایله تصدیقاتك مجموعی اولدیغندن وشیٔ لفظیده مطلق ذکر اولندیغی جهتله جمیع موجوداته شامل اولدیغندن یالکز تصوراته ویاخود یالکز تصدیقاته جاهل اولنسه لما جهلنا شیئاً دیمك جائز اولمدیغندن صواب اولان والا لما جهلنا شیئاً یرینه والا لما احتجنا فی تحصیل شیٔ من الاشیاء الی اخره دیملی ایدی زیرا شیٔ لفظی جمعی اولان اشیاء ایله ذکر اولندیغی وقتده بعض شیٔ معناسنه کلورکه بو بابده تصورات ویا تصدیقاتك هر برلرینه ایر وجه دلیل اوله بیلور واکر معناده تصورات ایله تصدیقاتدن هر ایکیسنك بردن کلیسی بدیهی اولمدی دنیلور ایسه بو حالده والا لما جهلنا شیئاً دیمك جائز اولورمی ج شیٔ لفظی مطلق ذکر اولندیغی ایچون موجوداته شامل اولدیغندن ویالکز تصوراته ویاخود یالکز تصدیقاته جاهل اولسه‌ق بز موجوداته جهل کامل ایله جاهل اولمز ایدك دیمك جائز دکل ایسه ده مصنف تصورات ایله تصدیقاتی لا علی التعیین ذکر ایدوب بو جهتله تصورات ایله تصدیقاتك بینلرینی جمع ایلدیکندن وموجودات دخی تصورات ایله تصدیقاتك مجموعندن عبارت بولندیغندن والا لما جهلنا شیئاً دیمك هر ایکیسنك دلیلی اولور اکر یالکز تصوراته دلیل اولسه تصدیقاته اولمامسی ویالکز تصدیقاته دلیل اولسه تصوراته اولمامسی لازم کلور ایدی انتهی (ولا نظریاً) تصورات ایله تصدیقاتدن هر برلرینك کلیسی نظری ده اولمدی (والا لدار اوتسلسل) تصورات ایله تصدیقاتدن هر برلرینك کلیسی نظری اولسه دور تسلسل لازم کلور شویله که تصورات ایله تصدیقاتك بعضیسی بدیهیدر اکر تصورات ایله تصدیقاتك کلیسی نظری اولسه بدیهیلر کده نظری اولانلری اکتساب زماننده اکتسابی لازم کلور بوده دور در و بو بابده تسلسل دخی بدیهی اولانلر کده نظری یه قلب اولنمسندندر که بو حالده تصورات ایله تصدیقاتدن هر برلرینك کلیسی نظری دیمك

اوله‌جغندن ونظریده فکرایله حاصل اولور وفکرده ترتیب امور معلومه‌دروبوده
دائماصواب اولمدیغی جهتله قانون اولان منطقه حاجت‌مس ایلدی دیمك صحیح اولماز
زیرا نظری اولان تصورات ایله تصدیقاتك کلیسی امور غیر متناهیه دندر ومنطق
ایسه قانون متناهیه دندر امور غیر متناهیـه یی تحصیل تسلسل اولدیغی کبی همده
قانون غیر متناهیه یه محتاجدر

(بو بابده اولان احتمالات)

تصوراتك کلیسی بدیهی اولمامق ١ — تصوراتك کلیسی نظری اولمامق ٢
تصوراتك بعضیسی بدیهی اولمق ٣ — تصوراتك بعضیسی نظری اولمق ٤
تصدیقاتك کلیسی بدیهی اولمامق ٥ — تصدیقاتك کلیسی نظری اولمامق ٦
تصدیقاتك بعضیسی بدیهی اولمق ٧ — تصدیقاتك بعضیسی نظری اولمق ٨

٩

تصورات ایله تصدیقاتدن هر ایکیسنك بردن بدیهیده نظریده اولمامق) تصورات ایله
تصدیقاتك وجو دی اولدیغندن بونلر بدیهیده اولمسون نظریده اولمسون بوممکن دکلدر

(بوسکز قسمی اوچ قسم اعتبار ایتمك طریقی)

١

تصورات ایله تصدیقاتدن هر ایکیسنك کلیسی بدیهی اولمدی) تصورات ایله تصدیقاتدن
٢ — ٣

هر ایکیسنك کلیسی نظری او لمدی) تصورات ایله تصدیقا تدن بعضیسی بدیهی
و بعضیسی نظری اولمقدر برنجی وایکنجی قسم سالبهٔ کلیه اولدی ایسه سالبهٔ
کلیه‌نك نقیض موجبهٔ جزئیه اولدیغندن (بل البعض من کل منهما بدیهی والبعض الاخر
نظری) اوچنجی قسمی نتیجه ویردی نظری‌یه دیرلر (یحصل بالفکر) معناسی نظره
منسوب اولان تصورات ویاخود تصدیقاتك حصولی فکر ایله اولور فکرینه دیرلر
(وهو ترتیب امور معلومة للتأدی الی المجهول) یعنی معلوم اولان امرلری برلرینه
کتوره‌رك مجهوله واصل اولمقدر س حالبوکه بزنظری‌یی بدیهی مقامنده‌ذکرایلدك
امورمعلومه‌یی ترتیب یعنی بیلنان شیلری ترتیب نه‌وجهله ممکن اولور ج بورادەکی
امور معلومه‌دن مراد حصول عقلی یعنی ترتیب ایله مفسر اولان کلمه‌لردر وترتیبده

جعل کل شیٔ فی مرتبته‌در یعنی هرشیٔ کندی مرتبه‌سنه کتورمکدن عبارتدکه بوبابده
علم صرف وعلم نحوده امور معلومه اولان قواعدی پیش نظره الەرق فعلك فاعلدن
ومبتدانك خبردن مرتبه‌سی مقدم اولمق کبی وقس علی غیره اشته بوبابده مجهولات
تصوریه وتصدیقیه‌یی اکتساب ایچون نظری اولان تصورات وتصدیقاته مناسبت
مخصوصه‌سی اولان کلمه‌لری قواعد وجهله ترتیب ایتمك دیمکدر یوقسه هرمعلوم اولان
کلمه‌لری ترتیب ایله مجهوله واصل یعنی مجهول اکتساب اولنمز مثلا خواجه پاشـا
محله‌سنی بیلمیان آدمه تعریف اولنسه که چغال اوغلی ونعللی مسجد طریقیله خواجه
پاشایه اینلور ویول شویله‌جه اوچ قسم اولوب جسیم ومتین کارکیرلر واردر دینلسه
اوآدم مجهولی اولان محله حین وصولنده‌ارتق اومجهول بدیهی اولوراشته تصورات ایله
تصدیقات نظریه لرده‌اولان مجهولره‌وصولده بونك کبیدر س وفکریعنی ترتیب امور
معلومه نظری اولان تصورات ایله تصدیقاتی تحصیل ایدوب بدیهیة واصل اولمق ایچوندر
حالبوکه بوترتیب امور معلومه تصور بدیهه ده‌ده بولنور الحیوان الناطق کبی بونی
تصور دن ذهن انسانی تصور ایلدی حالبوکه انسان بدیهیدر وتصدیقده‌ده بولنور
العالم متغیروکل متغیر محدث العالم محدث کبی صغری کبری یه تصور قبیلندندر نتیجه
تصدیقدرو فکرك تعریفنده للتأدی الی المجهول قیدی نه‌وجهله معتبراولور ج تعریفلر
علل اربعه‌یی مشتمـل اولور برنجیسی علت صوریه‌که عبـاره‌یی ترتیب دن
حاصل اولان هیئت ایکنجیسی علت فاعلیه‌کی عبـاره‌یی ترتیب ایدیجی کیمسـه
اوچنجیسی علت مادیه‌که کلمه‌لردر دنجیسی علت غائیه‌کی بویله یاپمقدن غرض ندر بعض
تعریفلرده علت واحد اولور بعضیسنده متعدد اولور دردی تماماً تعریفده بولنور
ایسه اوتعریف کامل اولور اشته بدیهیلرده علت غایهٔ اولان للتأدی الی المجهول قیدی
معتبر اولمز ماده ایله صورت تعریفك ذاتنـدن حاصل اولور فاعل ایله غایت ذاتك
خارجنده اوله‌رق تعریفه عارض اولور داخل ایله خارجدن مرکب اولوب علل
اربعه بولنانلره رسم تام دینیلور س ترتیب امورمعلومه ظنیات وجهلیاتده‌ده بولنور
حالبوکه بونلرکده تصدیق اولمسی لازم کلور شویله‌که ظنیاته مثال هذا الحائط ینتشر
منه التراب وکل حائط ینتشر منه التراب ینهدم هذا الحائط ینهدم جهلیاته مثال العالم
مستغنی عن المؤثر وکل مستغنی عن المؤثر قدیم العالم قدیم (وذلك الترتیب لیس بصواب
دائما) بویله قواعد صرفیه ونحویه ایله نظری‌یی اکتساب ایچون اولان ترتیب امور
معلومه دائما صواب اولمدی (لمناقضة بعض العقلا فی مقتضی افکارهم بل الانسـان

الواحد يناقض نفسه فى وقتين) زيرا بعض عقلا كندى افكارلرى اوزره ترتيبك بعضيسنى
نقض ايدرلر عقلادن بلكه انسان واحد كندى نفسنده اوجه ترتيب ايتمش اولديغى
وقت ثانيده نقض ايدر البته كلامك نقضى معنانك تبديلنى ايجاب ايده جكندن بعضيسى
عالمك حدوثنى و بعضيسى قدمنى نتيجه وير دير اويله ايسه ح (فمست الحاجة الى
قانون يفيد معرفة طرق اكتساب النظريات من الضروريات) يعنى نظرى اولانلر فكر
يعنى ترتيب امور معلوم ايله بيلنور و بو ترتيب امور معلومه يده بعض عقلا كندى
افكارلرى اوزره نقض ايتدكلرى جهتله دائما صواب اولمديغندن اويله ايسه نظرى
اولانلر قانونله بيلنمسنه حاجت مس ايلدى كه او قانونده نظرى يى بديهيلردن نه وجهله اكتساب
اولنور انك طريقنى بيلمكى افاده ايدر (والاحاطة بالصحيح والفاسد من الفكر الواقع
فيها) واو طريقلرده واقع اولان صحيح و فاسد اولان فكرلرك احاطه سنى بيلمكلكى افاده ايدر
زيرا ضرورى ايله بديهى الفاظ مترادفه دندر (وهو المنطق) او قانونده انجق منطقدر
س فمست الحاجة الى قانون الى اخره ديدكدن صكره او قانونده انجق منطقدر ديه رك
ايضاح ايلدى اكر فمست الحاجة الى منطق ديمش اولسه ايدى مؤخراً وهو المنطق ايله
تفسير و ايضاحه حاجت مس ايلمزدى ح اكر منطق لفظى قانون اولان مسائله علم اولمز
ايسه نطق ايده جك الت ديمك يعنى لسان معناسنه اسم آلت اولور بو حالده حمل صحيح
اولماز زيرا ترتيب امور معلومه دائما صواب اولمديغى جهتله نظرى يى بيلمك ايچون
نطق ايده جك آلته حاجت مس ايلدى ديمك جائز اولماز انك ايچون مصنف منطقك
قانون اولان بر نوع علمه علم اولديغنى تفهيم ايچون فمست الحاجة الى قانونى وهو المنطق
ايله تفسير ايلدى و منطق يرينه مناطق و قانون يرينه قوانين ديمدى بونلر امر كلى
اولوب قليله كثيره شامل اولدقلرى ايچون الفاعل مرفوع كبى (ورسموه) او منطقى
تعريف ايتديلر (بانه الة قانونية تعصم مراعاتها الذهن عن الخطاء فى الفكر) او منطق
آلت قانونيه ديركه او الت قانونه رعايت ايدن كيمسه فكرده واقع اولان يعنى ترتيب
اموره واقع اولان خطادن ذهنى حفظ ايدر يوخسه بو ترتيب امورى عقلا نقض
ايتدكلرى جهتله دائما صواب اولمديغندن نظرى يى بيلمك ايچون او ترتيبدن صرف
نظر اولنمش ديمك دكلدر ورسموه ديمكلك ايله مصنف منطقك تعريفى رسم اولديغنه
اشارت ايلدى زيرا قواعد منطقك نفسى دكلدر خطادن حفظ ايدن بلكه فاعل اولان كيمسه
او منطق التنى الهرق ذهنى خطادن حفظ ايدر اويله ايسه منطقك خطادن حفظ ايتمسى
غيره نظر ايله عارض اولديغندن عرضى و منطق بيلمكدن غرضده فكرده واقع اولان
خطادن حفظ در بوده منطقك غايتى اولوب و بر شيئك غايتده عرض و نفس عباره

ماده و عباره دن حاصل اولان هيئتده علت صوريه در بويله ذاتى ايله عرضيدن تركب
ايدوب علل اربعه يى جامع اولان تعريفلر رسم تام اولديغندن مصنف ورسموه ديدى
س فمست الحاجة الى قانون ديدى حالبوكه فكرده يعنى ترتيب امور معلومه ده اولان
خطادن حفظ ايدن يالكز نفس منطق دكلدر منطقه مراعات ايدن كمسه در و تعصم مراعاتها
الذهن عن الخطاء فى الفكر شو قيد خطادن حفظ ايدن يالكز قانون اولديغنه دلالت
ايدر ج قانونه مراعات ايدن كمسه فاعل يعنى علت بعيده در و قانون علت متوسطه در
و فكرده يعنى ترتيبده اولان خطادن حفظ اولنمق معلولدر فاعل اولان كمسه او منطق
آلتنى الهرق انك واسطه سيله خطادن حفظ ايدر اكر يالكز خطادن حفظ ايدن فاعل
اولسه منطقك مسئله سندن بر مسئله يه رعايت ايدرك جميع ترتيب اموردە اولان
خطالردن حفظ ايتمسى لازم كلور علت بعيده اولان فاعل علت متوسطه اولان قانونك
توسطندن زياده خطادن حفظ ايده مز اصل فاعل قوهٔ عاقله در اكر قوهٔ عاقله اولمسه
منطق اولان كمسه نك اصلا خطا ايتمامسى لازم كلور س خطادن حفظ ايدن قوهٔ
عاقله در و ترتيب اموردە خطادن حفظ اولنمقده ذهنده يعنى عقلده واقع اولدى زيرا
توسط لااقل ايكى شى بيننده اولور بو حالده منطق علت متوسطه نصل اولور ج
ترتيب اومور معلومه ده اولان خطادن ذهنى حفظ ايلمك ديمك او ترتيبده اولان خطايى
ذهناً بيلمك و اكا كوره ترتيب اموره حكم ايلمك ديمكدر كه حكمك ادراك ايله اولديغنى
بياندر و ترتيب اموردە اولان خطادن حفظ ايديجى كيمسه منطق واسطه سيله ادراكز
مقالى حفظ ايده مز اشته منطقك تعريفيده حكمك ادراك اولديغنى اثبات ايدر انتهى
ترتيب امور دائما صواب اولمديغى ايچون قانونه حاجت مس ايلدى عجبا او قانونك
كليسى بديهيميدر (وليس كله بديهياً) قانون اولان منطقك كليسى بديهى اولمدى
(والا لاستغنى عن تعلمه) اكر منطقك كليسى بديهى اولسه او منطقك تعلمندن مستغنى
اولنور ايدى شويله كه هرنه علمى اولور ايسه اولسوب مطلقا علم تصور فقط ايله
تصديقدر و تصور ايله تصديقدن بعضيسى بديهى و بعضيسى نظريدر بو علمك علم منطقده
شمولى اولديغندن منطقكده بعضيسى بديهى بعضيسى نظرى ديمك اولوب اكر منطقك
كليسى بديهى اولسه بعضيسى نظرى اولانلرك ترتيب امور معلومه سز بديهى اولمسى لازم
كله جكى كبى كليسى بديهى اولديغيچون منطقيد تعلمه حاجت مس ايتمزايدى (ولا كله
نظريا) منطقك كليسى نظريده اولمدى (والا لدار او تسلسل) اكر منطقك كليسى نظرى
اولسه دور تسلسل لازم كلور شويله كه مطلقا علم تصور فقط ايله تصديقدن عبارتدر
و بونلركده بعضيسى بديهى و بعضيسى نظريدر بو علمك علم منطقده شمولى اولديغندن

علم منطقكده بعضيسی بديهی وبعضيسی نظری ديمك اوله جغندن اكر منطقك كليسی نظری اولسه بديهيلركده تكرار نظری اوله رق ترتيب امور معلومه ايله بيلنمسی لازم كلور بوده دور در وهم تسلسدر انتهی سالبهٔ كليه نك نقيضی موجبهٔ جزئيه اولديغندن (بل بعضه بديهی وبعضه نظری يستفاد منه) منطقك بعضيسی بديهی وبعضيسی نظريدر نظری اولانلر ترتيب امور معلومه ايله بديهدن استفاده اولنور س منطقك كليسی بديهی اولمدی ديورسكز حالبوكه نفس منطق بديهيدركه كوز ايله كورينور ج هرنقدر نفس منطق يعنی عباره ومسائل منطق كوز ايله كوريلور بديهی ايسه ده موضوعی اعتباريله بديهی دكلدر انك ايچون مصنف (الثانی فی موضوع المنطق) ديدی مقدمه ده اولان ايكی بحثدن بحث ثانی منطقك موضوعی بيانده اولنجيدر زيرا علومك تمايزی موضوعی اعتباريله در ديدی (موضوع كل علم مايبحث فيه عن عوارضه) مطلقا علمك موضوعی اوعلمك ذاتنه عارض اولان شيدن بحث اولناندر وباخصوص علم منطقك موضوعی تصورات ايله تصديقاتدن عبارت اولوب بونلرك ذاتلرينه عارض اولان معلومات ايله مجهولمزاولانه واصل اولنور وبوبابده بزم بحثمز مطلقا علم بحثی اولميوب مطلقا علمه نسبتله اخص اولان علم منطق بحثی اولديغندن انك ايچون مصنف اخص اولان منطقك موضوعنك تعريفنی اعم اولان مطلقا علمك موضوعنك تعريفی اوزرينه تقديم ايلديده الة قانونية تعصم مراعاتها الذهن عن الخطاء فی الفكر ديدی زيرا فی الفكردكی فكر ترتيب امور معلومه دن عبارت اولوب بوترتيب امور معلومه ده هم تصورات وهم تصديقاتدن عبارت اولديغندن ترتيب امورك ذاتنه عارض اولان خطايی معلومات تصورات ايله تصديقاتك ذاتنه معلومات ديمك اولوركه ترتيب امور معلومه ديمكده تصورات وتصديقات ديمكده ايكيسيده شیٔ واحددر فتأمل (التی تلحقه لماهو هو ای لذاته اولمايساويه اولجزئه) اويله هربر علمك عوارضكه اوعوارض اوعلمه لاحق اولور اوده ذاتی اجليچون اولنجيدر ياخود ذاتك مساويسی ياخود ذاتك جزئی اجليچون اولنجيدر انتهی

(بيان عوارض)

١	٢	٣
ضحك	تعجب ٤ حيوان	انسان

٥	٦	٧	
بالاراده حركه	انسان	حيوان	
٨	٩	١٠	
مطلقا حركه	بياض	جسم	
١١	١٢	١٣	١٤
حرارت	برودت	انش	وصو

بر (١) رقلی اولان ضحك جسم اولان موجوداتده بولنميوب يالكز انسانه مخصوص اولديغندن اخصدر فقط بوضحك طوغريدن طوغری يه انسانه واقع اولميوب (٢) رقلی اولان وذات اولميوب خارج صايلان تعجبه لاحق اولورو تعجبده انسانك غيريده بولنمديغندن انسانه مساوی اولديغندن ذات اولان انسانه واقع اولور الحاصل بر رقلی اولان عارضك ايكی يه نسبتی ذاتدن خارج وذاته مساوی امره نسبتيدر وايكی رقلی اولان عارضك اوچه نسبتی ذاته نسبتيدر وكذلك بر رقلی اولان ضحكك درت رقلی اولان مطلق حيوانه نسبتی نه مطلوب اولان ذاتدن خارجه نسبت اولنديغی ايچون امر خارجه نسبتيدر زيرا جميع حيواناتده ضحك بولنميوب يالكز انسانده بولنور وانسانده جميع حيوان ايچنده داخل ايسه ده ضحك طوغريدن طوغری يه تعجب واسطه سيله انسانه لاحق اوله جغندن ضحكی تعجبك غيری يه نسبت امر خارجه نسبتدر و (٥) رقلی اولان عارضك جميع حيواناتده بولنه جغندن اعم بونك (٦) رقلی اولان انسانه نسبتی ذاتك جزئنه يعنی حيوانك جزئنه نسبتيدر وبشك (٧) رقلی اولان مطلق حيوانه نسبتی مساويسی اولان ذاته نسبتيدر و (٨) رقلی اولان عارضك (٩) رقلی اولان بياضه نسبتی ذاتدن خارج وخاص اولان امره نسبتيدر زيرا بياضلق صاری وقرمزی وسياه وسائر رنكلره نسبتله خاصدر جسم دكلدر وسكز رقلی اولان عارضك (١٠) رقلی اولان مطلق جسمه نسبتی ذات ومساويسنه نسبتيدر الحاصل تعجبك انسانه نسبتی ذاته و بالاراده حركه نك انسانه نسبتی ذاتك جزئنه وبالاراده حركه نك حيوانه ومطلقا حركه نك جسم مطلقه نسبتی مساويسنه نسبتيدر مصنفك بيان ايلديكی بواوچ قسم تمام اولدی س نيچون مصنف التی تلحق لماهوهو ای لذاته اولمايساويه اولجزئه اولخارجه اومباينه ديمدی ج لمايساويه اوعوارض ذاتك مساويسی ايچوندر ديمك اولوب كرك بالاراده حركه عارضنك مساويسی حيوان كبی ذات اولسون وكرك ضحك عارضنك مساويسی ذات اولميان وذاته مساوی اولان تعجب اولسون بونلرك هر ايكيسنه ده شامل

اولديغندن مصنفك اوخلارجه ديمسى لازم كلمز ومباين ايسه (١١) رقلى اولان عارضك (١٤) رقلى اولان ذاته نسبتى وكذلك (١٢) رقلى اولان عارضك (١٣) رقلى اولان ذاته نسبتى كبيدر كه صويه حرارتك عارض اولمسى ممكن ايسه ده اتشه برودتك عارض اولمسى ممكن دكلدر ذات اولان صويه مباين اولان حرارت عارضنك عارض اولديغى كبى جميع مباينلركده بويله ذاته عارض اولمسى ممكن اولمديغندن صرف نظر ايتمشدر نتكم اولومه حيات وبوزه صيجاق عارض اولمديغى كبى (فموضوع المنطق المعلومات التصوريه والتصديقة) هر برعلمك موضوعى او علمك ذاتنه عارض اولان شيدن بحث اولنور اويله ايسه علم منطقك موضوعيده تصور ايله تصديقه معلوماتدر نيچون (لان المنطق يبحث عنها) زيرا منطقه منسوب اولان كيمسه تصورات ايله تصديقاتدن هر برلرينه عارض اولانه معلوماتدن يعنى بيلمكلكدن بحث ايدر (من حيث انها توصل الى تصور مجهول او تصديق مجهول) زيرا ذاتلرينه عارض اولانه معلومات مجهولمز اولان تصوره ومجهولمز اولان تصديقه ايصال ايتديكى حيثيتدن ومنطقى اولان تصور ايله تصديقه معلوماتدن بحث ايدر دها نيچون (ومن حيث يتوقف عليها الموصل الى التصور) مجهولمز اولان تصوره ايصال ايديجيده اواعراض ذاتيه يى معلوماته محتاج اولديغى حيثيتدن ذاته عارض اولانه معلوماتده نه نك كبى (ككونها كلية وجزئية وذاتية وعرضية وجنسا وفصلاً وخاصة) تصوره معلوماتك كلى جزئى ذاتى عرضى جنس فصل خاصه اولمسى كبى س مصنف جزئى يى نيچون ذكر ايلدى زيرا جزئى علم اولديغى جهتله بديهيدر زيد كبى حالبوكه بز مجهولمز اولان تصوره واصل اولمق ايچون بيلنميان كلى ذاتى عرض كبى شيلرى بيلمكه محتاجز ج كلى ذاتى عرضى الى اخره بونلره تبعيتدن ايچون زيرا بز تصوره عارض اولانى بيان ايتمكده اولديغمزدن هرنقدر (زيد) بديهى ايسه ده تصوره بونلردن بشقه عارض اولان يوقدر انتهى منطقى اولان نيچون تصور ايله تصديقك ذاتلرينه عارض اولانه معلوماتدن بحث ايدر (ومن حيث انها يتوقف عليها الموصل الى التصديق) تصديقه ايصال ايجى ده ذاته عارض اولانى بيلمكه محتاج اولديغى حيثيتدن وذاته عارض اولانه معلوماتده نه نك كبى (ككونها قضية وعكس قضية ونقيض قضية) قضيه وعكس قضيه ونقيض قضيه كبى (اما توقفاً قريباً واما توقفاً بعيداً) يعنى مجهولمز اولان تصديقه موصل اولان ياقريباً محتاج اولديغى شيئله ايصال ايدر قضيه وعكس قضيه ونقيض قضيه كبى ياخود بعيداً محتاج اولديغى شى ايله موصل اولور موضوعات ومحمولات كبى كذلك مجهولمز اولان تصوره موصل اولان ياقريباً

محتاج اولديغى شى ايله ايصال ايدر (الحيوان الناطق) نك انسانه ايصال ايتديكى كبى ياخود بعيداً محتاج اولديغى شى ايله موصل اولور كليت جنسيت ذاتى وعرضى فصل خاصه كبى (وقد جرت العادة بان يسمى الموصل الى التصور قولا شارحاً والموصل الى التصديق حجة) مجهولمز اولان تصوره ايصال ايديجى اولانه قول شارح ومجهولمز اولان تصديقه ايصال ايديجى اولانه حجت تسميه سيله عادت جارى اولدى س مصنف مجهولمز اولان تصوره موصله قول شارح تسميه اولنور ديدى زيرا قول ديمك مركب ديمكدر و شارح ديمكده ايضاح ايديجى اولديغى ايچون مثلا الحيوان الناطق بونك انسانى تصوره ايصال ايلديكى كبى زيرا يالكز ناطق وياخود يالكز ضاحكده انسانه ايصال ايدر حالبوكه بونلر مركب دكلدر بونلره قول شارح اطلاقى نه وجهله ممكن اولور ج زيرا مجهولمز أولان تصوره موصل اولان اكثرى مركب اولديغندن ايچون قول شارح ديدى س مجهولمز اولان تصديقه موصل اولانه حجت تسميه قلنور ديدى تصديقه موصل اولان مقدماتدر نتكم اشاغيده لزوم بحثنده بيان اولنور زيرا بو حجت حج يحج دن كلور شويله كه العالم متغير حج در ويحج من هذا القول وكل متغير محدث والنتيجة والحجة العالم محدث در حالبوكه بز حجتى مقدماته اطلاق ايتدك زيرا العالم محدث تصديقنه ايصال ايدن العالم متغير ايله وكل متغير محدث در حجت غلبه معناسنه اولديغندن وحالبوكه مقدماتده غلبه اولميوب نتيجه در ج تصديقه ايصال ايديجى اولان مقدمات اولميوب العالم محدث در زيرا مجهولمز اولان عالمك محدث اولوب اولمديغى نتيجه ايله بيلدك بو معنى حجتك يالكز غلبه معناسنه اولديغنه كوره در اكر حجة هم غلبه وهم دليل معناسنه اولور ايسه بو جهتله دخى مقدماته ده شامل اولور حاصل كلام (العالم متغير) (وكل متغير محدث) (العالم محدث) بو اوجنده ده تصديقه موصل دينلور (ويجب تقديم الاول على الثانى وضعاً لتقدم التصور على التصديق طبعاً) تصورك مباحثنى تصديقك مباحثى اوزرينه ذكر جهتيله تقديم واجب اولور زيرا تصور تصديق اوزرينه احتياجاً مقدم اولديغيچون (لان كل تصديق لابد فيه من تصور المحكوم عليه) زيرا هر بر تصديق ايچون او تصديقده محكوم عليهى تصوردن لازمدر (اما بذاته) ياذاتيله تصور اولنور زيد كاتب كبى زيرا زيد محكوم عليه در (او بامر صادق عليه) ياخود محكوم عليه اوزرينه صادق اولان امر ايله محكوم عليه تصور اولنور الحيوان الناطق كاتب كبى زيرا حيوان ناطقدن ذهن انسانه واصل اولوب الانسان كاتب ديمك اولور (وتصور المحكوم به

كذلك) محكوم بهيده ياذاتيله ياخود محكوم به اوزرينه صادق اولان امر ايله تصور اولنور ذاتيله تصور اولنان (زيد كاتب) كبى زيرا كاتب محكوم به دريا امر صادقله تصور اولنور هذا الجسم ضحاك بالطبع كبى زيرا ضحاك بالطبع ديمك طبيعتى ايله كولبجى ديمك اولد يغندن هذا الجسم انسان ديمك اولدى (والحكم) حكميده تصور دن لازمدر (لامتنع الحكم ممن جهل احد هذه الامور) شو امورك برينه جاهل اولان كيمسه دن حكم ممتنع اولدى لامتنع الحكم الى اخره ايله مصنفك شوكلامنده ايكى فائده يه تنبيه وار در اولكيسى حكمك تصور اولد يغنه ايكنجيسى حكم نسبت حكميه ايله بونسبتك وقوع وعدم وقوعى بيننده مشترك اولديغنه زيرا كندوسنده حكم بولنميانه تصديق دينلمز حكم ايكى معنى بيننده مشترك اولد يغنه كوره معنى مثلا اولا زيدى بيلدك ثانيا كاتبك معناسنى بيلدك ثالثاً بو زيد ده كاتبلك وار مى انى بيلدك اكر وار ايسه زيد كاتب ديدك هم حكم حاصل اولدى وهمده كتابتك انسانه ثبوتى اولديغى يعنى نسبت حكميه اكلاشلدى س اكروالحكم كلمه سى من تصورالمحكوم عليهده كى تصوراوزرينه عطف اولنورايسه معنى شووجهله اولور تصديق ايچون اولا محكوم عليهى تصور ثانياً محكوم بهى تصور ثالثاً حكم ايتمك لازمدر ديمك اولوب بو حالده حكم ادراك اولميوب افعال نفسانيه دن صادر اولان فعل اولور لامتنع الحكم ممن جهل احد هذه الامور ديمنك معناسى يالكز محكوم عليه وياخود محكوم به وحكم ايتمكه جاهل اولان كيمسه دن حكم ممتنع اولدى ديمك اولوب هذه الامور اوجنده شامل اولور ج والحكم كلمه سى تصور اوزرينه عطف اولنميوب محكوم به اوزرينه عطف اولنور بوحالده معنى حكميده تصوردن لازمدر ديمك اولور اكر حكم تصور يعنى ادراك اولمسه لامتنع الحكم ممن جهل احد هذه امور ديمك صحيح اولماز شوامور دن برينه جاهل اولان يعنى محكوم عليه ومحكوم به وحكمه جاهل اولان كيمسه دن حكم ممتنع اولدى ديمك جائز اولماز زيرا بز حكمى بيلدك كه جاهل اولهلم س والحكم كلمه سى تصور اوزرينه عطف اولنوب وحكم تصور اولنميوب افعال نفسانيه دن صادر اولان بر فعل اولور ايسه حكم ينه ادراك اولور زيرا حكم ايچون نفسدن صادر اوله جق فعلى نفس بيلدكدن واو فعلك صدور ينى قصددن صكره صادر اولور تصديقك حصولى ايسه فعل متصور ومعلومك نفسدن صدورينه محتاج اولديغندن حكم بو وجهله ادراك اولور لامتنع الحكم ممن جهل احد هذه الامور صحيح اولور ج اكر حكم بو وجهله ادراك اولسه اجزاء تصديقك دردتدن زياده اولمسى لازم كلور شويله كه اولا محكوم عليهى تصور ايكنجيسى محكوم بهى

تصور اوچنجيسى نسبت حكميه يى تصور دردنجيسى بونسبتك وقوع وعدم وقوعنى ادراكدر بشنجيسى نسبتك وقوع وعدم وقوعنك ادراك اولديغنه اعتبار اولنميه رق بر ده مطلقا نفسدن صادر اوله جق حكم اولور بو حالده حل صحيح اولماز مثلا اولا محكوم عليه اولان زيدى بيلدك ثانياً محكوم به اولان كاتبك معناسنى بيلدك ثالثاً كاتبلك انسانده بولنورمى بو نسبت حكميه يى بيلدك رابعاً بو زيد ده كاتبلك وارمى يوقى انى بيلدك كه وار در خامساً بالاختيار نفسدن صادر اوله جق مثلا دكلدر فعلنى بيلوب وصدورينى قصد ايدوب زيد ليس بكاتب ديدك حكم فاسد اولدى حالبوكه زيده كاتبلكك وقوعنى بيلمش ايدك كه نسبتك ايقاعنى اقتضا ايتمش ايدى بالاختيار سلب ايلدك حكمك بشنجى يه كوره ادراك اولمسى تصديقك اجزاسندن دكلدر لامتنع الحكم ممن جهل احد هذه الامور بو حكمه شامل اولماز اويله ايسه ايكى معنا بيننده مشترك اولان حكم محكوم به اوزرينه عطف اولنوب تصديقده محكوم عليهى ومحكوم بهى ونسبت حكميه ويا ايقاع ويا انتزاع ايله اولان حكمى تصوردن لازمدر ديمك اولور انتهى

حكم اول ايله ثانينك ايكيسنكده تصور
ونسبت حكميه دن عبارت اولديغنه كوره معنى

تصديقده محكوم عليه ومحكوم به ونسبت حكميه يى تصوردن لازمدر لامتنع الحكم الى آخره نسبت حكميه ممتنع اولدى شو اوجدن برينه جاهل اولان كيمسه دن مثلا محكوم عليهه جاهل اولسه نسبت حكميه ممتنع اولدى ياخود محكوم به جاهل اولسه نسبت حكميه ممتنع اولدى ياخود نسبت حكميه يه جاهل اولسه نسبت حكميه ممتنع اولدى ديمك اولور ايسه ده لكن كندوسنده ايقاع ويا انتزاع ايله حكم بولنمدقجه بوكا تصديق دينلمز بزم بحثمز تصديق بحثى اولديغندن بوقسم باطلدر

حكم اول ايله حكم ثانينك ايكيسنكده تصور
ونسبتى ايقاع وياخود انتزاع اولديغنه كوره

تصديقده محكوم عليه ومحكوم به وايقاع ويا انتزاع ايله اولان حكمى تصوردن لازمدر لامتنع الحكم الى آخره ايقاع ويا انتزاع ايله اولان حكم ممتنعدر شواوجك برينه جاهل اولان كيمسه دن بوقسم صحيحدر

تصور اولنان حكم اولدن ايقاع ويا انتزاع نسبت مراد
اولنوب حكم ثانيدن نسبت حكميه مراد اولنور ايسه

تصديقده محكوم عليه ومحكوم به ونسبتى ايقاع ويا انتزاع ايله اولان حكمى

تصوردن لازمدر لامتنع الحكم الى آخره نسبت حكميه ممتنع اولدى شو اوجك برينه
جاهل اولان كيمسه‌دن مثلا برشيده و يا زيدده كاتبلك وارمى يوقيدر بو ايقاع و يا
انتزاع ايله اولان حكمه جاهل اولسه نسبت حكميه‌ده ممتنع اولور ديمك جائز اولماز
زيرا محكوم عليه ايله محكوم به موجود اولسونده موجبه اوله‌رق و ياسالبه اوله‌رق
كندوسنده حكم بولنمسون بو ممكن دكلدر

تصور اولنان حكم اولدن نسبت حكميه حكم ثانيدن
ايقاع و يا انتزاع نسبت مراد اولنور ايسه معنى

تصديقده محكوم عليه ومحكوم به ونسبت حكميه‌يى تصوردن لازمدر لامتنع الحكم
الى اخره ايقاع و يا انتزاع ايله اولان نسبت حكميه ممتنع اولدى شو اوجدن برينه
جاهل اولان كيمسه‌دن بوقسمده صحيحدر انتهى) و برده حكم اولدن تصور اولنميان
نسبت حكميه و يا انتزاع وايقاع ايله اولان حكم مراد اولنور ايسه لامتنع الحكم
ممن جهل احد هذه الامور ديمك صحيح اولماز زيرا بر حكمى تصور ايتمك كه
جاهل اوله لم انتهى مصنف مقدمه‌نك بياندن فارغ اولديده مقالهٔ ثلثه‌نك بيانته
شروع مراد ايلديده (واما المقالات) ديدى زيرا منطقه منسوب اولان كيمسه
تصورات ايله تصديقاتك ذاتلرينه عارض اولانه معلوماتدن بحث ايدوب و بو
معلوماتده معانيدن عبارتدر باشلوجه مقصدمز اولان معانى يى افاده ومعانينك
فائده‌سنى طلبده الفاظه محتاج اولنديغندن انك ايچون مصنف واما المقالات ديديده
واما المعانى ديمدى زيرا الفاظى ذكر ايله معانى قصد ايتمسه يعنى واما المعانى ديسه
بونك دلالت عقليهٔ وضعيه وطبيعيه اولان معنالرده شمولى اولور ايدى الحاصل
منطقى اولان كيمسه هر نقدر الفاظدن عبارت اولان قول شارح وقياس ايله ترتيب
امور معلومه‌دن بحث ايدر ايسه ده مطلوبمز اولان ومجهولمز بولنان تصورات ايله
تصديقاته معانى جهتيله وصلت اولنديغندن نحويون كبى الفاظ جهتندن مشغوليت
يوقدر زيرا نحويون الفاظك ذاتنه عارض اولان مرفوع ومنصوب ومجرور دن
بحث ايدر انتهى بالذات مقصودمز اولان معانى يه بالعرض الفاظك ذكرو دلالتى
نه وجهله در يعنى دلالتى تعريف ايت شيئك كندى هيئتى اوزره اولمقلغيدر كه انى
بيلمك ايله شئ اخرده بيلنور ناطق كبى زيرا بونك شو بولنديغى حالت اوزره
لفظى بيلمك بو بيلنمكدن شئ آخر اولان انسان بيلندى فقط دلالت ايكى قسمدر
اولكيسى دلالت لفظيه ايكنجيسى دلالت غير لفظيه در اگر دلالت ايدبجى لفظ
اولور ايسه بوده اوج قسمدر قسم اول او لفظى واضع معنايه وضع ايتمش ايسه

لفظك او وضع اولنان معنايه دلالتى دلالت لفظيهٔ وضعيه در قسم ثانى او لفظى
واضع برمعنايه وضع ايتمديكى حالده اولفظك معنايه دلالتى دلالت لفظيهٔ طبيعيه در
اح لفظنك وجع صدره دلالتى كبى قسم ثالث جميع الفاظنده اصلا وضع اولمديغى
حالده او لفظك معنايه دلالتى دلالت لفظيهٔ عقليه در جدار صداسنك جاره دلالتى
كبى اگر دلالت غير لفظيه اولور ايسه بوده اوج قسمدر اولكيسى اگر لفظ اولميان
شيئك معنايه دلالتى واضعك وضعيله اولور ايسه اكا دلالت غير لفظيهٔ وضعيه
دينيلور صنورك حدوده دلالتى كبى قسم ثانى لفظ اولميان شيئك معنايه دلالتى
واضعك وضعيله اولميوب عقلا دلالت ايدر ايسه دنيانك صانع تعالى يه دلالتى
كبى و ياغمش ياغمورك بلوطه دلالتى كبى اوچنجيسى لفظ اولميان شيئك معنايه
دلالتى وضعاً وعقلا اولميوب طبعاً اولور ايسه انسانك يوزينك صارى وقرمزى
اولمسى انك قورقسنه و يا اوتانمقلغنه دلالتى كبى س كرك دلالت لفظيهٔ وضعيه
اولسون وكرك غير لفظيهٔ وضعيه اولسون وكرك طبيعيه اولسون بونلرك دلالتنده
عقلك مدخلى يوقيدر بو بابده عاقل اولميان كيمسه دلالتى بيلمى نه وجهله ممكندر
ج بو دلالتلرك جمله‌سنده عقلك مدخلى وار ايسه ده بو بابده دلالتك اقسامى
بو وجهله متنوع اولديغنى بياندر و بو مقامده كى دلالتدن مراد دلالت لفظيهٔ
وضعيه در (الاولى فى المفردات وفيها اربعة فصول) مقالهٔ ثلثه دن
اولكيسى مفرداتك بيانده اولميجيدر و بو مفرداتده درت فصل واردر (الفصل
الاول فى الالفاظ) درت فصلدن فصل اول الفاظك بيانده در (دلالت اللفظ على
المعنى بتوسط الوضع له مطابقة) لفظك معنايه وضع واسطه‌سيله دلالتى مطابقتدر
(كدلالة الانسان على الحيوان الناطق) انسانك حيوان ناطق اوزرينه دلالتى كبى
(و بتوسطه لمادخل فيه تضمن كدلالته على الحيوان الناطق) اووضعده داخل
اولان معنايه وضعك توسطيله تضمناً دلالتى دلالت تضمندر انسان لفظنك يالكز
حيوان وياخود يالكز ناطق اوزرينه دلالتى كبى (و بتوسطه لماخرج عنه التزام
كدلالته على قابل العلم وصنعت الكتابة) لفظك اووضعدن خارج اولان معنايه
وضعك توسطيله التزاماً دلالتى التزامدر لفظ انسانك قابل علم وصنعت كتابة
دلالتى كبى زيرا دلالت التزاميه ده وضع يوقدر س مصنف مطابقت وتضمن
والتزامى بتوسط الوضع ايله نيچون تقييد ايلدى ج انسانك مطلقا حيوانه دلالتى
مطابقت وحيوان ناطقه دلالتى تضمن وياخود انسانك علم وكتابته دلالتى مطابقت
وحيوانه دلالتى تضمن وحيوان ناطقه دلالتى التزام اولمسى احتمالندن ايچون زيرا

حيوان ناطق مطلق حيوان معناسنك جزئيدر زيرا برمعنانك تمامنه دلالت ايدن مطابقت وجزئنه دلالت ايدن تضمن در وقس على غيره اشته بتوسط الوضع قيديله بومثللو احتمالات خارج قالور (ويشترط فى الدلالة الالتزاميه كون امر الخارج بحالة يلزم من تصور المسمى تصوره) دلالت التزاميه ده لفظك وضع اولنديغى معنادن خارج اولان معنا برحال اوزرينه اولمليدركه لفظك وضع اولديغى معنانك ذاتنى تصور ايتمكدن اوخارج اولان معنانكده تصور يعنى بيلنمسنك لازم كلمسى شرطدر مثلا مسمى اولان انسانى تصوردن انسانه قابل علم وصنعت كتابتده لازم كلور (والالامتنع فهمه من اللفظ) اكر لفظك وضع اولنديغى معنانك ذاتنى تصوردن موضوع لهدن خارج اولان ديكر معنا بيلنمامش اولسه اوخارج اولان معنايى لفظدن فهم ممتنع اولور ايدى لفظك معنايه دلالتى ايكى وجهله اولور اولكيسى لفظ بر معنانك ازاسنه وضع اولنور هرنه وقت اولفظ ذكر اولنور ايسه وضعى بيلان كيمسه اومعنايى فهم ايدر ايكنجيسى اوموضوع وفهم اولنان معنا ايلهده ديكر معنا فهم ايدركه اشته اكا التزام دينيلور مثلا هرنه زمان انسان دينلدكده وضع اولنديغى حيوان ناطق معناسنى تصور اولنور وبو حيوان ناطقه ذهننده وخارجده علم وصنعت واكل وشرب كبى هرنه كه لازم كلور ايسه اكا التزام دينيلور (ولايشترط فيها كونه بحالة يلزم من تحقق المسمى فى الخارج تحققه فيه) لفظك وضع اولديغى معنانك ذاتى خارجده تبين وتحقق ايتمسندن اوموضوع له اولان معنايه لازم كلان معنانكده خارجده تحقق ايتمسى دلالت التزاميهده شرط دكلدر (كدلالة العمى على البصر مع عدم الملازمة بينهما فى الخارج) عمى لفظنك ذهنده بصر اوزرينه دلالتى كبى زيرا خارجده عدالبصر ايله بصرك بيننده لزوم يوقدر الحاصل مصنف ويشترط ولايشترط الى اخره ايله دلالت التزاميهنك اوج قسم اولديغنه اشارت ايلدى اولكيسى برلفظك وضع اولنديغى معنايى تصوردن اومعنايه لازم كلان ديكر معنا ياذهناً لازم كلور مثلا انسان لفظى بالمطابقه حيوان ناطق معناسنه وضع اولنديغندن هرنه وقت بوحيوان ناطق تصور اولنسه اكل شرب كاتب عالم كبى التزامى اولان معنالر ده ذهنده حاصل اولور ايكنجيسى لفظك وضع اولنديغى حيوان ناطق ميدانده طورمسندن بوحيوان ناطقه لازم كلام اكل شرب كاتب عالم كبى معنالركده ميدانده اولمسى لازم كلور يازو يازمق وييمك وايچمك وسائره كبى اوچنجيسى لفظك وضع اولنديغى معنانك خارجده تبين وتحقق ايتمسندن اومعنايه لازم كلان التزامكده خارجده تبين ايتمسى ممكن اولميوب ذهنده اولور مثلا عمى لفظنك وضع اولنديغى

معنا كوزى كور ديمك اولوب كوزى اولميان برادمك ميدانده ظاهر اولمسندن بومعنانك لازمى اولان كورر كوزى وار ايمش ذاتاً ديمك اولوب شمدى كورر كوزكده ميدانده تحقق وتبين ايتمسى ممكن دكلدر زيرا برادم هم كور اولسون وهمده كورر كوزى اولهرق ايكيسنكده بردن ميدانده اولمسى ممكن دكلدر انسانك حيوان ناطقه دلالتى مطابقت يالكز حيوان وياخود ناطقه دلالتى تضمن اولديغى كبى عمى نكده عدم البصره دلالتى مطابقت يالكز عدم وياخود يالكز بصره دلالتى تضمن اولمسى ممكن دكلدر (والمطابقة لاتستلزم التضمن كما فى البسائط) يعنى لفظ وضع اولنديغى معنايه مطابقة دلالت ايدر ديمكدن يعنى مطابقت تعبيرندن اولفظك معناى تضمنيسيده وار ديمك لازم كلمز زيرا مطابقت تضمنى مستلزم اولمز جزئى اولميان معنالرده اولديغى كبى (واما التزامها الاالتزام فغير متيقن) لفظك وضع اولنديغى معنايه مطابقة دلالت ايدر دينلمسندن اولفظك معناى تضمنيسيده وار ديمك لازم كلديكى كبى التزامكده لازم كلمسى يقيناً بيلنمديكه حتى مطابقت التزامى مستلزم اولسون اويله ايسه مطابقة دلالت ايدر ديمكدن انك تضمن والتزامى وار ديمك لازم كلمز (لان وجود اللام الذهنى لكل ماهيـة يلزم من تصورها تصوره غير معلوم) زيرا هر برماهيت ايچون ذهناً برلازم بولنمسى معلوم دكلدركه اوماهيت هرنه زمان تصور اولنور ايسه اولازمكده بولنمسى لازم كلسون يعنى لفظ هرنه وقت معنايه مطابقة دلالت ايدر ايسه اوراده معناى التزاميده بولنسون بومعلوم دكلدر زيرا بعض ماهيته لفظ مطابقة وضع اولنديغى حالده اوماهيتى تصوردن هيچ برشى لازم كلمز (وماقيل ان تصور كل ماهية تستلزم تصوراتها ليست غيرها فممنوع) شول كيمسه اعتقاد ايلديكه هربر ماهيتى تصوردن اوماهيتك كندوسندن بشقه لازمى اولميان بنه اوماهيتى تصور لازم كلور يعنى لازمى اولميان ماهيتى تصوردن ينه كندى نفسنى تصورك لازم كلمسى شويلهدركه جناب اللهى تصوردن ينه كندى ذاتى تصور اولنور انك لازمى بوقدر اكر لازمى اولسه جناب خدانك احتياجى لازم كلور جميع صفاتى ذاتيله قائمدر مثلا دلكرى تصوردن انك لازمى اولان كسر ورنده وسائره كبى الاتكده تصور اولنديغى كبى وهر برماهيتى تصوردن ينه كندى نفسنى تصور لازم كلور ديمك جميع ماهيات ايچون التزام بوقدر ديمك بوده ممنوعدر خلاصهٔ كلام بسيط اولسون مركب اولسون جميع ماهيات ايچون لازمك بولنمسى غير معلوم وجميع ماهيات ايچون لازمك بولنماسيده ممنوعدر ديمك اولوب اويله ايسه بعض ماهيت لازمى مستلزم اولوب وبعضيسى غير مستلزم اولور ديمك اولديغندن بوحالده

مطابقتك بعضيسنك التزامى واردر و بعضيسنك التزامى بوقدر كلامى نتيجه ويرر
(ومن هذا تبين عدم استلزام التضمن الالتزام) يعنى لفظ معنايه مطابقة دلالت ايدر
ديمكدنده التزامى واردیمك لازم كلمديكى تبين ايتدى (واماهما فلايوجدان الامع
المطابقة لاستحالة وجود التابع من حيث انه تابع بدون المتبوع) تضمن ايله التزام بولنمزلر
انجق مطابقتله بولنورلر زيرا تضمن ايله التزام تابعدر متبوعى اولان مطابقتسز
بولنمسى محال اولديغى حيثيتدن لاستحالة التابع دكى تابع تضمن ايله التزاميدن هر بررلرى
ديمكدر من حيث انه دكى ضميرده التابع يه راجع اولوب مرجعنك عينى اولديغندن
اوده تضمن ايله التزامدن عبارتدر بدون المتبوعده كى متبوعده مطابقتدن
عبارتدر زيرا اسم فاعل ايله اسم مفعوله حرف تعريفك دخولى عندنده تخصص كسب
ايدر حرف تعريفدن مجرد اولديغى وقتده عموم افاده ايدر حاصل عباره شو وجهله
اولور التضمن والالتزام لايوجدان الامع المطابقة لاستحالة وجود التضمن والالتزام
من حيث ان التضمن والالتزام تابعان بدون المطابقة انتهى الحاصل تضمن ايله التزام
تابع اعم اولسونده مطابقتله بولنديغى كبى بشقه سيله ده بولنسون بو محالدر شويله كه مثلا
حرارت برعرضدر البته برذات ايله قائم يعنى برذاته تابع اولور واو ذاته متبوع دينيلور اكر
حرارت تابع اعم اولسه اتش وشمس وحركت ايدن ماكنه كبى حرارت حاصل اولان
جميع ذاته تابع اولوب او ذاتلره متبوع دينيلور اكر حرارت تابع اخص اولسه يعنى
اتش حرارتى اولسه يالكز اتشله قائم اولوب ديكرلريله قائم اولمز ايدى اشته بونك كبى
تضمن ايله التزامده اكر تابع اعم اولسه معناى مطابقتله بولندقلرى كبى تركيب ايله ده
بولنور ايدى مثلا هذا الحائط ينتشر منه التراب شو تركيبك مجموع معناسندن
التراب النسه بوكا تضمن دينيلوب و بو تركيبك معناسنه ذهناً انهدام لازم
كلسنه ده التزام دينيلور بويله اولان تابع اعمدن احتراز ايچون من حيث انه تابع
الى اخره ايله مصنف تقييد ايلدى كه تضمن ايله التزام تابع اخص اولوب انجق
مطابقتله بولنورلر انتهى (والدال بالمطابقة ان قصد بجزء منه الدلالة على جزء
معناه فهو المركب) بالوضع معناى مطابقيه دلالت ايدن لفظك جزئيله معناى
مطابقينك جزئنه دلالت قصد اولنور ايسه اودلالت ايدیجى مركبدر (كرامى
الحجارة) زيرا رامى اتمقلغه وحجاره طاش معناسنه اولديغى كبى ودرت شيئه مركب
دينلمز اولكيسى لفظنك جزؤى اولميان همزهٔ استفهام كبى ايكنجيسى لفظنك جزؤى
واراما معنايه دلالتى يوقدر زيد لفظنك زى د كبى جزؤلرى وار ايسه ده برر برر
معنايه دلالتى اولميوب مجموعنك ذات مشخصه دلالتى واردر بو حرفلرك هرنقدر ابجد

حسابيله عدده دلالتلرى وار ايسه ده وضع اعتباريله دكلدر او جنجيسى لفظنك
جزؤى وار واوجزئك معنايه دلالتيده وار لكن لفظك تمامندن شخص واحد مراد
اولنديغى جهتله لفظنك جزؤى معناسنك جزؤنه دلالتى ممكن دكلدر عبد الله كبى
زيرا يالكز عبد وياخود يالكز لفظهٔ جلال اوشخصك جزؤى اولمسى ممكن دكلدر
دردنجيسى لفظك جزؤى وار واوجزئك معنايه دلالتيده وار وممكن اما لفظنك جزؤى
معناسنك جزؤنه دلالتى مراد دكلدر حيوان ناطق كبى والدال بالمطابقه ذكى مطابقيدن
كرك لفظاً ومعناً مفرد اولسون واحد لفظنك بره دلالتى كبى وكرك لفظاً مركب
ومعناً مفرد اولسون حيوان ناطق تركيبنك انسان معلومه دلالتى كبى وكرك لفظاً
مفرد ومعناً مركب اولسون اثنين لفظنك ايكى يه دلالتى كبى بونلرك جملهسنه شامل
اولوب تضمن ايله التزامه شامل اولماز مثلا يالكز حيوان دينلدكده جميع حيواناته
دلالتى وضعاً مطابقت اولور انسانده او حيوانك ايچنده داخل اولديغندن حيوانك
جميع ماهيت حيواندن صرف نظرله يالكز انسانن ماهيتنه دلالتى انك ايچون
مطابقت اولميوب تضمن اولوركه نتكم ناطق ده ماهيت انسانك تمامى اولميوب
برجزؤى اولديغى كبى الحاصل بر لفظ مطلق ذكراولنديغى وقتده وضع اولنديغى
معنانك تمامنه دلالتى مطابقتدر فقط دلالت تضمندر دينلدكده لفظك وضع اولنديغى
معنانك تمامنه دلالت ايتمز ديمكدر اشته انك ايچون مصنف الدلالة مطلقا ان قصد
بجزء منه على جزء معناه فهو المركب ديمدى اكر مصنف بويله ديمش اولسه ايدى بونك
تضمنهده شامل اولهجغندن ومعناى تضمن كنديسى مطابقينك جزئيدر برده كنديسنك
جزؤى يوقكه لفظنك جزئيله معناى تضمنيك جزئنه دلالت قصد اولنسون
انسانى حيوان ناطق ايله تصور ايتديكمز وقتده عالم شارب قاعد كبى شيلرده التزاماً
داخل اولديغندن حكم حاصل اولوب هرقنغى تصور كه بويله التزامى بولنور انكده
تصديق اولمسى لازم كلمزمى ج كلمز زيرا بزالتزامده انك ايچون قابل علم وقابل
كتابتله تقييد ايلدك زيرا تصديقده نسبت حكميهيى بيلدكدن صكره برده اوكتابتك
وقوع وعدم وقوعنى بيلمكدر كه اشته بونى بيلديكمز جهتله عالمدر ياخود كاتبدر
ديهرك حكم ايده ميوب قابل ايله تقييد ايديورز بوده تصديق اولماز (والا فهو
المفرد) اكر لفظك جزئيله معناسنك جزئنه دلالت قصد اولنمز ايسه مفرددر س مصنف
ان قصد بجزء منه الدلالة الى اخره ايله مركبى مفرد اوزرينه نيچون تقديم ايلدى زيرا
مركبك مركب اولمسى ايكى مفردك بربره كلمسندن اولور مركب اولمق ايچون مفرده

احتياج اولديغندن مفردى تقديم لازم كلور ايدى ج والمطابقة دكى مطابقتدن يالكز لفظاً
ومعناً مفرد مراد اولنمسى جائز اولماز احد كبى زيرا بونك هم لفظى مفردو هم معناسى مفردر
بومقامده مطابقتدن مفهوم مفرد مراد اولنور حيوان ناطق كبى لفظى حيوان ايله ناطقدن
مركبدر ومعناسندن يالكز ماهيت انسان مراد اولديغى جهتله مفرد ايسه ده فقط انسان
ماهيتنك تحتنده زيد بكر بشر على ولى كبى افراد كثيره سى بولنديغى جهتله كليدر بوكلى يه
ومركب اولان لفظنه نظراً ان قصد بجزء منه الدلالة على جزء معناه ديمك جائز اولور
وبرده ذات مفرد ذات مركب اوزرينه تقديم اولنسه اولامرده بر لفظنك جزئيله
معنانك جزئنه دلالت نه وجهله اولور بومفهوم وجودى بيلنمك ايجون لفظك جزئيله
معنانك جزئنه دلالت قصد اولنميان بو مفهوم عدمى البته بيلنه ميه جكندن انك
ايچون مركبى مفرد اوزرينه تقديم ايلدى و همده مصنف الدال بالمطابقة
ان لم يقصد بجزء منه فهو المفرد والا فهو المركب ديمش اولسه ايدى مفردلركده بعض كره
لفظنك جزئيله معناسنك جزئنه دلالت قصد اولنور ايمش اكلاشيلور ايدى
(وهو ان لم يصلح لان يخبر به وحده فهو الادات) اكر لفظ مفرد يالكز كندوسيله
خبر ويرلمكلكه صلاحيتى اولماز ايسه اداتدر (كفى ولا فى لا كبى) س نيچون
بونلره ادات تسميه اولندى ج كلمه نك تركيبنه الت اولديغندن ايچون زيرا هر بر
تركيب ايچون مطلقا الات لازمدر اداتده الات معناسنه در انك ايچون س مصنف
بوبابده كفى ولا ديه رك نيچون ايكى مثال كتوردى حالبوكه ادات فى ايله لايه منحصر
اولميوب دها افرادى كثير در بوبابده بر مثال كفايت ايدر ايدى ج ايكى مثال
كتورمكدن مقصد اداتك ايكى قسم اولديغنى بيان ايچوندر برنجى قسم ادات فيدركه
زيد فى الدار دينلدكده فى لفظى يالكز دارك ظرف اولديغنى بيلديروب زيدك دار
ايچنده حاصل اولديغنى يعنى حصول معناسى خبرو يرمز بو معنايى خبر ويران
فى يه متعلق ناميله تقدير اولنان حصل ياخود حاصل كلمه سيدركه زيد حاصل فى الدار
ديمكدر اويله ايسه ادات اولان فينك يالكز تركيبده بولنمقلغى ايله خبر ويرمكه
صلاحيتى اولماز ايكنجى قسم ادات لادركه هرنقدر لا يالكز بولنديغى وقتده اخباره
صلاحيتى يوق ايسه ده تركيبده بولنديغى وقتده كندوسيله خبرو يريلور فى يه
متعلق تقدير اولنديغى كبى لايه هيچ برشئ تقدير اولنماز زيرا زيد لا حجر دينلدكده
زيدك حجر اولمسنى نفى ايدن لادر اكر لا اورادن حذف اولنسه معنا صحيح اولماز
وهو ان لم يصلح لان يخبر الى اخره ايله افعال ناقصه لرده اداتده داخل اولوب
منطقيون اداتى ايكى قسمه تقسيم ايدوب برقسمى زمانه دلالت ايتمز مثال مذكورده

اولديغى كبى ايكنجيسى زمانه دلالت ايدر افعال ناقصه لر كبى ومفردك التى قسمدر
اولكيسى لفظنك ومعناسنك جزؤى يوق همزهٔ استفهام كبى ايكنجيسى لفظنك
جزؤى يوق معناسنك جزؤى وار انسانه راجع اولان (ه) ضميرى كبى اوچنجيسى
لفظنك جزؤى وار معناسنك جزؤى يوق نقطه كبى زيرا نقطه لفظنك ن ق ط ه
كبى جزؤى وار ايسه ده معناسنك جزؤى يوقدر دنجيسى لفظنك ومعناسنك
جزؤى وار لفظنك جزؤى معناسنك جزؤنه دلالتى يوقدر انسان كبى زيرا انسانك
معناسنك زيد عمرو بكر بشر كبى جزؤى وار ايسه ده بشنجيسى لفظنك ومعناسنك
جزؤى وار لفظنك جزؤى معناسنك جزئنه دلالت ايدر علم اولديغى جهتله دلالتى
ممكن دكل نظام الدين كبى التنجيسى لفظنك ومعناسنك جزؤى وار لفظنك جزؤى
معناسنك جزئنه ده دلالتى وار وممكن فقط دلالتى مقصود دكل حيوان ناطق مفهومنك
انسانه دلالتى كبى انتهى سيد شريف ولا دخل لنفى فى الاخبارية ديمسى جائز اولماز
زيرا لانك تركيبده واقع اولديغى وقتده اخبارده مدخلى اولديغى كبى فينكده
اويله جه اخبارده مدخلى وار در زيرا زيد فى الدار دكى فى حذف اولنسه معنى
صحيح اولماز ديمش ايسه ده قطبك عبارەسى فى الاخبارية اولميوب فى الاخباربه در
به ضميرى حاصل نه راجع اولوب فينك حصول معناسنى اخبارده دخلى يوقدر
ديمكدر تتكم يوقاريده بيان اولندى (وان صلح لذلك فان دل بهيئته على زمان
معين من الازمنة الثلثة فهو الكلمة) اكر او مفرد يالكز كندوسيله خبرو يرلمكلكه
صلاحيتى اولوب هيئتيله ازمنهٔ ثلثه اولان ماضى حال استقبالدن زمان معينه دلالت
ايدر ايسه اكا كلمه ديرلر س بوحالده كلمه نك مركب اولمسى لازم كلور زيرا
ماده سيله حدثه دلالت ايدركه مثلا ضرب لفظى دوكمك حدثنه دلالت ايدر وهيئتى
دخى زمان ماضى يه دلالت ايدر ج مركبى اولمسى لازم كلمز زيرا ض ر ب شو
اوچ حرفك بردن دوكمك حدثنه دلالت ايتديكى كبى بنه بو اوچ حرفدن حاصل
اولان هيئت زمان ماضى يه دلالت ايدر بوقسه حدثه دلالت ايدن بشقه زمانه
دلالت ايدن بشقه دكلدر س كلمه يه نيچون كلمه تسميه اولندى ج زيرا كلمه جرح
معناسنه اولان كلمدندر مثلا ضرب هيئتى زمان ماضى يه دلالت ايدوب ارتق حال
واستقباله دلالت ايتمسنك خاطره كلمسنى جرح ايلديكى ايچون كلمه تسميه قلندى
س اولى اولان مصنف وان صلح لذلك شو قسم ثانى يى وان لم يصلح لان يخبر به
الى اخره قسم اولى اوزرينه تقديم ايتملى ايدى زيرا قسم اولك مفهومى عدميدر
قسم ثانينك مفهومى وجوديدر البته وجودى عدمى اوزرينه مقدمدر مركبده

بويله وجودى اولديغى ايچون عدمى اولان مفرد اوزرينه تقديم اولنمشيدى ج
قسم ثانى يعنى يالكز كندوسيله خبرويرلمككه صلاحيتى اولانده ايكى قسمدر قسم اول
اوج زمانك برينه دلالت ايدر اكا كلمه ديرلر قسم ثانى زمانه دلالت ايتمز اكا اسم ديرلر
اكر قسم ثانى قسم اول اوزرينه تقديم اولنسه اولاقسم ثانينك ايكى قسمنى بيان ايدوب
صكره مفردك تقسيمنه شروع لازم كلور بوده يالكز كندوسيله خبرويرلمككه
صلاحيتى اولميان ادات ايله خبرويرلمككه صلاحيتى اولان اسم وفعلك تباعدينى
موجب اوله جغى كبى همده تقسيمده تكرار لازم كلور ايدى اشته بوندن احتراز
ايچون عدمى اولان وجودى اوزرينه تقديم اولندى س قسم ثانى تقديم اولنسه
تباعد وتكرار نه وجهله لازم كلور ج والا فهو المفرد وهو ان صلح لان يخبر به
وحده فان دل بهيئته على زمان معين من الازمنة الثلثة فهو الكلمة وان لم يدل فهو
الاسم وحينئذ امان يكون معناه واحدا او كثيرا فان كان الاول فان تشخص الى اخره
ديه رك واما المركب يه وارنجه يه قدر بويله قسم ثانى يى بيان ايدوب واما المفرد ان لم يصلح
لان يخبر به وحده وهو الادات ديه رك بيان ايدلمك قسم اول ايله قسم ثانينك تباعدينى
موجب اولديغى كبى واما المفردكده تكرارى لازم كلور ايدى (وان لم يدل فهو
الاسم) اكر يالكز كندوسيله خبرويرلمككه صلاحيتى اولان مفرد هيئتيله اوج زمانك
برينه دلالت ايتمز ايسه اكا اسم دينيلور س زمان وامس واليوم وصبح ومسا كلمه لرينك
زمانه دلالتلرى واردر حالبوكه بونلر اسمدر ج بونلرك زمانه دلالت ايتملرى
هيئتلرى ايله اولميوب ماده سى اولان حروفلريله دلالت ايدر مثلا امس كلمه سنك
زمان حاله دلالتى ا م س حرفلرينك مجموعى بردن زمانه دلالت ايدر يوخسه
بواوج حرفدن حاصل اولان وزن دكلدر اكر وزن اولسه امس وزننده نه قدر
كلمه لر وار ايسه جمله سنك زمان حاله دلالت ايتمسى لازم كلور وقس على البواقى
س اسمه نيچون اسم تسميه اولندى ج اسم عالى معناسنه اولان سمودن مأخوذدر
بر كلمه ده اصل اولمق اسم اولديغندن عالى معناسنه اولان اسم ايله تسميه قلندى س
ازمنهٔ ثلثه دن زمان معين اوزرينه دلالت ايدن شيئه كلمه ديرلر كلمه نك زمانه
دلالتى حرفلرك تركبندن حاصل اولان هيئتدر زيرا هيئت اختلاف ايتديكى وقتده
زمانده مختلف اولور هرنقدر ماده متحد ايسه ده ضرب يضرب كبى مثلا فعل
ماضينك نفس متكلم ومخاطبنده وثلاثى مزيده هيئتك اختلافى اولديغى حالده
زمانى نه متحددر ج واضع هيئتك زمانه دلالت ايتمسنى مجرده تخصيص ايدوب
تثنيه وجمع ومخاطب ومخاطبه ونفس متكلمده كندولرى ايچون كتوريلان علامتدن

طولايى هرنقدر هيئتلرى مختلف اولور ايسه ده مزيداته اعتبار اولنمديغندن زمانك
اختلافى لازم كلمز س يضرب كلمه سى هم زمان حال وهم زمان استقباله دلالت
ايدر حالبوكه يضربك زمان ماضى يه دلالت ايتمسى لازم كلور ايدى زيرا كندوسنده
ماضى اوزرينه (ى) حرفى زياده قلنمشدر ج هرنقدر يضربك اولنده (ى)
حرفى زياده قلندى ايسه ده بو زياده لك انجق اشتقاقه نظرايله برتمثيل اولوب يوخسه
يضربك مضارع اولديغى جهتله كندوسنده اصلا زياده لك يوقدر مجرددر الحاصل
يضرب لم يضرب لما يضرب مايضرب لايضرب لن يضرب كبى فعللرك هربريسى
بر زمانه وضع اولندقلرى جهتله كندولرنده زياده لك يوقدر وفقط اعتبار اولنان
زياده لك اشتقاقلرينه نظر ايله در (وحينئذ امان يكون معناه واحداً فان كان الاول
فان تشخص ذلك المعنى يسمى علماً) اسم اوج زمانك برينه دلالت ايتميوب مفهومنده
مستقل اولديغندن معناسى ياواحد اولور ياخود كثير اولور فعلك معناسى ايسه
حدث يعنى برعرض اولديغندن كندو كندويه قائم اوله ميوب بهمه حال برذات
يعنى فاعل ايله قائم اوله جغندن انك ايچون فعلده ادات كبى مفهومنده غير مستقلدر
محكوم عليه محكوم به اوله مز اسم ايسه محكوم عليه اولور الانسان كاتب كبى
محكوم به اولور هذا الجسم انسان كبى الحاصل مصنف تصوره موصل اولانك
اقسامندن ذاتى يى بيان مراد ايلديده اسمك معناسى ياواحد اولور ياكثير اولور ديدى
اكر اسمك معناسى خصوصيت كسب ايدر يعنى تشخص ايدوب يك نظرده بيلنور
ايسه اكا علم تسميه اولنور نحويونك عندنده اما منطقيون عرفنده اكا جزئى حقيقى
تسميه اولنور وبزم فنمز فن منطقدر نحو فنى دكلدر مصنف يسمى علماً يرينه بوبابده
يسمى جزئياً حقيقياً ديملى ايدى (والافتواطاً) اكر اسمك معناسى تشخص ايتمز ايسه
البته كلى اوله جغندن كلئ مطابق تسميه اولنور (ان استوت افراد الذهنية
والخارجية فيه) اكر كلى افرادينه ذهنده وخارجده مساوى اولور ايسه انسان كبى
وياخود يالكز ذهنده مساوى اولور ايسه شمس كبى وياخود يالكز خارجده مساوى
اولوب ماهيتده مساوى اولمز پاره كبى زيرا التون وكوش بانقه قائمه سنك پاره
اولمقلغنده قطعيا بينلرنده فرق اولميوب مساوى ايسه ده لكن ماهيت يعنى معدنيتده
مساوات يوقدر الحاصل انسان كبى هم ذهنده وهم خارجده افرادى مساوى اولانه
كوره والخارجية دكى واو مطلق جمع ايچوندر وشمس كبى يالكز ذهنده وپاره كبى
يالكز خارجده افرادى مساوى اولنلره كوره او فاصله معناسنه دروفيه ضميريده
اقتضاسنه كوره الذهنية والخارجية دن هربرلرينه راجع اولور افراد ذهنيه افراد

خارجیه‌سی مساوی اولانده نه‌نك کبی (کالانسان والشمس) انسان ایله شمس کبی زیرا
انسانك خارجده بولنان جمیع افرادندن هر برلرینه انسان دیمکلکده مساویدر وشمس
کوکب معناسنه اولوب خارجده برفردی بولندیغندن ذهنده بولنان جمیع افرادندن
هر برلرینه شمس دیمکلکده مساویدر (ومشککاً ان کان حصوله فی البعض اولی واقدم
واشد من الاخر کالوجود بالنسبة الی الواجب والممکن) ومشککا متواطأً اوزرینه
معطوف اولوب معنی اکر کلی افرادینه ذهنده وخارجده مساوی اولمیوب بعض
افرادی بعضیسندن اولی ویاخود مقدم ویا اشد اولور ایسه اکا کلیٔ مشکك تسمیه اولنور
(جناب حافظ حقیقی حضرتلرینه وممکنه نسبتله موجودات کبی) زیرا موجودات جمیع
ممکن اولان شیئه شامل اولدیغی جهتله بومعناده جناب اللهده داخل اولور فقط جناب الله
جل شانه حضرتلرینك وجودی موجودات وممکنات سائره‌دن مقدم واولی واشد
اولدیغی کبی موجودات سائره افرادینکده بعضیسی بعضیسندن مقدم واولی واشددر
مثلا حضرت جبرائیل میکائیل عزرائیل اسرافیل علیهم السلام حضراتنك
وجودلری یکدیکرندن وملائکهٔ سائره‌دن اولی وعرش اعلا وسدرة المنتهی نك
وجودی ملائکهٔ کرامك وجودندن اولیدر هرنقدر بونلر موجودات معناسنده
داخل اولمقلقده مساوی ایسه‌لرده س مشککه نیچون مشکك تسمیه اولندی ج
موجوداتك افرادی مطلقا بولنمق معناسنده مشترك یعنی مساوی اولدیغنه نظر
اولنور ایسه کلیٔ متواطی اولمسی اکربعض افرادینك اولی ومقدم واشد اولمقلغنده
مختلف اولدیغندن بوکا نظر اولنور ایسه مشکك اولمسی لازم کله جکندن اشبو
ایکی وجهده شك اولندیغندن مشکك تسمیه اولندی (فان کان الثانی فان کان وضعه
لتلك المعانی علی السویه فهو المشترك کالعین) اکر اسمك معناسی کثیر ومختلف اولوب
او اسمك معنای کثیر مختلفه وضعی علی السویه اولور ایسه او اسمه مشترك دینیلور
وضعی علی السویه دیمك اسم اولا شو معنایه ثانیاً بوکا رابعاً الی اخره شو معنایه وضع
اولندی دیه‌رك نقل وحکایه اولنه‌مامی عین لفظی کبی زیرا عین لفظی کوز وصو
والتون ودیزقپاغی معنالرینك مجموعنه بردن علی السویه وضع اولنمشدر وضعنده
اوللك وثانیلك یوقدر (وان لم یکن کذلك بل وضع لاحدهما اولا ثم نقل الی الثانی
وحینئذ ان ترك موضوعه الاول یسمی منقولا عرفیاً) اسمك معنای کثیر مختلفه‌یه
وضعی علی السویه اولمیوب اولا برینه وضع اولنوب صکره معنای ثانینك وضعنه
نقل اولنور ایسه بوتقدیرجه اسمك اولا وضع اولندیغی معنا ترك اولنوب معنای ثانیده
استعمال اولنور ایسه او اسمه منقول عرفی تسمیه اولنور (ان کان الناقل هو العرف العام
کالدابة) اکر او اسمی اولا وضع اولندیغی معنادن ثانیاً وضع اولندیغی معنایه نقل

ایدن عرف عام اولور ایسه دابه کبی زیرا دابه‌یی واضع وضع ایدر ایکن اولا یره
باصان جمیع حیواناته دابه دینیلور دیه‌رك وضع ایتدکدن صکره مؤخراً درت ایاقلی
اولان حیواناته وضع ایلمیوب بو معناده استعمال ایلدیکندن منقول عرفی تسمیه
اولندی بوبابده واضع اهل لغت اولدیغنه کوره (وشرعیاً ان کان الناقل هو الشرع
کالصلوة والصوم) وشرعیاً عرفیاً اوزرینه معطوف اولوب معنا اکر اسمك معنای
کثیر مختلفه وضعی علی السویه اولمیوب اولا برینه وثانیاً دیکر معنایه وضع اولنوب
اولا وضع اولندیغی معنا ترك اولنوب ثانیاً وضع اولندیغی معناده استعمال اولنور ایسه
او اسمه منقول شرعی تسمیه قلنور اکر او اسمی ثانیاً وضع اولندیغی معنایه نقل
ایدن اهل شریعت اولور ایسه صلوة وصوم کبی زیرا صلوة اولا وضعنده مطلقا
دعا معناسنه وضع اولنوب صکره اهل شریعت ارکان معلومه ایله قلنان نمازه نقل
ایلدیلر وصوم دخی اولا مطلقا امساك معناسنه وضع اولنوب مؤخرا اهل شریعت
اوروج معناسنه نقل ایلدیلر (واصطلاحیاً ان کان الناقل هو العرف الخاص
کاصطلاحات النحات ونظار وغیرها) واصطلاحیاً عطفده شرعیاً کبیدر اکر اسمك
معنای کثیره وضعی علی السویه اولمیوب وضع اول وثانیسی وثالثی الی اخره اولوب
وضع اولی ترك اولنه‌رق وضع ثانی‌یه نقل اولنور ایسه اکا اصطلاحی دینیلو اکر
ناقل عرف خاص اولور ایسه نحاتك اصطلاحاتی کبی مثلا فعل کبی زیرا فعل اولا
هر فاعلدن صادر اولان اکل وشرب ومفعول کبی فعللره دینلوب یعنی وضع اولنوب
نحویون انی ضرب یضرب کبی اولان فعللره نقل ایتدیلر واصطلاح نظار دخی منطیقو
نك اصطلاحی کبی زیرا نحویونك مبتدا اخبر دیدکلری شیئه منطقیون موضوع
محمول ومحکوم علیه ومحکوم به تعبیر ایدرلر وعرف ایله اصطلاح بیننده ده فرق
واردر زیرا عرف جمیع علمانك اتفاقی اولان شیئه دیرلر واصطلاح علمادن بعضیلرینك
اختلافی اولان شیئه دیرلر (وان لم یترك موضوعه الاول یسمی بالنسبة الیه حقیقة وبالنسبة
الی المنقول الیه مجازاً) اکر اسمك اولا وضع اولندیغی معنا ترك اولنمیوب او معناده
استعمال اولنور ایسه وضع اولنه نسبتله حقیقت ونقل اولندیغی وضع ثانی‌یه نسبتله
مجاز تسمیه اولنور (کالاسد بالنسبة الی الحیوان المفترس والرجل الشجاع) ارسلان
لفظی کبی زیرا واضع وضع ایدر ایکن اولا ارسلان لفظی حیوان مفترسه وضع
ایدوب بو وضعده استعمالی حقیقتدر مؤخراً شجاعتده ارسلانه مشابه اولان رجلده
استعمال اولندی بومجازدر حقیقت تسمیه‌سی لفظك وضع اولی یعنی وضع اصلیسی
مقامنده تحقق ایدوب ثابت اولدیغی ایچون در ومجازه مجاز تسمیه سی دخی وضع

اولی اولان حقیقتی تجاوز ایتدیکندن او مجازی وضع اصلیسی اولان حقیقتده استعمال جائز اولدیغندن ایچوندر (وکل لفظ فهو بالنسبة الی لفظ آخر مرادف له ان توافقا فی المعنی) هر بر لفظ لفظ آخر ایله معناده بربرلرینه مطابق اولور ایسه یکدیکرینك مرادفیدر ترادف دیو مثلا بر حیوانه بری دیکرینك ارقه سنه بنمکه دیرلر زیرا ایکیسیده رکوبده مساویدر اسد ایله لیث کبی که هر ایکیسیده مطلقا ارسلان معناسنه اولدیغندن بو ایکی لفظه الفاظ مترادفه دندر دینیلور هر نقدر لفظلری مختلف ایسه ده زیرا الفاظ مترادفه‌لر ده لفظ جهتنه اعتبار اولنمیوب طلب ایله بطل کلمه‌لرینك هر نقدر حروفات و حرکاتی یکدیکرینه مطابق ایسه ده معناً موافقت اولمدیغندن االفاظ مترادفه‌دن دکلدر و یالکز ذاتده اتحاد ایدوب معناده اتحاد اولمسه ینه الفاظ مترادفه‌دن دکلدر مطلق ناطق ایله فصیح ناطق کبی و سیف ایله صارم کبی زیرا مطلق نطق جمیع انسانده بولنور و فصیح نطق جمیع انسانده بولنمیوب بعض انسانده بولنور و مطلق ناطق اولانده انساندر و فصیح ناطق اولانده ینه انساندر نطق فصیح اولسون اولمسون هر ایکیسده ذات اولان انسانده بولنور ایسه ده معناده اتحاد اولمدیغندن ناطق ایله فصیح الفاظ مترادفه دن دکلدر و کذلك سیف مطلقا قلج معناسنه و صارم کسکین قلج معناسنه اولوب هر ایکیسده قلج اولمقلق ذاتنده متحد ایسه‌لرده معناده اتحاد اولمدیغندن الفاظ مترادفه‌دن دکلدر بینلرنده عموم و خصوص مطلق واردر (ومباین له ان اختلفا فیه) او لفظ لفظ اخره مباییندر اکر ایکی لفظ معناده مختلف اولورلر ایسه انتهی (واما المرکب فهو اما تام وهو الذی یصح السکوت علیه) اما مرکب یا تامدرکه او مرکب اوزرینه سکوت صحیح اولور یعنی او مرکب مخاطبه فائده تامه افاده ایدوب مخاطب بشقه لفظك ذکرینه محتاج اولماز زید قائم کبی (واما غیر تام وهو بخلافه) یا مرکب غیر تامدرکه مخاطبه فائده تامه افاده ایتدیکی جهتله او مرکب اوزرینه سکوت صحیح اولمیوب بشقه لفظك ذکرینه مخاطب منتظر اولور حیوان الناطق کبی زیرا ناطق حیوانك صفتی یعنی قیدی اولوب خبری دکلدر س مصنف اولی او لان اما ان یصح السکوت علیه ای یفید المخاطب فائدة تامة برینه فهو اما تام یفید المخاطب فائدة تامة ای یصح السکوت علیه دیملی ایدی زیرا سکوت افاده دن صکره اولور مصنفك عباره سندن او مرکب اوزرینه سکوت ایتدکدن صکره ده بشقه فائده تامه‌یی افاده ایدر دیمك اکلاشیلور ج برنجیسی مصنفك عباره‌سنده یالکز یصح السکوت علیه بولنوب ای یفید المخاطب فائدة تامه اولمدیغندن وقطب دخی متنك

شارح و مفسری بولندیغندن البته مفسرك مفسر دن مؤخر اولمسی لازم کلدیکی ایچون تأخیر ایلدی ایکنجیسی مصنفك بو قاریده الدال بالمطابقه ان قصد بجزء منه الدلالة علی جزء معناه فهو المرکب کرامی الحجاره دیه‌رك مرکب ایچون اوچه افاده بولندیغندن بو مقامده یصح السکوت علیه دیمك جائز اولور اوچنجیسی اکر اما ان یفید المخاطب فائدة تامة یصح السکوت علیه اوزرینه تقدیم اولنسه یالکز العالم متغیر مثللونك مرکب اولماسی لازم کلور زیرا بو ترکیب افاده‌نك تمامی دکلدر دها وکل متغیر حادث دیه‌رك بو ایکیسی مخاطبه فائده تامه افاده ایدوب ولا یکون مستتبعاً للفظ آخر ینتظره المخاطب یعنی العالم متغیر وکل متغیر حادث دیدکدن صکره مخاطبك دها منتظر اولدیغی العالم حادث نتیجه‌سی وار ایسه‌ده ارتق مخاطب بو نتیجه‌یه منتظر اولماز دیمك اولور الحاصل بو بابده ایکی وجه واردر وجه اول مصنفك عباره‌سی واما المرکب اما تام وهو یفید المخاطب فائدة تامة یصح السکوت علیه اولسه ولایکون مستتبعاً للفظ اخر ینتظره المخاطب تفسیریده هر قنغیسنك تفسیری اولور ایسه اولسون (العالم متغیر وکل متغیر حادث) بونك مخاطبه فائده تامه افاده ایلدیکی جهتله مخاطبك دها (العالم حادث) دیه‌رك منتظر اولدیغی لفظ آخر وار ایسه‌ده سکوت صحیح اولوب تبعیت اقتضا ایتمز دیمك اولور زیرا بو معنایی (تامة) لفظی اقتضا ایتمشدر وجه ثانی اکر مصنفك عباره‌سی واما المرکب فهو اما تام وهو الذی یصح السکوت علیه اولدیغنه کوره ولایکون مستتبعاً للفظ آخر ینتظره المخاطب بو تفسیر ای یفید المخاطب الی اخره‌نك تفسیری اولسه وجه اولده بیان اولنان معنایی افاده ایده‌جکی جهتله بو جائز دکلدر اویله ایسه بو تفسیر یصح السکوت علیه‌نك تفسیریدر ای یفید مخاطب فائدة تامة ده ولا یکون مستتبعاًنك تفسیریدر حاصل معنی مرکب تام اوزرینه سکوت صحیح اولور دها مخاطبك منتظر اولدیغی لفظ آخر وار ایسه‌ده انیده ذکر لازم کلمز دیمك ایسه‌ده بو معنایی ایضاح ایچون دیکر تفسیره محتاج اولدق شویله (غلام زید) دینلدکده بونك اوزرینه سکوت صحیح اولور دها مخاطبك غلام زید ایچون قائم یاخود جالس کبی محتاج اولدیغی لفظ آخر وار ایسه‌ده دیمك اولوب حالبوکه غلام زید مرکب تام دکلدر اشته بو ابهامی ازاله ایچون ای یفید المخاطب فائدة تامة ایله تفسیر ایلدی‌که غلام زید کبی دکل بلکه مخاطبه فائده تامه افاده ایدن مرکبك یعنی العالم متغیرنك کندندن صکره دها مخاطبك و کل متغیر حادث العالم حادث کبی منتظر اولدیغی لفظ وار ایسه‌ده بونلری ذکره احتیاج یوقدر دیمکدر (والتام ان احتمل الصدق والکذب) اکر

مركب تامك صدقه وكذبه احتمالى اولور ايسه اكا خبر ديرلر بو عباره مركب تامك
تعريفيدر خبر واقعه مطابق اولور ايسه صادق اولور اكر واقعه مطابق اولماز ايسه
كاذب اولور س مركب تام اكر صادق اولور ايسه كاذب اولماز اكر كاذب اولور
ايسه صادق اولماز حالبوكه و الكذب دكى واو مطلق جمع ايچون اولديغنه
كوره معنى مركب تامك هم صادق وهم كاذب اولمسى لازم كلور بو ده باطلدر
ج واو مطلق جمع ايچون اولميوب اوفا صله معنا سنه دريا صدقه احتمالى اولور
ياخود كذبه احتمالى اولور س هر بر خبر ياصادقدر ياكاذبدر صادق اولنجه ان
احتمل الصدق ديمك كاذب اولور ايسه ان احتمل الكذب ديمك جائز اولميوب يعنى
صادق اولديغى بيلنان شيده ارتق احتمال بيانى وكاذب اولديغى بيلنان شيده احتمال
بيانى جائز دكلدر مصنف والتام ماصدق اوما كذب فهو الخبر ديملى ايدى ج صادق
اولان خبرك مجرد مفهو منه نظر ايله كذبه احتمالى اولديغندن ايچون مثلا السماء فوقنا
دينلدكده خارجده سمانك فوقمزده اولديغنه نظر ايتميوب مجرد شو مفهومك صادق
وكاذب اولمغه احتمالى واردر (الحاصل مطلقا) خبر خبر اولديغى
حيثيتدن صدقه كذبه احتمالى وار در برخبرده نقيضينك اجتماعى اعتبار اولنور
(وان لم يحتمل فهو الانشاء) اكر مركب تامك صدقه وكذبه احتمالى اولماز ايسه
اكا انشا دينيلور (فان دل على طلب الفعل دلالة اولية اى وضعية فهو مع الاستعلاء
امر) اكر اوانشا دلالت وضعيهٔ اوليه ايله فعلى طلبه دلالتى استعلاء ايله اولور ايسه
امر ديرلر يعنى فعلى طلب ايديجى متكلم فعل طلب اولنان مخاطبدن مرتبه ده بيوك
اولور ايسه امر ديرلر (اضرب انت) (ومع الخضوع سوأل ودعاء) اكر فعلى
طلب ايديجى متكلم فعل طلب اولنان مخاطبدن مرتبه ده كوچك اولور ايسه دعا
وسأل دينيلور (ومع التساوى التماس) واكر فعلى طلب ايديجى متكلم فعل طلب
اولنان مخاطب ايله مرتبه ده مساوى اولور ايسه التماس دينيلور انتهى مصنفك
فان دل على طلب الفعل دلالة اولية اى وضعية ديمكلك ايله استفهامك خارج قالمسى
لازم كلمز زيرا استفهام مخاطبدن هر نقدر فعلى طلب ايتميوب مخاطبك ضميرنده اولان
شيئك بيلنمسنى طلب ايتمكده ايسه ده بيلمك دخى قلبك فعلى در يعنى قلبدن صادر
اولان فعل اولديغندن وبالجمله الفاظك مثلا امر حاضر اولان اضرب لفظنك ضرب
ايتمك فعلنى مخاطبدن طلب ايلديكنى بيلمك دخى بنه الفاظدن فهم ايله اولهجغندن كرك
مخاطبك ضميرنده اولان شيئك بيلنمسنك مخاطبدن طلب اولنمسى استفهام لفظندن
اولسون وكرك مخاطبدن فعلى طلب انشا اولان اضرب انت لفظندن فهم اولنسون

هر ايكيسيده مخاطبدن برى ايشلمك و ديكرى بيلمك فعلنى يعنى طلب فعلده
مساوى اولديغندن استفهامده انشانك قسم اولنده داخل اولور اكر مخاطبدن طلب
اولنان فعل جوارح ايله يعنى ال واياق وسائره ايله اولان فعلدر دينيلور ايسه بو حالده
علمى و فهمى امر حاضرلرينك مخاطبدن بالوضع بيلدرمسنى وفهم ايندرمسنى طلب
ايلدكلرى جهتله انشادن خارج اولمسى لازم كلور حالبوكه بونلر ده انشائيدر انتهى
ونهى دخى موجود اولان فعلك تركنى مخاطبدن طلب ايلديكى جهتله انشاده داخل
اولور يعنى امر ايله نهى هر ايكيسده موجود اولان فعلك ايشلنمسنى مخاطبدن طلبده
مشتركدر امرده ايشلمك نهيده تركنى ايشلمك فعلنى مخاطبدن طلب ايلدكلرى جهتله
هر ايكيسيده فعلى طلبده مساوياً انشانك قسم اولنده داخل اولورلر واستفهامده مخاطبك
ضميرنده اولان فعلك وقوع وعدم وقوعنك بيلنمسنى طلب ايلديكى جهتله ايجاب ايله
سلبى جامع اولديغندن انشاده داخل اولور انتهى ومصنف دلالة اولية اى وضعية
ايله كتب عليكم الصيام ياخود اطلب منك الفعل خبرلرينك انشايه يعنى طلب
فعله دلالتندن احتراز ايتدى زيرا سزك اوزريكزه صيام يازلدى ديمك اقيموا الصيام
ديمك ايسه ده وضع اول ايله اومعنايه دلالت ايتمديكندن انشايه دلالتى مجازدر او اطلب
منك الفعلده بونك كبيدر (وان لم يدل فهو التنبيه) اكر او انشا دلالت اوليهٔ وضعيه
ايله مخاطبدن فعلى طلبه دلالت ايتميوب متكلم كندى ضميرنده اولان شيئه تنبيه ايدر
ايسه اكا تنبيه ديرلر اعلم كبى الحاصل مصنف انشانك ايكى قسم اولديغنه تنبيه ايلدى
قسم اول مخاطبدن فعلى طلب ايدر اضرب لاتضرب وآزيد دكى همزهٔ استفهام كبى
قسم ثانى مخاطبدن فعل طلب ايتميوب متكلم ضميرنده اولان شيئه تنبيه ايدر اعلم كبى
(ويندرج فيه التمنى والترجى والقسم والنداء) تنبيه ده تمنى ترجى قسم نداده مندرج
اولور متكلم ضميرنده اولان ارزوسنى مخاطبه بيان ايدر لعل كبى وضميرنده اولان
شيئه يمين ايتمسى وضميرنده اولان شيئه ندا ايتمسى كبى (واما غير تام فهو اما تقييدى
كالحيوان الناطق واما غير تقييدى كالمركب من اسم واداة او كلمة واداة) يا مركب
غير تامدر يعنى مخاطبه فائدهٔ تامه افاده ايتمديكى جهتله سكوت صحيح
اولميان مركبدر او ده يا تقييديدر حيوان ناطق كبى زيرا ناطق حيوانك قيدى يعنى
صفتى اولوب خبرى دكلدر يا تقييدى اولميوب اسم ايله اداتدن ياخود كلمه ايله اداتدن
مركبدر اسم ايله ادات يوقاريده بيان اولنمشدر (الفصل الثانى فى المعانى المفردة)
اوچ مقاله دن مقالهٔ اولى مطلقا مفردات بيانده اولميجيدر و بو مفرداتده دخى درت
فصل واردر فصل اول لفظ مفرد بيانده اولوب انى بياندن فارغ اولدى ايسه فصل

ثانی معانی مفرده بیانده اولیجیدر دیدی زیرا معنای مفرددن مراد بسیط اولوب اومعنانك جزؤی اولماملی دیمك دكلدر ومعنای مركبدن مراداومعنانك جزؤیاولملی دیمك دكلدر انجق معنانك جزؤی لفظنك جزئندن اولدیغی وقتده اومعنایه مركب دیرلر اكر اومعنانك جزؤی لفظنك جزؤندن دكل ایسه اكا معنای مفرد دینلور مثلا الانسان معناسنك هرنقدر زید عمر وبكر علی ولی كبی جزؤلری وارایسه ده لكن لفظنك جزؤی اولان الف نون سین الف بونلردن بری اومعنانك جزؤنه دلالت ایتمدیكی جهتله معنای مفرد دینلور واكر لفظ مركب ایله تعبیر اولنوب او لفظك جزوئیله معنانك جزئنه دلالت قصد اولنور ایسه اكا مركب دینلور اكر قصد اولنمز ایسه ینه مفرد دینلور حیوان ناطق مفهومنك انسانه دلالتی كبی ومفرداتی قسمدر بوقاریده تفصیلا بیان وایضاح اولندیغی وجهله بومقامده‌كی مفرددن مراد لفظنك جزئیله معناسنك جزؤنه دلالت قصد اولنمیاندر ومعنا دینیلان شی عقلده حاصل اولان بر صورتدر (كل مفهوم فهو جزئی حقیق) عقلده حاصل اولان هربرمعنا جزؤی حقیقیدر (ان منع نفس تصوره من وقوع الشركة فیه) اكراومعنانك نفسنی تصور شركت وقوعندن منع ایدرایسه انتهی (س) اومعنانك نفسنی تصوراومعناده شركت وقوعبولمش اولدیغندن طولایی منع ایدر ایسه دیمك اكلاشلدیغندن فاضل قطب ده وقوعی زائد كوروب حذف ایدرك ان منع نفس تصوره من اشترا كه دیمش ایسه ده بوحالده معنا صحیح اولمزمی ج اولورهر برمفهوم جزئی حقیقیدر اكراومعنانك نفسنی تصورشریكی اولمقدن منع ایدر ایسه دیمك اوله جغندن بوبابده شریكی اولمیان هیچ برجزئی حقیقی یوقدر هرقنغی جزئی حقیقی اولور ایسه اولسون اكاشریك اولور اماواقع اولان شریكلرندن منع ایدر ایسه دیمك اوله جغندن وقوع لفظی زائد در مثلا جزئی حقیقی اولا زید لفظنه اصلا شریك اولمسون بوممكن دكلدر زیرا عمر بكر علی ولیده زید كبی انسان اولمقلقده شریك اولور ونباتات وشجر ده جسم نامی اولمقلقده شریك اولور وتیمور وباقر ده مطلق جسم اولمقلقده زیده شریك اولور اشته زیده اولان بوشریكلرندن منع ایدر ایسه دیمكدر واجب الوجود ده بوتك كبیدر فقط (الله) لفظی علم مستجمع بجمیع الصفات اولدیغندن ذاتنك ولفظنك زیده بیان اولنلان كبی وواجب الوجودمفهومی كبی اصلاوقطعاً هیچ برشی كندوسنه شریك واقع اولمسی ممكن اولمدیغندن انك ایچون لفظهٔ جلاله اسم اعظم تسمیه اولندی (وكلی ان لم یمنع) اكرعقلده حاصل اولان معنانك نفسنی تصور كثیرین بیننده شركت

وقوعندن منع ایتمز ایسه اكا كلی دینیلور انسان كبی زیرا انسانك نفسنی تصور ایتدیكمز وقتده انده زید عمر بكر عثمان علی وغیریلرینك شریك واقع اولمسندن منع ایتمز انتهی وبعض نسخه‌لرده ان منع نفس تصوره برنده ان منع نفس تصور معناه اولدیغندن بوبله اولان نسخه‌لره كوره معناه ضمیری لفظه راجع اولور بوحالده معنی اكر اولفظك معناسنك نفسنی تصور شركت وقوعندن منع ایدرسه دیمكدر هرنقدر مصنف كل مفهوم فهو جزئی حقیقی دیه رك بوراده لفظی ذكرایلمدی ایسه ده مقام قرینه‌سیله لفظ مستفاداولور زیرا بوراده كی مفهوم یعنی معنا دن مراد مطلق معنا اولسه بونك خطوط عقودونصب كبی اولان شیلرك معنالرینه ده شامل اولمسی لازم كلور ایدی حالبوكه فن منطقده كی معنا دن مراد انجق دلالت وضعیهٔ لفظیه نك مفهو میدر اكرمعناه ضمیری لفظه راجع اولمیوب معنایه راجع اولور ایسه معنی شووجهله اولور اكر او معنانك معناسنك نفسنی تصور كثیرین بیننده شریك واقع اولمسندن منع ایدر ایسه دیمك اوله جغندن بو معنا صحیح دكلدر س مصنف نفس تصوره ذكی تصوری نیچون كتوردی كل مفهوم فهوجزئی حقیقی ان منع نفسه من وقوع الشركة فیه دیسه اولمازمی ج اولماز زیرا معنا كندنده شریك واقع اولمسندن منع ایدر دیمك اوله جغندن معنا كندی كندینی شریك واقع اولمقدن منع ایتمیه جكی جهتله البته اومعنانی منع ایدیجی برمتصوردن لازمدرا كرمعنانفس الامرده كندی كندینه كثیرین بیننده شركت وقوعنی منع ایتسه جناب واجب الوجود مفهومنكده كندی كندینه شركت وقوعنی منع ایدرك جزئی حقیقی اولمسی لازم كلور ایدی انك ایچون تصور قیدینی ذكره محتاج اولدق س بوبابده واجب الوجود معناسنی تصور ایتدیكمز وقتده عقلمز انده شركت وقوعندن منع ایتمز بونك كلی اولمسی لازم كلور زیراواجب الوجوددیمك بولنمسی واجب یعنی موجودات دیمك اولوب بونك جمیع موجودات بدیهیه وغیربدیهی یه شامل اولور ج كل مفهوم فهو جزئی حقیقی ان منع تصوره من الشركة فیه تعریفنه كوره واجب الوجود مفهومی كلیدر زیرا بو مفهوم نه قدر موجودات وار ایسه جمله‌سنه شامل اولدیغندن و جناب خداده او موجودات ایچنده داخل اولدیغندن بو جهتله یالكز واجب الوجود معناسنی تصور شریك وقوعندن منع ایتمز فقط بو بابده تعریفه برنفس كلمه‌سی علاوه ایدوب ان منع نفس تصوره من وقوع الشركة فیه دینیلور ایسه بوحالده واجب الوجودمعناسنك ذاتنی كه جناب الله جل شانه حضرتلرینك ذاتی تصوراولندیغی وقتده موجودات سائره ایله شركت وقوعندن منع ایدوب جزئی حقیقی اولور زیرا

اللهك وجودی یعنی بولنمسی واجبدر موجودات سائره‌نك واجب دكلدر زیرا
حدیث قدسیده كنت كنزا مخفیاً احببت ان اعرف وخلقت الخلق بیورلمشدر معناسی
بن عظیم الشان بركیزلی خزینه‌یم بیلنمكلكه محبت ایتدمده انك ایچون موجوداتی
خلق ایلدم دیمكدن انلرك وجودی واجب دكلدر دیمك اولور انك ایچون مصنف
تصوری نفس ایله‌ده تقیید ایلدی اگر تقیید ایتمسه همده كلیات فرضیه اولان لاشی
واللا امكان واللا وجود نه اولور ایدی زیرا لاشی دیمك هیچ برشی دكل دیمك
اولدیغندن بومفهوم ذهنده وخارجده موجود اتك هیچ برینه اطلاق اولنمدیغی
جهتله بو مفهوم كندی كندینه شركت وقوعندن منع ایدوب هیچ برشی اولماسی
لازم كلور فقط كل مفهوم ان منع نفس تصوره دیه‌رك نفس وتصور ایله قید اولنوب
لاشیئك ذاتنی تصور ایتدیكمز وقتده عقل انده كثیرین بیننده شركت وقوعنی منع
ایتمدیكی جهتله كلی اولور شویله‌كه لاشی حجر دكل شجر دكل انسان دكل فرس دكل
بقر دكل ماء دكل نار دكل دیه‌رك لاشیئك مفهومنك نفسنی یعنی ذاتنی تصور ایتمكدن
لاشی كلی اولور واللا وجود واللا امكان دخی بونك كبیدر الحاصل مصنف معنایی
نفس وتصور ایله قید ایتمسه جزئینك تعریفی اغیاری مانع اولمیوب كلیات فرضیه‌نك
جزؤی حقیقی اولمسی وكلینك تعریفی افرادینی جامع اولمیوب واجب الوجود
مفهومنك كلی اولمسی لازم كلور ایدی (والدال علیهما یسمی جزئیاً وكلیاً) دیه‌رك
بوراده تكرار ایتمسی جزؤیت وكلیت اولا و بالذات معنانك صفتی اولوب حقیقت
اولور ثانیاً بالعرض الفاظك صفتی درمجاز اولور كلی وجزئی اوزرینه دلالت ایدیجی
لفظه كلی دخی جزؤی تسمیه اولنور و بو مقامده دخی ایكی درلو معنا واردر
اولكیسی كلی‌یه و یا جزئی‌یه دلالت ایدیجی لفظه كلی تسمیه اولنور اگر كلی‌یه
دال اولور ایسه جزئی تسمیه اولنور اگر جزئی‌یه دال ایسه دیمكدر ایكنجیسی
كلی‌یه و یاخود جزئی‌یه دلالت ایدیجی لفظه هم كلی وهم جزئی تسمیه اولنور
شویله‌كه كلی‌یه دلالت ایدن لفظه كلی تسمیه اولندیغی كبی جزئیده تسمیه اولنور
ویاخود جزئی‌یه دلالت ایدیجی لفظه جزئی تسمیه اولندیغی كلیده تسمیه اولنور وبو حالده
وكلیاً دكی واو مطلق جمع ایچون اولور دیمكدر س مثلا كلی اولان شیئه هم كلی هم جزئی
نصل تسمیه اولنور و جزئی اولان شیئه هم جزئی وهم كلی نصل تسمیه اولنور
ج كلی جزئینك جزئی اولان حیوان كبیدر زیرا حیوان یالكز ذكر اولندیغی
وقتده جمیع حیواناته شامل اولوب انسانده او حیوانك برجزئی یعنی نوعی اولور
بو حالده مطلقا حیوان كلی وانسان جزئی اولور وكذلك انسان حیوان ناطق

اولدیغندن انسانك برجزؤی حیوان ودیگر جزؤی ناطق اولوب بو حالده انسان
كلی اولوب حیوان جزئی اولور اشته جسم نامی جسم مطلق دخی انسانه نسبتله
حیوان كبیدر بوبابده جزئینك تعریفی اولان ان منع نفس تصوره من وقوع الشركة
فیه دیمنك معناسیده انسان دینیلدیكی وقتده بونك فرس بقر غنم ویاخود نباتات وشجر
وكذلك تیمور و باقر دكلدر دیمك اولوب انسان ماهیتنی مطلقا حیوان وجسم نامی
وجسم مطلق ایله شركت وقوعندن منع ایدر س زید كبی جزئی حقیقی اولان
جزئینك جزئی اولدیغی كبی كلی اولمسی نه وجهله ممكن اولور ج زیدك علم
اولمقلغندن قطع النظر ماهیت انسان دیمك اولدیغندن كلی اولور زیرا زید ذاتنده
نه‌شیدر دیو سؤال اولنسه جوابنده انسان دینیلدیكی كبی جمیع افرادنده سؤال
اولنسه جوابنده انسان دینیلور اویله ایسه زیدكده برجزؤی حیوان ودیگر جزؤی
ناطق اولدیغندن زید حیوانه نسبتله كلی اولور اشته مصنفده انك ایچون اسمك معناسی
یا واحد اولور یا كثیر اولور اگر او معنا تشخص ایدوب یعنی علم اولدیغی جهتله
كثیرین بیننده شركت وقوعندن منع ایدر ایسه واحد اولور ایتمزایسه كثیر اولور
اوده یا متواطی اولور یا مشكك اولور دیدی انتهی س جزئی حقیقی علم یعنی
بدیهی اولدیغندن ومنطق اولان كیمسه‌ده تصورات ایله تصدیقاتك ذاتلرینه عارض
اولوب بیلنمیان یعنی بدیهی اولمیان شیئی بیلمكلكدن بحث ایدر نتكم اون بشنجی
صحیفه‌ده بیان اولندیغی كبی بوبابده مصنف كل مفهوم كلی ان لم یمنع نفس تصوره
من وقوع الشركة فیه دیوب جزئی حقیقی‌بی هیچ ذكر ایتاملی ایدی ج كلیت
وجزئیت یكدیگرینه نسبتله بیلنور زیرا كلینك كلی اولدیغی بیلمك جزئی بیلمكه وجزئینك
جزئی اولدیغی بیلمك كلی بیلمكه محتاجدر انك ایچون ذكر اولندی س كل ایله كلی
بیننده فرق نه وجهله اولور ج برنجیسی كلی جزئیاتنه مطابقة حمل اولنور یعنی
جزئیات محكوم علیه وكلی محكوم به اولور زید انسان كبی زیرا زید جزئی ومحكوم علیهدر
وانسان كلی ومحكوم بهدر ایكنجیسی كل اجزا اوزرینه حمل اولنمز یعنی اجزا
محكوم علیه وكل محكوم به اوله‌ماز العسل سكنجبیل دینلمز اوچنجیسی كل اجزا ایله قائم
اولور كلی جزء ایله قائم اولور دردنجیسی كلك اجزاسنك دائما نهایتی واردر كلینك
جزئیاتنك بعض كره نهایتی اولماز بشنجیسی كلك اجزاسی بر مكانده جمع اولنه بیلور كلینك
جمع اولنه‌ماز س جزء ایله جزئی بیننده فرق ندر ج جزء اجزا ایله قائم اولور زید
كبی زیرا زیدك اجزاسی ات كمك سكرقان دری كبی شیلردر جزئی افراد ایله قائم
اولور انسان كبی زیرا انسان مطلقا حیوانك جزئی ایسه‌ده انسانك ماتحتنده زید

عمر و بکر کبی افرادی بولنور (والکلی اما ان یکون تمام ماهیة ماتحتـه من الجزئیات او داخلا فیها او خارجا منها) دخی کلی ماتحتنده جزئیات اولان انسان ماهیتنك یاتمامی اولور یاخود تمام ماهیتی اولمیوب کلی اوماهیتده داخل اولور یاخود اوماهیتـدن خارج اولور (والاول هو النوع الحقیقی) ماتحتنده جزئیات اولان ماهیتك تمامی اولان انجق نوع حقیقیدر انسان کبی زیرا انسانك توفیق ولی سالم وسائره کبی نه قدر افرادی وار ایسه جملهسنه انسان دینلدیکی جهتله انسان لفظی جمیع افرادینك تمام ماهیتی اولور (سواء کان متعدد الاشخاص) کرك او نوعك افرادی خارجده تعدد اینسون یعنی صایلسـون احمد علی عثمان وسائره کبی (وهو مقول فی جواب ماهو بحسب الشرکة والخصوصیة معاً کالانسـان) بویله افرادی تعدد ایدر یعنی صایلور ایسـه اونوع هم شرکت وهم خصوصیت حسبیله ماهو ایله یعنی ذاتنده نه شیدر دیهرك اولنان سـؤاله جوابده مقولدر یعنی جوابدر زیرا یالکز زیددن مانه شیدر هو اوزید ذاتنده دیهرك سؤال اولنسه انساندر دیو جواب ویرلدیکی کبی زید عمرو وبشر ذاتنده نه شیدر دیو سؤال اولنسه ینه انسـان ایله جواب ویریلور (اوغیر متعدد الاشخاص) یاخود شخصلری خارجده متعدد اولمسـون یعنی صایلمسون ینه نوع حقیقیـدر شمس کبی زیرا شمس کوکبدر دیو تصور اولندقده ذهنـده شرکت وقوعنی منع ایتمز فقط انسـانك خارجده زید بکر بشر دیو افرادی صایلدیغی کبی شمسـك ده خارجده فلان شمس فلان شمس دیهرك شخصلری رصدسز صایلهمز فردینه منحصر اولور مصنفك بو بابده شمسی نوع حقیقییه مثال کتورمسی شمسکده هم نوع انسان کبی مخلوق اولدیغی وهمده نوعك بو وجهله متنوع بولندیغی بیاندر وشمس برنور اولوب جرمیده وار ومستقردر وای و یلدیزلر ضیابی شمسدن الور دیمشلر و دنیا قارپوز شـکلنده اولوب شمسـك اطرافنده دور ایدر و دنیانك محوری اولمدیغی کبی بریرهده مربوط اولمیهرق معلقده طورر اشته جناب اللهك وجود وقدرتنه مخلوقدن بیوك دلیل اولهمز (وهو مقولی فی جواب ماهو بحسب الخصوصیة المحضة کالشمس) بویله خارجده غیر متعدد الاشخاص اولان نوع محضا خصوصیت حسبیله ماهو ایله اولنان سؤالك جوابنده مقولدر شمس کبی (فهو اذا کلی مقول علی واحد فقط او علی کثیرین متفقین بالحقایق فی جواب ماهو) بو تقدیرجه نوع حقیقی اولان شمسك خارجده افرادی تعدد ایتمدیکی حالدهینه شمسی کلی اولوب انجق واحده مقول یعنی جواب اولور یاخود شمسی حقیقتلری یعنی ذاتلری برشیدن عبارت اولان وزهنده بولنان افراد کثیره اوزرینه مقول یعنی جواب اولور ماهو

ایله اولان سؤالك جوابنده انتهی بومعنا سواء کان متعدد الاشخاص دن یعنی شخصلری صایلان دیمکدن کلی مقول علی کثیرین دیمك معناسی اکلاشلدیغی کبی اوافراددن هم شرکت وهم خصوصیت حسبیله اولنان سؤاله ده جواب اولور انسـان کبی دیمکدنده انسـان افرادی انسـان اولمقلقده حقیقتلری متفق اولدیغنـدن متفقین بالحقایق دیمکده اکلاشلدیغندن بو بابده خارجده متعدد الاشخاص اولان نوعی او علی کثیرین متفقین بالحقایق ایله تکرار تعریفه حاجت اولمدیغندن فهو اذاً کلی مقول علی واحد او علی کثیرین متفقین بالحقـایق فی جواب ماهو تعریفی یالکز غیر متعدد الاشخاص اولان نوعك تعریفی اولور یاخود (فهو) متعدد الاشخاص اولسون اولمسون مطلقا نوع حقیقی (اذا) خارجده غیر متعدد الاشخاص اولدیغی تقدیرجه کلی مقول علی واحـددر (او) یاخود خارجده متعدد الاشخـاص اولدیغی تقدیرده کلی مقول علی کثیرین متفقین بالحقایق در و علی کثیرین علی واحد اوزرینه معطوفدر انتهی وجنسده هم شرکت وهم خصوصیت حسبیله زید وبقردن ماهما ایله اولنان سؤاله مقول اولور ایسهده متفقین بالحقایق قولندن جنس خارج قالور زیرا جنسـك حقیقتـلری یعنی ذاتلری متفق اولمیوب مختلف اولور که حیوان دینلدکده جمیع حیواناته شـامل اولور وماهو سؤالیلهده خاصه وعرض عام کبیلر خارج قالور زیرا ضاحك دنیلدکده بونك معناسـنك نفسنی تصور کثیرین بیننده شرکت وقوعندن منع ایتمدیکی ومتفقین بالحقایق اولدیغی جهتله کلی اولور ایسه ده لکن ماهو یعنی اوضاحك ذاتنده نه شیدر دیو اولنان سؤاله جواب اولماز زیرا ضاحك ذات دکلدر حالبوکه ماهو ایله اولنان سـؤال ذاتدن سـؤالدر عرض عام دخی ضاحك کبیدر س نوعك تعریفنده او علی کثیرین متفقین دن مراد کلینـك خارجده افرادی تعدد ایدوب صایلان قسمك تعریفی اولور ایسه انسان کبی وکلی مقول علی واحد قولیده خارجده برفردی بولنانك تعریفی اولور ایسـه شمس کبی عنقاده کلی اولدیغی حالده خارجده نه افرادی ونهده برفردی بیله بولنمدیغی جهتله نوعك ایکی قسمنده خارج قالور زیرا عنقا خارجده واحد اوزرینهده مقول اولماز کثیرین اوزرینهده مقول اولماز او علی کثیرین متفقین دن مراد یالکز افراد خارجیه مراد اولنمیوب اوافراد ذهنده اولسون خارجده اولسون هر ایکیسده مراد اولنور ایسه بو حالده سواء کان متعدد الاشخاص او غیر متعدد الاشخاص فهو اذا کلی مقول علی واحد بونلرك زائد اولمسی لازم کلور زیرا متعدد الاشخـاص معنانی مصنفك کلی

مقول على كثيرين قولى افاده ايدر بوبابده مصنف الاول هو النوع الحقيقى كالانسان
والشمس فهو مقول على كثيرين متفقين بالحقايق فى جواب ماهو بحسب الشركة
والخصوصية معاً ديسه هو ضميرى نوع حقيقيه راجع اولوب ذهنده اولسون
خارجده اولسون حقيقتلرى متفق كثيرين اوزرينه مقولدر ماهو ايله سؤالك
جوابنده ديمك اولورايدى ج فهو اذا دكى هو ضميرى شمسه راجع اولوب اوشمس
بحسب الخارج واحد اوزرينه وبحسب الذهن كثيرين اوزرينه مقول اولور ديمكدر
اكر شمسك يالكز بحسب الخارج اولان معناسى اعتبار اولنسه شمسك جزئى حقيقى
اولمسى لازم كله جكندن ومنطق اولان كيمسه كمالاتى تحصيل ايچون كلياتدن بحث
ايتديكى جهتله وهو خروج عن هذه الفن ديه رك فاضل قطب اشارت ايلدى اويله
ايسه بحسب الخارج واحد اوزرينه وبحسب الذهن كثيرين اوزرينه مقول اولان
شمسيده مصنف نوع حقيقينك اقسامندن قلديغى جهتله نوع حقيقى بحسب الخارج
متعدد الاشخاص اولور انسان وبحسب الخارج واحد وبحسب الذهن كثير
اولديغندن عنقاده بحسب الذهن كثيرين متفقين بالحقايقده داخل اولوب
تعريفدن خارج قالمازو برده سواء كان متعدد الاشخاص دكى متعدد كلمه سى تفعيل بابندندر
وتفعيل بابنك بناسى برشيئك حصولندن صكره ديكر شيئك حصولنى طلب ايچوندر تعلمت
العلم كبى مسئلة بعد مسئلة ديمكدر اويله ايسه بوبابده متعدد الاشخاصدن مراد بردن صكره ايكى
وايكيدن صكره اوچ ودرت وبش كبى بويله صايلور عدد بولنمق ديمكدر بوبابده
شمس لفظيده هرنقدر خارجده يالكز واحد اوزرينه مقول ايسه ده فلان شمس فلان
شمس ديه رك تعدد اولمديغندن وعنقاده خارجده تعدد ايتمديكندن نوعك تعريفندن
خارج قالماز وجناب الله جل شانه حضرتلرنده ده برنجى ايكنجى الى اخره
بويله تعدد اولمديغندن فرقان عظيم الشانده قل هو الله احد بيورلديده قل هو الله
واحد ديمدى زيرا واحدك اثنين ثلثه اربعه خمسه كبى عددى اولمقلغه دلالت ايدر احد
بونك خلافنه در وقس على هذا غيره س حقيقت ايله ماهيت بيننده فرق واردر
زيرا ماهيت هم ذهنده وهم خارجده اولان شيئه دينيلور حقيقت انجق خارجده
اولان شيئه اطلاق اولنور حقيقت عنقا دينلمز زيرا عنقانك خارجده افرادى بولنمز
حقيقت شمس دينيلور زيرا شمسك خارجده فردى اولديغى كبى ذهنده دخى افرادى
واردر وماهو ايله سؤالده حقيقتدن سؤالدر بوحالده عنقا نوعك تعريفندن خارج
قالمسى وشمسده خارجده واحد اوزرينه مقول اولديغى ايچون جزئى حقيقى اولمسى
لازم كلور ج بوبابده ماهو ايله سؤال حقيقتدن اولميوب ماهيتدن سؤالدر شمسك

جزئى حقيقى اولمسى وعنقانك تعريفدن خارج قالمسى لازم كلمز (وان كان الثانى)
اكر كلى تحتنده جزئيات اولان انسان ماهيتنك تمامى اولميوب اوجزئياتده داخل
اولور ايسه س بومعنانه وجهله جائز اولور زيرا حيوان ماتحتنده اولان ايكى
جزئيات ماهيتندن سؤال اولنسه جوابنده حيوان دينلديكى كبى جميع جزئياتندنده سؤال
اولنسه ينه جوابنده حيوان دينلديكندن وانسان دخى بونك كبى اولديغندن انسان ماتحتنده
اولان جزئياتنك تمام ماهيتى اولديغى كبى حيوان دخى ماتحتنده اولان نوعلرينك
تمام ماهيتى اولور مصنف نيچون حيوان وجسم النامى وجسم مطلق ماتحتنده
اولان جزئياتك تمام ماهيتى اولميوب اوماهيتده داخل اولور ديدى ج حيوان وجسم نامى
وجسم مطلق مطلقا ذكر اولندقلرى وقتده ماتحتنده اولان نوعلرينك تمام ماهيتى
اولور ايسه ده حيوان ناطق دينلدكده بوندن يالكز انسان مراد اولنوب انسانك
برجزؤى حيوان وديكر جزؤى ناطق اولديغندن اشته بوجهتله حيوان تحتنده
جزئيات اولان انسان ماهيتنك تمامى اولميوب انسان ماهيتنده داخل اولور ديدى
جسم نامى جسم مطلق ده حيوان كبيدر الحاصل حيوانى انسان ماهيتنه نسبتله
ماهيتك تمامى اولماز ديدى (فان كان تمام الجز المشترك بينها وبين نوع آخر)
تحتنده جزئيات اولان انسان ماهيتنك تمامى اولميوب اوماهيتده داخل اولان كلى
اكر اوانسان ماهيتى ايله نوع آخر بيننده مشترك اولان جزلرك تمامى اولور ايسه
(فهو المقول فى جواب ماهو بحسب الشركة المحضة كالحيوان بالنسبة الى الانسان
والفرس) اويله اولان كلى محضا شركت حسبيله ماهو ايله اولان سؤالك
جوابنده مقولدر انسان ايله فرسه نسبت اولنان حيوان كبى زيرا حيوان وجسم
نامى وجسم مطلق بونلر ماتحتنده جزئيات اولان انسان ماهيتنك تمامى اولميوب
انسان ماهيتنده داخلدر شويله كه (حيوان الناطق) (جسم نامى الناطق)
(جسم ناطق) دينلدكده بونلرك هربرلرندن انسان ماهيتى مراد اولديغى جهتله
انسانك برجزئى حيوان وديكر جزئى ناطقدر وكذلك انسان ماهيتنك برجزئى
جسم نامى وديكر جزئى ناطق وكذلك انسان ماهيتنك برجزئى جسم وديكر جزئى
ناطق اولديغندن اشته بوجهتله بونلرك هربريسى انسان ماهيتنده داخل اولور ايسه ده
ينه كلى اولور الانسان والفرس ماهما ديو سؤال اولندقده ايكيسنده ده مشترك جواب
اولمق اوزره حيوان دينيلور وكذلك الانسان والنباتات ماهما ديو سؤال اولندقده
ايكيسنده ده مشترك اوله رق جوابنده جسم نامى دينيلور وكذلك الانسان والنباتات
والحجر ماهم دينلدكده جمله سنه مشتركاً جوابده جسم دنيلور حيوان جميع

حيواناته وجسم نامى جميع بيوبجى جسملره وجسم مطلق جميع جسملره شامل
اولدقلرى جهتله كلى اولورلر وانسان ماهيتى ايله نوع آخر بيننده ديمك يعنى نوع
آخردن مراد تقييد طريقيله اولميوب حيوانه نسبتله اولور ايسه حيوانك جميع
نوعلرينه وجسم نامى به نسبت اولنور ايسه وياخود جسم مطلقه نسبت اولنور ايسه
انسان ماهيتله انك غيرى اولان نوعلرك كليسنه شامل اولور س زيد ايله عمرو ده
انسان ماهيتنك تمامى اولميوب بوايكيسيده انسان ماهيتنده داخل اولور زيد ايله
عمرو ندر ديو سؤال اولنسه جوابنده انسان ديه رك جواب ويرلديكى جهتله انسان
بوايكى جزؤلرك تمام ماهيتى اولور وحيوان وجسم نامى وجسم مطلقده بويله اولديغى
جهتله جنس اولمش ايدى انسان جنس اولمازمى ج اولماز زيرا بومثللولر
فان كان تمام الجزء المشترك بينها وبين نوع آخر دكى نوع آخر قيديله جنسدن خارج
قالورلر زيرا زيد ايله عمرو هرنقدر انسان ماهيتنك تمامى اولميوب اوماهيتده داخل
وبونلردن سؤالده هرايكيسنه انسان ايله جواب ويرلديكى جهتله انسان بوايكى
جزؤلرك تمامى مشتركى ايسه ده عمرو نوع آخر اولمديغندن جنس اولماز (ويسمى
جنساً) انسان ماهيتنك تمامى اولميوب او ماهيتده داخل اولان كلى
او ماهيت ايله نوع اخرك تمام مشتركى اولانه جنس تسميه قلنور (ورسموه بانه
كلى مقول على كثيرين مختلفين بالحقايق فى جواب ماهو) بوتعريف ايله ده انسان
جنس اولمقلقدن خارج قالور زيرا منطقيون جنسى تعريف ايتديلر كه جنس كليدر
وحقيقتلرى مختلف كثيرين اوزرينه ماهو ايله سؤالك جوابنده مقولدر يعنى
جوابدر (وهو قريب) بو تعريف ايله معرف اولان جنس قريبدر (ان كان
الجواب عن الماهية وعن بعض مايشاركها فيه) اكر اوجنس انسان ماهيتى ايله
جنس اولمقلقده شريك اولان بعض ماهيتكه مثلا فرسدن جواب اولور ايسه
(عين الجواب عنها) يعنى ماهيت انسان ايله حيوان اولمقلقده بعض مشاركاتندن
جوابك عينى (وعن كل مايشاركها فيه) دخى انسان ماهيتى ايله انكله جنس
اولمقلقده شريك اولان ماهيتلرك كليسندن جوابك عينى وعن كل مايشاركها وعن
بعض مايشاركها اوزرينه عطف اولنديغى ومعنى دخى ان كان الجواب عن الماهية
وعن بعض مايشاركها ايله انسان ايله فرسه شامل اولان قسمدن وعن كل مايشاركها
فيه ايله ده انسانك غيرى حيوانك نه قدر نوعى وار ايسه جمله ماهيتدن جوابك
عينى (كالحيوان بالنسبة الى الانسان) انسانه نسبتله حيوان كبيدر ديدى
(وبعيد) قريب اوزرينه عطف اولنوب ورسموه تعريفى ايله معرف اولان

جنس بعيددر (ان كان الجواب عنها وعن بعض مايشاركها فيه) اكر جواب
انسان ماهيتندن وانكله جنس اولمقلقده مشترك اولان حيوان وجسم نامى وجسم كبى بعض
ماهيتدن اولوب (غير الجواب عنها) يعنى انسان ايله فرس ماهيتندن جواب
اولان الحيوانك غيرى ايله جواب اولور ايسه جنس بعيددر (وعن بعض الاخر)
يعنى بعض مشاركهانك غيريله اولور ايسه جنس بعيد در و بعض اخردن مراد ده
حيوان اولمقلقده مشارك اولان مثلا فرسك غيريله اولور ايسه جنس بعيد در
ديمكدر الانسان والنباتات ماهما دينلدكده جوابنده جسم النامى دينلديكى كبى زيرا نباتات
حيوان اولمديغندن الانسان والفرس دكى فرسك غيريدر ديمكدر (فيكون ههنا
جوابان) اويله ايسه بومقامده ايكى جواب واردر جواب اول جنس قريب
اولان حيوان ايله جواب ثانى جنس بعيد اولان جسم نامى ايله در (ان كان
بمرتبة بالنسبة الى الانسان كالجسم النامى) اكر جنس انسانه برمرتبه بعيد اولور
ايسه جسم نامى كبى زيرا انسانك جنس قريبى حيوان وجنس بعيدى جسمناميدر
اشته بوجهتله جسم نامى انسانه برمرتبه بعيد اولور (وثلثه اجوبة ان كان بعيداً
بعيداً بمرتبتين كالجسم) اكر جنس انسانه ايكى مرتبه اوزاق اولور ايسه جواب
اوج اولور برى حيوان و برى جسم نامى بو ايكيسى انسانه ايكى مرتبه اوزاقدر
و اوج اولان جوابك اولكيسى حيوان ايله ايكنجيسى جسم نامى ايله اوچنجيسى
جسم مطلق ايله در (واربعة اجوبة ان كان بعيداً بثلث مراتب كالجوهر) اكر
جنس انسانه اوج مرتبه بعيد اولور ايسه بعيد اولانك اولكيسى حيوان ايكنجيسى
جسم نامى اوچنجيسى جسم مطلقدر ودرت اولان جوابك اولكيسى حيوان
ايكنجيسى جسم نامى اوچنجيسى جسم مطلق دردنجيسى جوهر ايله در (وعلى
هذا القياس) شو مذكورات اوزرينه در قياس يعنى جنس انسانه قاچ مرتبه
بعيد اولور ايسه جوابده شو قياس اوزرينه بعيد اولور ديمكدر س جوهرك
مافوقنده دها برشى يوقدركه شو قياس اوزرينه جنس انسانه قاچ مرتبه بعيد اولور
ايسه جوابده اكا كوره بعيد اولسون ج قياس تمثيل معناسنه در وجوهر جسم
اولانه مبايندر اشاغيده نوع عالى بحثنده بيان اولنور فقط بوبابده انسانه جواب
اولمقلغى شو وجهله اوله بيلوركه (حيوان ناطق (جسم نامى ناطق) جسم
ناطق) بونلرك هر بريسى انسان ماهيتنه دلالت ايتديكى كبى جوهر ناطقده انسان
ماهيتنه دلالت ايدر (وان لم يكن تمام الجزء المشترك بينها وبين نوع آخر) ماتحتنده
جزئيات اولان انسان ماهيتنك تمامى اولميوب او جزئياتده داخل اولان كلى

انسان ماهيتى ايله نوع آخر اولان مثلا حيوان اولمقلقده و ياخود جسم نامى جسم مطلق او لمقلقده مشترك اولان ماهيتك تمامى اولماز ايسه (فلابد وان لايكون مشتركا اصلا) بو يله او لان كلى يا اصلا مشترك او لماز ناطق كبى زيرا ناطق كلى اولوب ماتحتنده جزئيات اولان انسان ماهيتنك تمامى اولميوب او ماهيتده داخلدر زيرا الانسان والفرس ماهما دينلدكده جوابنده ناطق دينلمز و كذلك الانسان والنباتات ياخود الانسان والحجر ماهما دينلدكده جوابنده ناطق دينلمز بوجهتله ناطق انسان ماهيتى ايله نوع آخر بيننده اصلا مشترك اولماز (او يكون بعضاً من تمام المشترك مساو يا له) انسان ماهيتنك تمامى اولميوب اوماهيتده داخل اولان كلى ياانسان ماهيتى ايله نوع آخراولان حيوان اولمقلقده تماماً مشترك اولاندن ياخود انسان ماهيتى ايله جسم نامى او لمقلقده ياخود جسم اولمقلقده تماماً مشترك اولاندن بعض اولور اوتمام مشتركه مساوى اولهرق متنفس وحساس كبى زيرا الانسان والفرس ماهما ديو سؤال اولنسه جوابنده متنفس دينلسه متنفس مطلقا حيوان او لمقلقده تماماً مشرك اولان انسان ايله فرسده متنفس او لديغندن انلره مساوى اولور ايسهده انلرك تمام مشتركى او لماز زيرا ماهما انسان ايله فرسك ذاتندن سؤالدر ومتنفس ايسه ذات اولميوب بر عرضدر اكر متنفس ذاتندن سؤال اولنانك تمام مشتركى اولسه ذاتك عرض وعرضك ذات اولمسى لازم كلور (ولا يجوز ان يكون تمام المشترك بالنسبة الى ذلك النوع) بو نوعه نسبتله او كلينك تمام مشترك اولمسى جائز اولماز زيرا بونوع مشترك اولميانك بيانده در (لان المقدر خلافه) زيرا بزم نيتمز تمام مشترك اولانك خلافيدر يعنى انسان ماهيتى ايله نوع اخرك تمام مشتركى اولميانى بياندر (بل بعضه) بلكه نيتمز تمام مشتركدن بعض اولمقلغى بياندر (ولا يتسلسل بل ينتهى الى مايساويه) تمام مشترك تسلسل ايتمز بلكه مساويسنده نهايت بولور (فيكون فصل جنس) انسان ماهيتى ايله نوع آخر بيننده اصلا مشترك اولميان ياخود انسان ماهيتى ايله نوع آخر بيننده مشترك اما تمام مشترك شو ايكى قسم كلى جنسك فصلى اولور شويله كه مطلقا حيوان جميع حيوانانه شامل اولوب انك ياننه فصلى علاوه اولنوب حيوان ناطق دينلدكده بوندن يالكز انسان ماهيتى مراداولنديغى جهتله انسانى حيوان اولمقلق جنسنده شريكندن ناطق فصل وتمييز ايدرو كذلك جسم نامى جسم مطلق جميع جسملره شامل اولديغى حالده بونلرك ياننه

فصل اولان متنفس ويا حساس علاوه اولنسه يالكز حيوان ماهيتنه مخصوص اوله جغى جهتله حيوانى جسم نامى ويا خود جسم مطلق اولان نباتات شجر حجر جنسندن فصل وتمييز ايدر ومتحرك بالاراده دخى بونلر كبيدر (وكيف كان يميز الماهية عن مشاركها فى جنس اوفى وجود فكان فصلا) انسان ماهيتنى وياخود حيوان ما هيتنى جنس اولمقلق دن نه كيفيتله اوكلى فصل وتمييز ايلدى انسان ماهيتنى يالكز جنسندن يعنى حيوان اولمقلقده مشارك اولان فرس بقر غنم وسائره دن ناطق فصل وتمييز ايلديكى كبى ياخود انسان ما هيتنى يالكز حيوان او لمق جنسندن فصل و تمييز ايتميوب موجوداتده مشاركاتندن فصل وتمييز ايدر جسم نامى جسم مطلق كبى زيرا جسم نامى جميع بيوبجى جسملره شامل اولديغندن وانسانده انك ايچنده داخل اولديغندن جسم نامى ناطق دينلدكده بوندن يالكز انسان ماهيتى مراد اولنديغى جهتله انسانى جميع بيوبجى جسم اولان نباتات شجر كبى مشاركاتندن تمييز ايدر وكذلك جسم دينلدكده بونك جميع جسملره شامل اولديغندن وانسانده اوجسمك ايچنده داخل اولديغندن جسم ناطق دينلدكده بوندن يالكز انسان ماهيتى مراد اولنديغى جهتله مطلق جسم اولمقلقده نباتات حجر وسائره دن ناطق انسانى فصل وتمييز ايدر الحاصل انسان حيوان اولديغندن انسانك جنس ده مشاركاتى بقر فرس غنم كبى حيوان اولانلردر ووجودده مشاركاتى دخى جسم نامى وجسم مطلقدر خلاصهٔ كلام ماتحتده اولان جزئياتك تمام ماهيتى اولان كلى يه نوع ديرلر انسان كبى انسان ماهيتنك تمامى اولميوب اوماهيتده داخل اولانده ايكى قسم اولوب قسم اول انسان ماهيتى ايله نوع اخرك تمام مشتركى اولانه جنس ديرلر حيوان جسم نامى جسم مطلق كبى جنسده ايكى نوع اولوب نوع اول انسان ماهيتى ايله يالكز حيوان او لمق جنسنده تماماً مشترك اولانه جنس قريب ديرلر حيوان كبى نوع ثانى انسان ماهيتى ايله موجوداتده مشاركنك تمام مشتركى اولانه جنس بعيد ديرلر جسم نامى جسم مطلق كبى قسم ثانى انسان ماهيتى ايله نوع اخرك تمام مشتركى اولماز اكا فصل ديرلر بوده ايكى وجهله اولور اولكيسى انسان ما هيتى ايله نوع اخر بيننده اصلا مشترك اولماز ناطق كبى ايكنجيسى انسان ماهيتى ايله نوع اخر بيننده مشترك اولور اما تمام مشترك اولميوب تمام مشتركه مساوى بعض اولور متنفس وحساس ومتحرك بالاراده كبى وجنسده انسان ماهيتنه قريب اولور ايسه جنس قريب در حيوان كبى وبردرجه بعيد اولور ايسه جنس بعيد در جسم نامى كبى ايكى درجه بعيد اولور ايسه جنس ابعد اولور جسم مطلق كبى واوچ درجه بعيد اولور ايسه جوهر اولان متنفس حساس ومتحرك

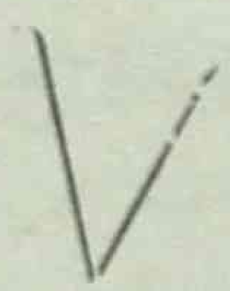
بالا راده كبى س متنفس حيوانيتده مشترك تام اولا ندن بعض اولديغى حالده كل
اوزرينه جزءايله حكم لازم كلمزمى ج كلمززيرا اوبعض اولان متنفس تمام مشتركه مساويدر
اخصى دكلدر يعنى جزدكلدر اكرماهيت مشتركه دن اوبعض اخصى اولسه وماهيت
مشتركه اعم اولسه كلك جزسز بولنمقلغى لازم كلور شويله كه مثلا انسان كليدر انسان
دينلدكده ماتحتنده اولان زيد بكر بشر على ولى كبى نه قدر افرادى يعنى جزلرى
وارايسه جمله سى انسان لفظنده داخل اولوب انسان افرادندن اوچ بش كشى بو انساندن
مستثنادر دينلمديكى كبى كذلك الانسان والفرس والبقر والغنم الى اخره دينلدكده
بونلرك ماتحتنده اولان فردلرى يعنى جزلرى ملاحظه اولنديغى حالده متنفس معناسى
اصلا ملاحظه اولنمازا كرمتنفس بونلردن اخص اولسه كندوسنكده حيوانك جزؤى
اولمسى لازم كله جكندن حيوان دينلدكده انكده ملاحظه اولنمسى لازم كلور ايدى
وملاحظه اولنمديغى ايچون اعمك اخصسز بولنمسى لازم كلور اكر اوبعض مشترك
اولان ماهيتدن اعم اولسه وماهيت مشتركه اخص اولسه اوبعضك ماهيت مشتركه
اولان الانسان والفرس ماهو دنيلدكده متنفس دينلديكى كبى الانسان والحجر
ونباتات ماهم دينلسه ينه متنفس دينلمسى لازم كلور زيرا متنفس حوانيتده مشترك
اولاندن اعم اولوب اوماهيت مشتركه اخص اولديغى ايچون زيرا انسان ايله حيوان
اولمقلقده مشترك اولان نوع آخر مثلا فرسدن ماهما ايله اولنان سؤالنه جوابده متنفس
دينلديكى كبى حيوان اولميان نوع اخره ده الانسان ونباتات ياخود الانسان والحجر
ماهما دينلدكده جوابنده متنفس دينلمسى لازم كلور وبعضك تمام مشتركه مباين اولمسى
دخى ممكن دكلدر النار برد دينلمديكى كبى اويله ايسه بعضك اخص اعم مباين اولمسى
شواوچ قسم باطل اولدى ايسه مساوات تحقق ايتدى (ور سموه) منطقيون فصلى
تعريف ايتديلر (بانه كلى يحمل على شئ فى جواب اى شئ هو فى جوهره فصل كليدر
اوشئ جوهرنده نه شيدر ديه رك اولنان سوالده شى اوزرينه حمل يعنى محكوم به واقع
اولور نتكم انسان وياخود زيدك جوهرى نه شيدر ديه رك اولنان سؤاله جوابده
ناطق وحساس دينلديكى كبى مصنفك يحمل على شئ هو فى جوهره قوليله نوع جنس
خاصه خروج ايدر زيرا انسانك جوهرندن سؤال اولنوب نوعندن جنسندن سؤال
اولنميور انسانى وياخود حيوانى سائر ماهيتدن انجق ناطق وياحساس ويا متحرك
بالاراده فصل وتميز ايلديكى جهتله بونلره فصل دينيلور س اى شى فى جوهره ايله
سؤال اكر اوماهيتى جميع اغياردن فصل ايتمك ايچون اولور ايسه اى شئ جوهر
زيد ديه رك زيدى جميع ماعدادن تميز طلب اولنديغى حالده جوابنده حساس

دنيلسه زيدى نه وجهله جميع ماعدادن فصل ايده بيلور زيرا حس جميع حيواناتده ده
بولنور اكر تميزى مراد اولنان ماهيتى جميع اغياردن تميز اولميوب بعضيسندن
فصل ايتمكدر دنيلور ايسه حيوان دنيلدكده بوده جسم نامى وجسم مطلق وجوهرك
نباتات وحجر وعقل كبى بعض مشاركاتندن فصل وتميز ايلديكى جهتله حيوانكده
فصل اولمسى لاز كلور ج هرنقدر اى شى فى جوهره ايله سؤالدن جواب بعض
ماعدادن فصل وتميز ايتمكده كفايت ايدر ايسه ده بونكله برابر جوهرندن سؤال
اولنان شيئه ويريلان جوابك انسان ماهيتى ايله نوع اخرك تمام مشتركى اولمامقده
شرطدر حالبوكه حيوان انسان ماهيتى ايله حيوان اولمقلقده انسانه شريك اولان
بقر فرس غنم كبى نوع اخرك تمام مشتركى اولديغنك ذكرى سبقت ايلديكندن بومثللولر
فصلك تعريفندن خارج قالور الحاصل فصل جميع ماعدادن تميز ايدر ايسه انسان
ماهيتى ايله نوع آخر بيننده اصلا مشترك اولماميدر ناطق كبى زيرا انسان ايله فرسندر
دينلدكده جوابده ناطق دينلمز اكراو ماهيتى جميع ماعدادن تميز ايتميوب بعض ماعدادن
تميز ايدن فصل انسان ماهيتى ايله نوع آخر بيننده مشترك اولور اما تمام مشترك
اولميوب بعض اولمسى شرطدر اى شى فى جوهر الجسم النامى دينلدكده جوابنده حساس
دينلسه حساس جسم نامينك فصلى اولور زيرا جسم نامى بوييجى جسم ديمك
اولديغندن بونك حيوان اولسون شجر اولسون جميع بوييجى جسملره شامل اولديغندن
فقط اغاج ونباتات كبى بعض بوييجى جسملرده حس اولمديغندن اشته حساس
حس اولميان بعض ماعدادن تميز ايدوب حساس يالكز حيوانه مخصوص اولور
وجميع حيواناتده حس بولنديغى جهتله حساس حيوان بيننده مشترك اولور ايسه ده
تمام مشترك اولميوب مساوى اولور (فعلى هذا لو تركبت حقيقة من امرين
متساويين) شيئك جوهرندن اولنان سؤالك جوابنه فصل دنيلديكى تقديرده ايكى
كلئ مساويدن برحقيقت تركب ايتسه مثلا حيوان الناطق كبى زيرا بوايكيسندن
انسانك حقيقتى تركب ايتدى وحيوان كليدر وناطقده كليدر وانسان ماهيتنك بر
جزئى حيوان وديكر جزئى ناطقدر ايكيسيده انسانك جزئى اولمقلقده بينلرنده مساوات
واردر (اوامور متساوية) ياخود برطاقم مساوى امرلردن برحقيقت تركب ايتسه جسم
النامى ناطق كبى وياخود ماشى على قدميه عريض الاظفار بادى البشرة مستقيم
القامه ضحاك بالطبع ديمكده انسان ديمك اولديغندن (كان كل منهما فصلا لها لانه
يميزها عن مشاركها فى الوجود) كليتده مساوى اولان هرايكى امر وياخود اموردن

هر برلری او حقیقت ایچون فصل اولور زیرا هر بری او حقیقتی موجوداتده مشارك
اولدیغی شیدن تمییز ایدر مثلا مطلقا حیواندن ناطق انسانی تمییز ایدر وکذلك ماشی
علی قدمیه الی اخره بونلردن هر برلری انسانی ماعدادن تمییز ایدر (والفصل الممیز
للنوع عن مشارکه فی الجنس قریب ان میزه عنه فی جنس قریب کالناطق للانسان)
جنسده مشترکلرندن نوعی ایران فصل اکر او فصل او نوعی جنس قریبده مشارکاتندن
تمییز ایدر ایسه فصل قریبدر ناطقك انسان نوعنی حیوان اولمقلقده فرس بقر غنم کبی
سائر نوعلردن تمییز ایلدیکی کبی (وبعید ان میزه عنه فی جنس بعید کالحساس
للانسان) فصل بعیددر اکر او فصل او نوعی جنس بعیدده مشارکاتندن تمییز ایدر
ایسه کرك او جنس بر مرتبه بعید اولسون جسم نامی کبی وکرك ایکی مرتبه بعید اولسون
جسم مطلق کبی مطلقا بعید دیمکدر بو وجهله انسانی تمییز ایدن فصلده حساس
ومتنفس ومتحرك بالاراده کبی س فصل قریب ایله فصل بعید مطلقا جنسده
مشارکاتندن فصل وتمییز ایدوب نیچون نوعده اعتبار اولنمدی زیرا زنجی ایله بیاض
انسان هر ایکیسیده انسان اولمقلقده مساوی اولوب زنجی وبیاض یکدیکرینك
فصلی اولور زیرا زنجی دینلدکده بیاض انسان دکل دیمك اولدیغندن زنجی بی
بیاضدن فصل وتمییز ایدر وکذلك بیاض دینلدکده زنجی دکل دیمك اولدیغندن
زنجیدن فصل وتمییز ایدر حالبوکه ایکیسده کلیتده مساوی اوله رق زنجی ایله بیاضدن
مطلقا انسان ماهیتی حاصل اولور نتکم حیوان ایله ناطقدن انسان ماهیتی حاصل
اولدیغی کبی بو ذکر اولنان فصللر فصل قریبیدر فصل بعیدمیدر ج جنسك خارجنده
اولان فصلك فصل اولمسی محقق دکلدر زیرا فصل اعتبار اولنان زنجی ویاخود
بیاض انسان ماهیتنك تمامی اولمیوب او ماهیتده داخل وانسان ماهیتی ایله نوع آخر
بیننده ده اصلا مشترك دکل ایسه ده یالکز زنجی ویاخود یالکز بیاض مطلقاً انسانك
جمیع افرادینه مساوی دکلدر نتکم ناطق دینلدکده انسانك جمیع افرادینه شامل
اولدیغی کبی س ایکی امر مساویدن بر حقیقت ترکب ایتسه حیوان ناطق کبی یاخود
امور متساویه دن بر حقیقت ترکب ایتسه بو امرلردن هر بری یکدیکرینك فصلی اولور
مثلا حیوانك ناطق فصلی اولدیغی کبی ناطقکده حیوان فصلی اولور بو حالده دور
لازم کلور بویله یکدیکرینه محتاج اولمیه رق بری یالکز دیکرینك فصلی اولسه ترجیح
بلا مرجح لازم کلور وحیوانی امرین متساویین اولان (جسم متنفس) بو ایکیسندن
مرکبدر دیسك بو حالده ترکب الشی عن نفسه وعن غیره لازم کلور زیرا متنفس
عرضیدر وجسم ایسه ذاتدر وحیوانده ذاتدرکه حیوانك ذاتی ایله عرضیدن ترکبی لازم

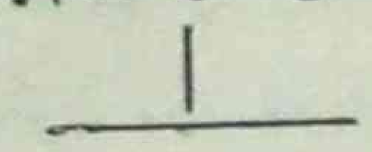
کلور وحیوانی یالکز جسم دیسك مطلق جسم جمیع جسملره شامل اولور ویالکز
متنفس دیسك حیوان ذاتدر متنفس عرضدر بو ایکیسیده باطلدر فتدبر (واما
الثالث فان امتنع انفکاکه عن الماهیة فهو عرض لازم) ماهیتده داخل اولمیوب
خارج اولان کلی یا او ماهیتدن ایرلمسی ممکن اولماز اکا عرض لازم دینیلور (والا
فمفارق) یاخود ماهیتدن ایرلمسی ممکن اولور اکا عرض مفارق دینیلو (واللازم
قد یکون لازماً للوجود) تحقیق عرض لازم وجود ایچون لازم اولور (کالسواد
للحبشی) زنجیده سیاهلغك موجود اولدیغی کبی زیرا یالکز زنجی یه مطلقا انسان
ماهیتی دینلمز زیرا مطلقا انسان ماهیتی زنجی اولسون بیاض اولسون انسانك جمیع افرادینه
شامل اولور نتکم بو قاریده فصل بحثنده بیان اولندیغی کبی (وقد یکون لازماً
للماهیة) تحقیق بعض کره عرض لازم ماهیت ایچون لازم اولور خلاصهٔ کلام
موجوداتده بولنان عرض لازم ایکی قسم اولوب بری ماهیتده بولنور مثلا انسان
وفرس وبقر وغنم وحجر ونباتات وطیور وسائره کبی بو نوعلرك هر برینه ماهیت
دینیلور ایکنجیسی مثلا بر ماهیتك تمامنده بولنمیوب بعضیسنده بولنور نتکم مطلقا
انسان ماهیتنك بعضیسی زنجی اولدیغندن زنجیده بولنان سیاهلق کبی س مصنف
واما الثالث فان امتنع انفکاکه عن الماهیة فهو عرض لازم دیه رك هم مطلقا ماهیتدن
ایرلمسی ممتنع اولان وهمده مطلقا ماهیتدن ایرلمسی ممکن اولان یعنی بر ماهیتك تمامنده
بولنمیوب بعضیسنده بولنانی قسم واحدده جمع ایدوب مؤخراً مطلق وبعض ماهیتدن
ایرلمسی ممکن اولمیان عرض لازمی واللازم قد یکون لازماً للوجود کالسواد للحبشی
وقد یکون لازماً للماهیة دیه رك ایکی قسمه تقسیم ایلدی قسم اول سیاهلغك زنجینك
وجودینه یعنی شخصنه لازمدر ماهیتنه لازم دکلدر زیرا زنجی ماهیتده انسان اولدیغندن
اکر انسان ماهیتنه سیاهلق لازم اولسه جمیع انسانك سیاه اولمسی لازم کلور ایدی
ایکنجیسی لازم الماهیه در زوجیتك اربعه یه لازم اولدیغی کبی زیرا جمیع اربعه
البته زوجدر بوندن تقسیم الشی الی نفسه مثلا تمام ماهیته والی غیره
یعنی تمام ماهیتی ماهیتك بعضیسنه که زنجیلك کبی تقسیم لازمی کلمزمی ج کلمز زیرا
لازم الوجود اولان سواد او ماهیت ماهیت اولدیغی حیثتدن یعنی زنجیلك ماهیتیده انسان
ماهیتی اولدیغندن سوادك مطلقا انسان ماهیتندن ایرلمسی ممکن دکلدر یعنی او ماهیت
موجود اولدیغی حیثتدن ایرلمسی ممکن اولماز الحاصل بری مطلقا ماهیت ودیکری
بعض ماهیت دیمکدر شویله که متنفس جمیع انسان وحیوان غیر ناطق ماهیتنده
بولندیغی جهتله متنفسك جمیع حیوان ماهیتندن انفکاکی ممتنعدر زنجیلك ایسه جمیع

انسان ماهیتنده بولنمیوب بعض انسان ماهیتنده بولندیغی جهتله مطلقا انسان ماهیتندن انفکاك ایدرایسه ده بعض ماهیتدن ایرلمسی ممکن دکلدر اشته مصنفده ماهیتدن ایرلمیانی بیان ایدوب کرکسه کلیاً آیرلسون وکرکسه بعضیسندن ایرلسون دیمکدر انتهی (وهواماپین) مطلقا ماهیتدن ایرلمسی ممکن اولمیان عرض لازم یا بین ایدر (وهو الذی یکون تصوره مع تصور ملزومه کافیاً فی جزم الذهن باللزوم بینهما) عرض لازمك تبینی شول شیدر که لازم ایله ملزومی تصوردن لازم ایله ملزومك بیننده اولان لزومی ذهن جزمده کفایت ایدر (کالانقسام بمتساوین للاربعة) اربعه‌نك ایکی مساوی یه انقسامی کبی زیرا ابتدا لازم اولان ایکی مساوی بی تصور ایتمك ثانیاً ملزوم اولان اربعه تصور اولندقده زوجیتك اربعه‌یه لزومنی عقل جزم ایتدیکی کبی (واما غیربین وهوالذی یفتقر جزم الذهن باللزوم بینهما الی وسط کتساوی الزوایا الثلث القا ئمتین للمثلث) یاخود مطلقا ماهیتدن انفکاکی ممتنع اولان عرض لازم یا بین دکلدر یعنی لازم ایله ملزومی تصوردن بینلرنده اولان لزومی ذهن جزم ایتمیوب وسطه که دلیله محتاج اولور مثلثك زوایای ثلثه‌سی ایکی قائمه‌یه مساویسی کبی زیرا مثلث تصور اولندیغی وقتده اوچ کوشه‌لی دیمك اولوب شویله‌جه ١ ٢

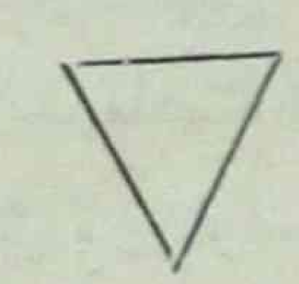


٣

بویله ایکی قائمه‌یه مساواتنی ذهن جزم ایتمیوب برده وسطه محتاج اولور



شو وجهله



وکذلك (العالم محدث) کبی زیرا عالم ماهیتی ایله محدث عرضنی تصوردن عالمك محدث اولدیغنی عقل جزم ایتدیکی جهتله وسطه یعنی اثباته محتاج اولدق (لانه متغیر) دیدك که بو اثبات ایله ده عالمك محدث اولدیغنی عقل بنه جزم ایتمد یکندن دیکر دلیله محتاج اولدق شویله که (وکل متغیر محدث) دیدك بو حالده ملزوم اولان عالم ایله لازم اولان حادثلکی شو دلیلر ایله تصور ده عقل جزم ایتدیکندن بو بابده لازم الماهیة اولان عرضك لزوم بین ایله غیر بینه حصری جائز دکلدر فتدبر (وقد یقال البین علی اللازم الذی یلزم من تصور

ملزومه تصوره) لازم الماهیه بعض کره لازم اوزرینه تبین ایدر دینیلورکه اولازمك ملزومنی تصوردن اولازم لازم کلور مثلا اثنین دینلسه بونك البته بری وار دیمك اولدیغندن اشبو ملزوم اولان اثنین نی تصوردن لازم اولان واحد لازم کلور اکر بویله اولمسه اصلا بری اولمیان عدده اثنین دیمك ممکن دکلدر والحاصل عرض لازم ایکی قسم اولوب بری لازم الوجود درکه نوعلردن برنوع ماهیتنك بعضیسندن انفکاکی ممتنع اولور ایکنجیسی لازم الماهیة درکه نوعلردن بر نوع ماهیتنك تمامندن انفکاکی ممتنع اولور ولازم الماهیة دخی اوچ قسم اولوب اولکیسی لزوم بین که لازم ایله ملزومی تصوردن بینلرنده اولان لزوم تبین ایدر ایکنجیسی لزوم غیر بین که لازم ایله ملزومی تصوردن بینلرنده اولان لزوم تبین ایتمز وسطه محتاج اولور اوچنجیسی بین علی الملزوم درکه یالکز ملزومی تصوردن لازم تبین ایدر (الاول اعم) لازم الماهیة اولان اعمدر (والعرض المفارق اما سریع الزوال کحمرة الخجل وصفرة الوجل) ماهیتدن ایرلمسی ممتنع اولمیان یعنی ممکن اولان عرض یاسریعاً ایریلور انسانه اوتانمقدن عارض اولان قرمزیلق وقورقیدن حاصل اولان صاریلق کبی (واما بطیء الزوال کالشیب والشباب) یاخود سریعاً ایرلمیوب کج ایریلور قوجه‌لق وکنجلك کبی خلاصهٔ کلام عرض مفارقده ایکی قسم اولوب قسم اول سریع الزوال قسم ثانی بطیء الزوال در فقط بو ایکی قسم ده انحصاری جائز اولماز زیرا بعض عرض مفارقلر نه سریعاً ونه‌ده بطیأ او ماهیتدن ایرلمیوب او ماهیتله باقی قالور فقر دائم کبی اشته انك ایچون مصنفده عرضی بی فان امتنع انفکاکه عن الماهیة فهو عرض لازم والافمفارق دیه‌رك یکدیکرینك مقابلی ایله بیان ایلدی (وکل واحد من اللازم والمفارق ان اختص بافراد حقیقة واحدة) عرض لازم اولسون مفارق اولسون مطلقا عرض اکر حقیقتی بر اولانك افرادینه مخصوص ومنحصر اولور ایسه (فهو الخاصه کالضاحك) اکا خاصه دینیلور ضاحك کبی (والا فهو العرض العام کالماشی) اکر حقیقتلری بر اولمیوب مختلفین بالحقایق اولان افراد ده بولنور ایسه اکا عرض عام دنیلور ماشی کبی زیرا یورمك انسان نوعنده بولندیغی کبی جمیع حیواناتده دخی بولنور فقط ضحك بونك خلافنه در زیرا کولمك یالکز انسان نوعنده بولنوب بشقه نوعلرده بولنماز (ویرسم الخاصه بانها کلیة مقولة علی ماتحت حقیقة واحدة فقط قولا عرضیاً) خاصه رسم اولنور که خاصه کلیدر یالکز برحقیقتك تحتنده اولان افراد اوزرینه عرضی اوله‌رق مقول اولور مصنفك علی ماتحت حقیقة واحدة فقط قولیله جنس ایله

عرض عام خروج ایدوب نوع خروج ایتمز وقولا عرضیاً قولیله‌ده نوع ایله فصل خروج ایدر زیرا بونلر ذاتی اوله‌رق مقول اولور (والعرض العام کلی مقول علی افراد حقیقة واحدة وغیرها قولاعرضیاً) والعرض العام الخاصه اوزرینه معطوف اولوب و یرسم العرض العام دیمك اولور معناسی عرض عام رسم اولنور که کلیدر هم برحقیقتك وهم غیریسنك افرادی اوزرینه عرضی قول اولدیغی حالده مقولدر دینیلور وغیرها قیدیله نوع فصل انسان خاصه تعریفدن خروج ایدر زیرا بونلر انجق حقیقت واحده اوزرینه مقولدر وقولاعرضیاً قولیله‌ده جنس اولان حیوان جسم النامی و جسم مطلق خارج قالور زیرا جنس ذاتی اولدیغی حالده مقولدر وتعریفلر عللار بعـه یی مشتمل اولور برنجیسی علت صوریه‌که عباره‌یی ترتیبدن حاصل اولان هیئت ایکنجیسی علت فاعلیه‌کی عبـاره یی ترتیب ایدیجی کیمسـه اوچنجیسی علت مادیه که کلمه‌لر دردنجیسی علت غائیه‌کی بویله یاپمقدن غرض ندر بومقامده علت صوریه خاصه ایله عرض عامك تعریفلرینك ترتیبندن حاصل اولان هیئت و علت فاعلیـه دخی منطقیون علت مادیه دخی کلمه‌لر وعلت غائیـه دخی خاصـه ایله عرض عامك نه وجهله مقول اولدقلرینی بیـاندر ماده ایله صورت ذاتی علت فاعلیـه ایله غائیـه عرضی اولوب بویله ذاتی ایله عرضیدن مرکب اولانلره رسم تام دنیلور انك ایچون مصنف و یرسم الخـاصه والعرض العام دیدی

س اکر بوبابده‌کی عرضیدن تعریفك ذاتندن خارج اولوب تعریفه عارض اولان علت فاعلیه کبی ذات اولسه‌ده تعریفه عارض اولدیغی ایچون ینه عرض دینیلور بومراد اولنور ایسه مصنفك ویرسم تعبیری صحیحدر اکر تعریفك خارجنده اولوبده تعریفه عارض اولان ذات اولدیغی ایچون ذاتیدر دینلور ایسه بوحالده علت فاعلیه اولان منطقیونکده ذات اولدیغی جهتله خاصه ایله عرض عامك تعریفیده ذاتیاتدن ترکب ایتدیکی جهتله بونلره رسم دیمیوب ویعرف الخاصه والعرض العام دیملی ایدی چونکه علت غائیه اولوب قولاعرضیاً مقول اولان خاصه ایله عرض عامك مثاللرینی اسم فاعـل صیغه سیله ضاحك وماشی دیدی زیرا اسم فاعله حرف تعریف داخل اولورایسه زید کبی تخصص کسب ایدر ج زیرا ضحك ایله مشی مصدر واسم عیندر اسم عینـك خبرواقع اولملغی صحیح اولماز زید ضحك دینلمز وزید مشی دینلمز زید ضاحك یاخود زیدزی ضحك وذی‌مشی دینلور وتعریفده اولان عرضیاتدن مراد دخی ضحك ومشی کبی اولان عرضیاتدر اکر بویله اولمسه ایدی بوبابده تعریفك یالکز ذاتیاتدن ترکب ایتدیکی جهتله حدتام اولمسی لازم کلور ایدی (فالکلیات اذاً خمسه

نوع وجنس وفصل وخاصة وعرض عام) ماذکر وجهله کلی بشدر یانحتنده اولان جزئیاتك تمام ماهیتی اولورا کانوع دیرلر انسان کبی یاخود تحتنده اولان جزئیات اولان ماهیتك تمامی اولمیوب اوماهیتده داخل اولور وداخل اولانده یااوماهیت ایله نوع آخر بیننده تمام مشترك اولورا کاجنس یاخود تمام مشترك اولماز اکافصل دیرلر یاخود تحتنده جزئیات اولان ماهیتدن خارج اولور اوده یابر حقیقة مخصوص اولور اکا خاصه دیرلر ویاخود حقایق مختلفه ده‌ده بولنور اکا عرض عام دیرلر س مصنفك کلی یی بش قسمه تقسیمی صحیح دکلدر زیرا تحتنده اولان جزئیاتك تمام ماهیتی اولانه نوع دیرلر تمامی اولمیوبده‌او وماهیت ایله نوع آخر بیننده تمام مشترك اولانه جنس وتمام مشترك اولمیانه فصل دیرلر بونلر اوچ اولدی دردنجیسی ماهیتدن خارج اولانده ایکی قسم اولوب قسم اول ماهیتدن ایرلمسی اصلا ممکن دکلدر اکا عرض لازم دیرلر بوده ایکی نوع اولوب نوع اول یابرحقیقة منحصر اولور ضاحك کبی اکاعرض لازم خاصه دیرلر ایکنجی نوع حقایق مختلفه‌یه مخصوص اولور اکا عرض لازم عام دیرلر متنفس کبی قسم ثانی دخی ماهیتدن ایرلمسی ممکن اولور بوده ایکی قسم اولوب اولکیسی یا بر حقیقة منحصر اولور اکاعرض مفارق خاصه دیرلر حمرة الخجل وصفرة الوجل کبی ایکنجیسی حقایق مختلفه‌یه مخصوص اولور اکا عرض مفارق عام دیرلر شیب وشباب کبی بوحالده کلینك افرادی اتی الذکر وجهله یدی قسم اولور (نوع ١)(جنس ٢) (فصل ٣) (عرض لازم خاصه ٤) (عرض لازم عام ٥) (عرض مفارق خاصه ٦) (عرض مفارق عام ٧) ج مصنفك کلی یی بش قسمه تقسیمی صحیحدر شویله‌که (نوع ١) (جنس ٢) (فصل ٣) (عرض خاصدرکه ٤) برماهیته منحصر اولاندر استر اوماهیتدن ایرلمسی ممکن اولسون استر ایرلمسی ممکن اولسون (عرض عامدرکه ٥) برماهیته مخصوص اولمیوب حقایق مختلفه‌ده بولناندر استر اوماهیتلردن ایرلمسی ممکن اولمسون استر ممکن اولسون بوبابده مصنفك عرضی یی اولا لازم ایله مفارقه تقسیمی مبتدی‌یه تفهیم ایچوندر (الفصل الثالث فی مباحث الکلی والجزئی وهی خمسة) مصنف رساله‌ٔ شمسیه یی برمقدمه واوچ مقاله وبرخاتمه اوزرینه ترتیب ایلدی اوچ مقاله دن اولکیسی لفظاً اولسون معناً اولسون مطلقا مفردات بیانده اولیجیدر بومفرداتده دخی درت فصل واردر فصل اول الفاظ مفرده فصل ثانی معانی مفرده بیاننده اولیجیدر دیدی شمدی فصل ثالثك بیانه شروع ایلدیده فصل ثالث کلی وجزئینك بحثنده اولیجیدر اوبحثده بشدر (الاول الکلی قدیکون ممتنع الوجود فی الخارج) بش بحثدن بحث اول شول کلیدرکه

خارجده افرادی بولنمسی ممکن دکلدر س بومقامده افراد ذکر اولنمدی نیچون افراد
ایله معنا ویریلور ج بزم بحثمز کلی بحثیدر افرادی اولمیان شیئك کلی اولمسی ممکن
دکلدر وبوراده‌کی افراددن مراد ده ذاتدر یعنی افراد ذاتیه سنك خارجده بولنمسی ممتنع
دیمکدر (لا لنفس مفهوم اللفظ) لفظك نفس معناسنك خارجده افرادی بولنمسی ممتنع
دکلدر بوراده‌کی افراددن مراد مفهوم مراد اولنور (کشریك الباری
(الباری) اسم شریفنك شریکلری کبی که اتیده ذکر اولنور شویله که (الله)
لفظی علم مستجمع بجمیع الصفات اولدیغندن بو لفظهٔ جلالك غیری خارجده
یارحمن یارحیم یا لطیف یا ودود یا باقی یا قیوم یا نور یاذا الجلال والاکرام یا صبور
یااحد یاصمد لم یلد ولم یولد یاقادر یاناصر الی آخره بویله معنانك افرادی وار ایسه‌ده
بونلرك جمله‌سندن انجق جناب الله جل شانه حضرتلری مراد اولندیغی جهتله
اللهك ذاتنك اصلا وقطعا ذهنده وخارجده افرادی بولنمسی ممکن دکلدر (قل هو الله
احد در) اشته سالف الذکر وجهله الباری اسم شریفنك لفظهٔ جلالدن بشقه
بالجمله اسماء الالهی لفظلری شریکی اعتبار اولندیده مصنف (عز اسمه) دیدی
اسمه ضمیری شریك الباری یه راجع اولوب یعنی الباری اسم شریفنك شریکی
چوق اولدی دیمکدر (وقد یکون ممکن الوجود) بعض کره اوکلینك ذات افرادینك
خارنده بولنمسی ممکندر اما (لکن لا یوجود کالعنقا) لکن عنقا کبی خارجده هیچ
بر افرادی بولنمدی (وقد یکون الموجود منه واحداً) بعض کره او کلینك ذاتندن
انجق بردانه‌سی بولنور (مع امتناع غیره کالباری تعالی) بردن بشقه ذاتك بولنمسی
ممکن دکلدر باری تعالی کبی زیرا جناب الله جل شانه حضرتلرینك بردن بشقه ذاتی
یوقدر فقط خارجده الحافظ الکریم الرحیم الفتاح العلیم الهادی کبی اسم شریفلری
کلیت اوزره بولنور ایسه‌ده (او مع امکانه کالشمس) شمسك معناسی کوکب دری
دیو تصور اولندیغی وقتده کلی اولوب بوکلینك ذاتندن خارجده انجق بر ذات
بولنور ایسه‌ده دیکر افراد ذاتیه‌لرینکده بولنمسنی اعتبار ایتمك ممکندر (وقد یکون
الموجود منه کثیراً) بعض کره او کلینك افراد ذاتیه سندن خارجده چوق بولنور
(اما متناهیاً کالکوکب السبعة السیارة) اوکثیر اولان افرادکده یا نهایتی اولور
یدی سیاره یلدیزلری کبی او ده قمر عطارد زهره شمس مریخ مشتری زحل کبی
(او غیر متناه کالنفوس الناطقه) یاخود اوکثیر اولانك افرادینك نهایتی اولماز نفس
ناطقه کبی زیرا انسان افرادینك بعضیلره کوره نهایتی یوقدر خلاصهٔ کلام شو
وجهله در اولکیسی ذاتیسی کلیدر عنقا کبی زیرا عنقانك ذاتنك افراد کثیره‌سی

اولوب هرنقدر خارجده هیچ بر فردی موجود دکل ایسه‌ده افراد کثیره‌یی اعتبار
ممکن وجائز اولور ایکنجیسی ذاتیسی کلیدرکه ذاتیسنك هرنقدر افرادندن خارجده
یالکز برفردی بولنور ایسه‌ده بشقه افرادیده اعتبار ایتمك یعنی وار دیمك ممکن اولور
اوچنجیسی ذاتیسی مفرددر یالکز بر فرده منحصر اولوب ذهنده وخارجده بشقه
افرادی وار دیمك ممکن دکلدر فقط لفظی کلیدرکه خارجده افراد کثیره‌سی بولنور
الباری المقتدر العلیم الهادی الی اخره کبی (الثانی) کلی وجزئیده اولان بش
بحثدن بحث ثانی (اذا قلنا للحیوان مثلا انه کلی) بز حیوان ایچون کلیدر دیدیکمز
وقتده (فهناك امور ثلثه) بومقامده اوج دانه امر واردر (الحیوان) اوج امردن
اولکیسی یعنی خلاصه‌ده اولان کلینك دردنجیسی کلی اولان حیواندر (من حیث
هی هی) حیوانك ذاتی یعنی ماهیتی حیثیتندن حیوان کلیدر زیرا حیوانك خارجده
انسان وفرس وطیور و بقر وغنم الی اخره کبی نوعلری وافراد کثیره‌سی واردر
لفظندن قطع النظر اوج امردن ایکنجیسی وخلاصه‌دن بشنجیسی (وکونه کلیاً)
حیوانك کلی اولمسی ذهنده اولسون خارجده اولسون افراد ذاتیه سندن قطع
النظر یالکز معناسی کلیدر شویله که جسم متنفس حساس ومتحرك بالاراده شو
ترکیبك معناسی تشخص اولنمدیغی جهتله کثیر اولور تشکم بز یوقاریده ایمك
معناسی یا واحد اولور یا کثیر اولور اکر او معنا تشخص اولنور ایسه واحد
اولور زیدکی اکا علم تسمیه اولنور اولنماز ایسه کثیر اولور دیدك والبته کثیر اولانده
شرکت وقوعنی منع ایتمیه جکندن کلی اولور اوج امردن اوچنجیسی وخلاصه‌دن
التنجیسی (والمرکب منهما) هم ذاتنك کلی اولمسی وهمده لفظنك کلی اولمسندن
مرکب اولمقلقدر (والاول یسمی کلیاً طبیعیاً) اوج امردن اولکیسنه
یعنی لفظنك معناسندن قطع النظر ذاتی خارجده تعدد ایدنه کلیٔ طبیعی تسمیه
اولنور (والثانی کلیاً منطقیاً) اوج امردن ایکنجیسنه ذاتی کلی اولمقلقدن
قطع النظر یالکز لفظنك معناسی کلی اولانه کلیٔ منطق تسمیه اولنور (والثالث)
کلیاً عقلیاً) اوج امردن اوچنجیسی یعنی هم ذاتنك کلی وهم لفظنك معناسی کلی
اولاندن مرکب اولانه کلیٔ عقلی تسمیه اولنور (والکلی الطبیعی موجود فی الخارج
کلیٔ طبیعینك کلی اولمسی خارجده افراد کثیره‌سی بولندیغی جهتله درکه بونك کلیتی
کوز ایله کوریلور (لانه جزء من هذا الحیوان الموجود فی الخارج) زیرا خارجده
موجود اولان حیوانك جزلری واردرکه انسان فرس بقر غنم کبی الی آخر (وجز

الموجود موجود) موجود اولان جزلرك يعنى نوعلرك جزئيده موجوددر زيد عمرو بشر بكر على ولى وسائره كبى (واما الكليان اخيران) هم ذاتنك افراد كثيره سى اولان وهم لفظنك افراد كثيره سى اولاندن مركب اولان يعنى قسم ثانى ايله قسم ثالث ديمك (ففى وجودهما فى الخارج خلاف) بو ايكيسنك بردن خارجده افراد كثيره سى بولنمسى خلافدر مثلا حيوان ماهيتنك خارجده انسان فرس بقر غنم طيور وسائره كبى افراد وانواع كثيره سى بولنديغى كبى حيوان لفظى معناسنكده بويله افراد متعدده سى بولنمسى ممكن دكلدرا كرممكن اولسه هرنه وقت بو ماهيتلردن برى خارجده كوز ايله كورلسه درعقب لفظى تعقل اولنور وهرنه وقت بونلرك لفظندن برى سويلنسه درعقب او ماهيت تعقل اولنور بو ماده يى بر درجه دها ايضاح ايده لم مثلا انسان افرادندن بر ايكى اوج درت بش ديه رك يوزه قدر صايلسه مثلا يكرمنجى صايلان انسانك ذاتى كوز ايله كورلديكى كبى يكرمى لفظيده درعقب تعقل اولنور وهرنه وقت يكرمى لفظى ذكر اولنسه موضوع اولديغى ذاتك ماهيتى تعقل اولنور اشته بويله انسان افرادينك مثلا يوزه قدر خارجده اولان افرادينك كلى وكذلك لفظيده بر ايكى اوچ درت الى اخره يوزه وارنجيه قدر كلى اولسه كرك افرادينك وكرك لفظنك هر برلرنده ايروجه كليت اولمديغندن (والنظر فيهما خارج عن المنطق) سالف الذكر وجهله هم ذاتنك وهم لفظنك خارجده افراد كثيره سى بولنسه كليتدن چيقوب جزئى اوله جغندن بويله هم لفظنك هم معناسنك خارجده بولنان افراد كثيره سنه نظرله نطق اولنان شيدن خارجدر زيرا نطق اولنان اذا قلنا الحيوان كلى فهناك امور ثلثه ديه رك كلى يى بيان ايتمكده اولديغمزدن بونك جزئى اولديغى جهتله بحثمزدن خارج قالور الحاصل واما الكليان اخيراندن مراد كلئ منطق تسميه اولنان قسم ثانى ايله كلى عقلى تسميه اولنان قسم ثالثدن مركب اولاندر والنظر فيهما خارج عن المنطق دكى تثنيه ضميريده ينه بو اعتبار ايله يالكز قسم ثالث راجع اولور خلاصهٔ كلام كلى لفظندن قطع النظر يا خارجده هيچ بر افراد ذاتيسى بولنميوب ذهنده بولنور عنقا كبى ياخود افراد كثيره سندن خارجده بر فردى بولنور شمس كبى ياخود افراد كثيره سنك جمله سى خارجده بولنور حيوان كبى اشته ذاتى اعتباريله اولان كلى اوچ قسم اولدى شمدى ذاتندن قطع النظر لفظنك كلى اولمسى بوده ايكى قسم اولوب اولكيسى لفظك نفس معناسى يا خارجده كثير اولور البارى اسمنك شريكى اولان يارحمن يارحيم ياكريم يالطيف كبى ايكنجيسى لفظنك نفس معنا سنده ذهنده وخارجده تعدد اولميوب فقط او معنا تشخص اولمديغى جهتله كثيرين بيننده

شركت وقوعنى منع ايتمديكندن كلى اولور وبر قسمده هم لفظنك وهم ذاتنك افراد كثيره سى بولنمقدر اشته بو قسم كلى اولميوب جزئى اولديغندن بو بزم بحثمزدن خروج ايدر ديدك شمدى بو بش قسمدن هرقنغيسى اولور ايسه اولسون خارجده افراد كثيره سى تحقق ايدنه كلئ طبيعى وعقلى ديرلر خارجده افراد كثيره سى كوز ايله كورلميانه هم كلئ منطقى تسميه اولنور (الثالث) كلى ايله جزئيده اولان بش بحثدن بحث ثانى (الكليان متساويان) ايكيسيده كلى اولمقلقده مساوى اولاندر (ان صدق كل واحد منهما على كل ما يصدق عليه الآخر) كلينده مساوى اولان ايكى كليدن هر برلرى يكديكرينك صادق اولديغى شيئك كليسنه صادق اولور ايسه (كالانسان والناطق) انسان ايله ناطق كبى زيرا افراد انسانك جمله سنه انسانده دينيلور ناطقده دينيلور انتهى (و بينهما عموم وخصوص مطلق) ايكى كلى بيننده عموم وخصوص مطلق واردر (ان صدق احدهما على كل ماصدق عليه الاخر) اكر ايكى كليدن مثلا اولكيسى ايكنجيسنك صادق اولديغى شيئك جمله سنه صادق اولوب (من غير عكس) او ايكنجيسى اولكينك صادق اولديغى شيئك جمله سنه صادق اولميوب بعضيسنه صادق اولور ايسه (كالحيوان والانسان) حيوان ايله انسان كبى زيرا افراد انسانك جمله سنه انسان دينلديكى كبى حيوانده دينلور فقط حيوانك جمله سنه انسان دينلمز بعض حيوان انساندر زيرا حيوان اعم انسان اخصدر انتهى (وبينهما عموم من وجه) ايكى كلى بيننده عموم من وجه واردر (ان صدق كل واحد منهما على بعض مايصدق عليه الاخر فقط) اكر ايكى كليدن هر برى اخرك صادق اولديغى شيئك بعضيسنه صادق اولور ايسه (كالحيوان والابيض) حيوان ايله بياض كبى زيرا انسان اولسون حيوان اولسون حجر اولسون شجر اولسون بونلردن وسائره دن بياض اولنلرك جمله سنه بياض دينلور بو جهتله بياض اعم اولور فقط جمله بياض اولان انجق حيواندر دينله مز زيرا حيوانك بعضيسى بياضدر بو جهتله حيوان اخصدر وكذلك حيوانك جميع حيواناته شامل اولوب اعم وبياضدن مطلقا بياض مراد اولنميوب بياض حيوان مراد اولنور ايسه ابيض اخص اولور الحاصل حيوان ايله ابيض يكديكرينه نسبتله هر ايكيسندن لا على التعين برى اعم وديكرى اخص اولور (ومتباينان ان لم يصدق شئ منهما على مما يصدق عليه الاخر) اكر ايكى كلى بربرلرينه متبايندر اكر برينك صادق اولديغى شى اوزرينه ديكرى صادق اولماز ايسه (كالانسان والفرس) انسان ايله فرس كبى زيرا انسانك افرادينك جمله سنه انسان دينلديكى كبى افراد انساندن هيچ برينه

فرس دینلمز وکذلك فرس افرادینك جملەسنه فرس دینلدیکی کبی افراد فرسدن هیچ
برینه انسان دینلمز الحاصل عموم وخصوص مطلقده اخص طرفندن موجبهٔ کلیه
صادق اولور (کل انسان حیوان کبی اعم طرفندن سالبهٔ جزئیه صادق اولور (بعض
الحیوان لیس بانسان) حیوانك بعضیسی انسان دکل وبعضیسی انساندر وعموم
وخصوص من وجهده دخی ایکی طرفنده موجبهٔ جزئیه ویاخود ایکی طرفنده
سالبهٔ جزئیه صادق اولور بعض الحیوان ابیض وبعض الابیض حیوان و بعض
الحیوان لیس بابیض وبعض الابیض لیس بحیوان انتهی ومباینده دخی هرایکی طرفنده
سالبهٔ کلیه صادق اولور کل انسان لیس بفرس وکل فرس لیس بانسان ومساواتده دخی
طرفیندن بر موجبهٔ کلیه صادق اولور کل انسان ناطق وکل ناطق انسان کبی
انتهی س بوایکی کلی بیننده بیان اولنان نسبت ایکی جزئی بیننده ده وار ویاخود
بری کلی ودیکری جزئی اولانده ده وار شویله که زید ایله عمرو کبی بوایکی جزئیلر
بیننده مباینت واردر زیرا زید لفظنك صادق اولدیغی ذاته عمرو لفظی صادق اولماز
وعمرو لفظنك صادق اولدیغی ذاته زید لفظیده صادق اولماز وبری کلی ودیکری
جزئی اولان دخی ایکی وجهله اولور یااوجزئی کلیدن اخص وکلی اعم اولور
بوجهتله بینلرنده عموم وخصوص مطلق واردر حیوان ایله زید کبی زیرا زید لفظنك
صادق اولدیغی ذاته حیوان صادق اولور فقط مطلقا حیوان لفظنك صادق
اولدیغی ماهیته زید لفظی صادق اولمیوب حیواندن بردانه سنه صادق اولور
یاخود اوجزئی کلیدن اخص اولمیوب مباین اولور زید ایله فرس کبی زیرا زید لفظك
صادق اولدیغی ذاته فرس لفظی قطعا صادق اولماز وفرس لفظنك صادق اولدیغی
ماهیته زید لفظی صادق اولماز اشته بوکامباین دیرلر مصنف بونلری نیچون بیان
ایتمدی ج مصنف نسبت اربعه‌یی بیان مراد ایلدی اوده (مساوی ١) (مباین
٢) (عموم وخصوص مطلق ٣) (عموم وخصوص من وجه در ٤)
بونلرك دردیده انجق ایکی کلی بیننده بولنور ایکی جزئی بیننده یالکز مباینت بولنور
وبری کلی ودیکری جزئی بیننده انجق عموم وخصوص مطلق ایله مباینت بولنه بیلور
دردی تماماً بونلرده بولنماز مصنف مساوات ومباینت وعموم وخصوص مطلق وعموم
من وجه نه وجهله اولدیغنی بیان مراد ایلدی ایکیسیده جزئی اولانده بولنان مباینت
ویاخود بری کلی ودیکری جزئی بیننده اولان عموم وخصوص مطلق بشقه درلو اولمیوب
ینه ایکی کلیده بیان اولنانك عینی اولدیغندن ارتق ایکی جزئی ایله بری کلی ودیکری
جزئی بیننده اولان نسبتی بیانه احتیاج قالمدی انتهی (ونقیضا المتساویین تساویان)

ایکی کلینك موجبەسی کلیتده مساوی سالبەسی یعنی نقیضیده کلیتده مساویدر شویله که
مثلا لاانسان لاناطق کبی زیرا انسان اولمیان ناطق دکلدر لاناطق لاانسان ناطق
اولمیان انسان دکلدر (والا) اکر ایکی کلئ مساوینك نقیضی کلیتده مساوی
اولمسه یامباین اولور یاخود عموم وخصوص مطلق اولور ویاخود عموم
وخصوص من وجه اولور (لصدق احدهما علی ما کذب علیه الآخر) ایکی
کلئ مساوینك نقیضندن بری اخرك کاذب اولدیغی شئ اوزرینه صادق اولوردی
لا انسان لیس لا ناطق کبی بومثالده اولان نقیضیندن بری الانسان کلیسنك نقیضی
اولان لا انسان ایکنجیسی الناطق کلیسنك نقیضی اولان ایس لا ناطقدر بو ایکی
نقیضندن بری اخرك یعنی ایکنجیسی اولان ایس لا ناطقنك کاذب اولدیغی اوزره
اولکیسی اولان لاانسان صادق اولوردی دیمکدر زیرا الانسان والناطق نك نقیضی
اولان لا انسان لیس لا ناطقك معناسی انسان اولمیان ناطق اولماز اولمدی دیمکدن
انسان اولمیانده ناطقدر انسان ناطق اولدیغی کبی دیمکدر بو حالده ناطقك انسان
وانسانك غیری‌یه شامل اولدیغی جهتله اعم وانسانك یالکز انسان نوعنه مخصوص
اولدیغی جهتله اخص اولمسی لازم کله‌جکدر زیرا ایکی کلئ متساوینك نقیضیده
هم کلیتده وهم نقیضلکده مساوی اولملی حالبوکه لا انسان لیس لا ناطق یالکز
نقیضلکده مساوی دکلدر (فیصدق احد المتساویین) ایکی کلئ متساویدن بری که
لاانسان در بو صادق اولور (علی ما کذب علیه الآخر) اخر کاذب اولدیغی
اوزره اخردن مرادده ایس لاناطقدر بونك معناسی ناطق اولمازاولمدی یعنی ناطقدر
دیمك اولدیغندن لیس لا ناطق (الناطق نك) نقیض اولمسی کاذب اولدی اویله
ایسه (فهو محال) ایکنجیسی کاذب اولەرق یالکز اولك صادق اولمسی یعنی شو
صدق محالدر زیرا اول ایله ثانینك ترکبندن مفهوم واحد مراد اولنور الحاصل
لا انسان الانسانك نقیضی ایسەده ایس لاناطق الناطق نك نقیض دکلدر اویله
ایسه برترکیبده بری صادق ودیکری کاذب اولمسی محالدر (ونقیض الاعم
من الشئ مطلقا) نسب اربعەدن ایکنجیسی هرنەدن اولور ایسه اولسون برشیدن
اعم اولان کلینك نقیضی مثلا الحیوان والجسم النامی وجسم المطلق وجوهر
بونلردن هر برلری ایروجه کندی جنسلرینك جمیع افرادینه شامل اولدقلری
جهتله اعمدرلر بونلرك نقیضی لاحیوان لاجسم مطلق لاجوهردر (اخص
من نقیض الاخص مطلقا) اعمدن هر برلرینك ایروجه کندی جنسلرینك شامل
اولدیغی جمیع افرادندن مثلا الانسان ویاخود الشجر ویاخود الحجر ویا العقل کبی

بو اخصلرك نقيضى اولان لا انسان لا شجر لا حجر لاعقل در بو نلرى بيلدك شمدى اعمك نقيضى اخصك نقيضندن نصل اخص اولور انى بيان ايده‌لم اعم ايله اخصك نقيضلرينى شو وجهله تركيب ايتملى (كل لا حيوان لا انسان) (كل لاجسم النامى لا شجر) (كل لا جسم المطلق لاحجر) (كل لا جوهر لاعقل) بو نلرك معناسى برنجيسى حيوان اولميانك كليسى انسان دكلدر ديمكدن انسانك كليسى حيواندر ديمك اولوب بو حالده حيوان انسانك بر جزئى يعنى بر اخصى وديكر جزئيده ناطقدر ايكنجيسى بيو يجى جسم اولميانك كليسى اغاج دكلدر ديمكدن اغاجك كليسى بيو يجى جسمدر ديمك اولوب جسم النامى شجرك بر اخص يعنى بر جزئى وديكريده البته نامى اولان ديكر جسملردن فصل ايديجى بر فصلى اوله‌جغندن اشته او فصلده اغاجك جزء ديكرى اولور اوچنجيسى جسم اولميانك كليسى طاش دكلدر ديمكدن طاشك كليسى جسمدر ديمك اولوب حجرك بر جزؤى جسم و ديكر جزئيده فصليدر وكذلك در دنجيسى جوهر اولميان عقل دكلدر ديمكدن عقل جوهردر ديمك اوله‌جغندن اشته ما ذكر وجهله اعمك نقيضى اخصك نقيضندن اخصى اولور الحاصل حيوان جسم النامى جسم مطلق بونلر مطلق ذكر اولنديغى وقتده موجبه اولسون مار البيان كبى سالبه اولسون لا حيوان لاجسم النامى كبى اعم اولورلر ايسه ده فقط ماتحتلرنده اولان نوعك نقيضلرينه نسبت اولندقلرندن اخص اولور خلاصهٔ كلام و نقيض الاعم اخصى من نقيض الاخص ديمك سالبهٔ اعم ايله اعمك تحتنده بولنان اخصك سالبه سى تركيب اولنسه اعم اخصك اخصى اولور (لصدق نقيض الاخص على كل ما يصدق عليه نقيض الاعم) اخصك نقيضى اعمك نقيضينك صادق اولديغى شيئك كليسى اوزرينه صادق اولديغى ايچون مثلا حيوان اعمدر بونك نقيضى لاحيواندر واخصده حيوانك ماتحتنده اولان نوعلر وياجزؤلردر لاانسان كبى (لاحيوان لاانسان) دينلدكده اعم اولان حيوانك نقيضى اولان لاحيوانك صادق اولديغى شيئك كليسنه اخص اولان انسانك نقيضى اولان لاانسانده صادق اولور حاصل معنى جميع حيوان دكلدر انسانده دكلدر ديمك اولور البته انسان حيوانات ايچنده داخل اولديغندن مطلقا حيوان اولميان نصل انسا اوله بيلور (من غير عكس) اخصك نقيضنك صادق اولديغى شيئك كليسنه اعمك نقيضى صادق اولماز مثلا لاانسان لاحيوان دينلمز زيرا انسان اولميانك كليسى حيوانده دكلدر ديمك اولوب بو صحيح دكلدر مثلا بقر انسان دكلدر فقط حيواندر وفرس وغنم انسان دكلدر بونلركده

حيوان اولماسى لازم كلور حالبوكه حيواندر (اما الاول فلانه لولا ذلك) اولكيسى يعنى اعمك نقيضى اولان لا حيوان لاجسم النامى لاجسم مطلق لاجوهرك صادق اولديغى شيئك كليسنه بونلرك ماتحتلرنده اولان اخصك نقيضى اكر صادق اولمسه مثلا (لاحيوان لاانسان) حيوان اولميان انسانده دكلدر (لاحيوان لافرس) حيوان اولميان فرسده دكلدر (لا حيوان لابقر) بويله ديمك صحيح اولمسه (لصدق عين الاخص على بعض مايصدق عليه نقيض الاعم) اعمك بعض نقيضنك صادق اولديغى شيئه اخصك عينى صادق اولور ايدى شويله كه (بعض لاحيوان انسان) كبى زيرا حيوان اولميانك بعضيسى انسا ندر ديمك اولوب حالبوكه انسانده حيوان اولديغى جهتله بو تركيب صحيح دكلدر (وذلك مستلزم لصدق الاخص بدون الاعم) بو حالده اخص اولان انسانك اعمى حيوان اولمديغندن اخصك اعمسز صادق اولماسى لازم كلور (وهو محال) بوده محالدر حاصل كلام اعم ايله اخص شو وجهله بيلنور كه مثلا يوز عددى اعمدر وما تحتنده اولان بر وايكى واوچ الى اخره طقسان طقوزه وارنجه يه قدر اخص دينلور حيوان وجسم النامى وجسم مطلق وجوهرده قياسده بونك كبيدر هرنقدر بونلر امور غير متناهيه دن ايسه لرده بوندن مراد من غير عكس عبارهسى اولوب معناسى اخصك نقيضنك صادق اولديغى شيئك كليسنه اعمك نقيضى صادق اولماسى مثلا لا انسان لاحيوانك صادق اولماسى (فلانه) شول شى اجليچون دركه (لو لا ذلك) اكر اخصك نقيضنك صادق اولديغى شيئك كليسنه اعمك نقيضيده صادق اولسه (لصدق نقيض الاعم على كل مايصدق عليه نقيض الاخص) اخصك نقيضنك صادق اولديغى شيئك كليسنه اعمك نقيضيده صادق اولور ايدى مثلا (لاانسان لاحيوان) انسان دكلدر حيوانده دكلدر مثلا بقر انسان دكلدر بو كا حيوانده دكلدر ديمك لازم كلور ايدى (وذلك مستلزم لصدق الاخص على كل مايصدق عليه الاعم) اكر اخصك نقيضنك مثلا لاانسان ياخود لافرسك صادق اولديغى شيئك كليسنه اعمك نقيضى اولان لاحيوانده صادق اولسه بو صدق اعم اولان حيوانك صادق اولدهر برشى اوزرينه اخص اولان مثلا انسا نكده صادق اولمسنى مستلزم اولور مثلا اعم اولان حيوان دينلدكده بونك جميع حيواناته شامل اولديغى كبى اخص اولان انسان ويافرس دينلدكده بو نكده جميع حيواناته شامل اولمسى لازم كلور (وهو محال) بوده محالدر (والاعم من الشئ من وجه) نسب اربعه دن اوچنجيسى برشيدن من وجه اعم اولان مثلا حيوان ايله ابيض كبى زيرا مطلقا حيوان ابيضدن اعم اولديغى كبى ابيضدن اخصده اولور نتكم يوقاريده بيان اولندى (ليس بين)

(نقيضيهما عموم اصلا) اعم ايله اوشيئك نقيضلرى بيننده اصلا عموم اولمدى مثلا
لا (حيوان) جميع حيوان دكلدر (لا ابيض) بياض حيوآنده دكلدر ديمك اولوب
بو حالده جميع حيواتدن بشقه بياض حيوان بولنمسى نصل ممكن اولوركه جميع حيوان
اعم و بياض حيوان اخص اولسون وكذلك (لا ابيض) جميع بياض دكل (لاحيوان
بياض حيوانده دكلدر ديمك اولوب جميع بياضدن بشقه بياض بولنمق نصل ممكن اولوركه
لا ابيض اعم و لا حيوان اخص اولسون دخى اعم ايله احصك نقيضلرى بيننده اصلا
عموملق يوقدو فقط اعمك عينى ايله اخصك نقيضى بيننده عموم و خصوص من وجه بولنور
مثلا الحيوان لا ابيض دينلدكده مطلقا حيواندر اويله حيوانكه لا ابيض بياض حيوان
دكلدر ياخود الابيض لاحيوان مطلقا بياضدر اما حيوان دكلدر يعنى بياض حيوان
ايچندن مستثنى در ديمك اولوب بووجهله ينه عموم و خصوصلق واردر انتهى
و نقيضهما ضميرى الاعم ايله شيئه راجع اولوب شيدن مراد اخص ايسه ده اعمده
مراد اولنور (لتحقق مثل هذا العموم بين الاعم مطلقا) عموم و خصوص من
وجه ده اولك اعم ثانينك اخص ياخود اعم اولك اخص اولمسى شو عموم مطلقا
اعمك عيننده تحقق ايدر نقيضنده عموم و خصوص يوقدر اكر عموم اولسه (و نقيض
الاخص مع التباين الكلى بين نقيض الاعم مطلقا) اخصك نقيض ايله اعمك نقيض
بيننده مباينت كلى يه تحقق ايدر انتهى و نقيض الاخص مثل هذا العموم اوزرينه
عطف اولنوب لتحقق نقيض الاخص الى اخره ديمك اولوب ليس بين نقيضهما
عموم اصلانك دليل ثانيسيدر الحاصل عموم و خصوص من وجهك نقيضنده عموملق
تحقق ايتمديكى اكر تحقق ايتسه اخصك نقيضى ايله اعمك نقيضى بيننده مباينت كلى يه
تحقق ايدوب بوده جائز اولمدى ايسه (و عين الاخص) اخص تعين و تبين ايتدى
(لاحيوان لا ابيض) مطلقا حيوانده دكل مطلقا بياضده دكل مثلا (حديد اسود)
در بو بابده اخص اولان مثلا حديد اسود تبين ايتدى خلاصهٔ كلام عموم و خصوص
من وجهك نقيضينده اول اعم ثانى اخص دينلسه مثلا (لاحيوان لا ابيض)
(لا ابيض لاحيوان) دينلسه اولك معناسى مطلقا حيوان اولمدى بياض حيوانده
اولمدى ثانينك معناسى مطلقا بياض اولمدى بياض حيوانده اولمدى ديمك اولوب
اولكيسنه كوره مطلقا حيواندن بشقه بياض حيوان وار ايكنجيسنه كوره مطلقا بياضدن
بشقه ده بياض حيوان وار ديمك اوله جغندن بوده ممكن اولمديغندن بو ايكى نقيضلك
هر قنغيسى اعم و اخص اولور ايسه اولسون بينلرنده مباينت كلى يه تحقق
ايتديكندن بوده جائز اولمدى ايسه مطلقا حيوانده دكل مطلقا بياضده دكل بلكه

حديد اسوددر ديمك بو اخص تبين ايتدى س بو مباينت كلى يه موجبه اولان
(الحيوان الابيضده) بو قيدر ج يوقدر زيرا الحيواندن اولجه مطلقا حيوان مراد
اولنديغى كبى مؤخراً الابيضده او حيوانك صفت و فصلى اولور فقط نقيضينده برى
ديكرينك فصلى اولمسى ممكن دكلدر زيرا (لاحيوان) دينلدكده مطلقا حيوان دكلدر
ديه رك سلب اولندى موصوف ندر معين دكل كه لا ابيض انك صفتى اولسون اكر
(لاحيوان) لفظندن صفت اولسه حيواندن لفظ ابيضدن ماهيت مراد اولنديغى
جهتله معنى شو وجهله اولوب لفظ لاحيوان مطلقا بياض دكلدر ديمك اولور ايسه ده
بو بزم بحثمزدن خارج قالور زيرا يكديكرينك اعم و اخص اولمسى ممكن اولمديغى
جهتله بينلرنده عموم و خصوص من وجه بولنمز تنكم عموم و خصوص من وجهك
نقيضينده لا على التعيين طرفيندن برينك اعم و ديكرينك اخص اولمسى ممكن اولمدى ايسه
هر ايكى طرفيده اعم اوله رق سلب اولنديغى وقتده اخص تعين و تبين ايتدى شويله كه
(لاحيوان لا ابيض) مطلقا حيوان دكل مطلقا بياضده دكل بلكه حديد اسوددر
انتهى (و نقيضا المتباينان تباينا جزئياً) نسبت اربعه دن دردنجيسى ايكى كلئ
مباينك نقيضيده بر برينه جزئياً مباين اولمليدر (لانهما ان لم يصدقا اصلا معاً على شئ
كاللاوجود و اللاعدم كان بينهما تباين كلى) زيرا مباين ايكى قسمدر قسم اول ايكى
مبايندن هر ايكيسى بردن برشى اوزرينه صادق اولمازلر ايسه بينلرنده مباينت كلى
اولور (لاوجود ايله لاعدم كبى) زيرا لاوجود يوق ديمكدر لاعدم وار ديمكدر البته
وار ايله يوق هر ايكيسى بردن برشى اوزرينه صادق اولمسى اصلا ممكن اولميوب بينلرنده
مباينت كلى يه واردر عدم يوق ديمك لاده يوق ديمك اولوب ايكى نفيدن بر اثبات چيقار
شويله كه لاعدم ديمك يوق يوق يعنى هر شى وار ديمكدر (و ان صدقا معاً كاللا
انسان و اللافرس كان بينهما تباين جزئى) قسم ثانى اكر ايكى كلئ مباين
ايكيسيده برابر برشى اوزرينه صادق اولورلر ايسه بينلرنده مباينت جزئى اولور
لا انسان ايله لافرس كبيكه بونك ايكيسى بردن شى واحد اوزرينه صادق اولور
شويله كه انسانده دكل فرسده دكل بقردر دينلديكى كبى زيرا بقره لاانسان لافرس
دينيلور و شو قسم ثانيده ايكى مباينك نقيضنك صادق اولديغى كبى ايكى مبايندن
برينك عينى و ديكر ينك نقيضيده صادق اولديغندن اشته مصنفده بو كا اشارت
ايچون (ضرورة صدق احد المتباينين مع نقيض الاخر فقط) ديدى معنا مباينيندن
برى ضرورة صادق اولور يالكز مباين اخرك نقيضى ايله برابر سالف البيان كبى

الحاصل مباينك نقيضى اوچ قسم اولوب اولكيسى ايكى مباينك ايكيسنك نقيضى
بردن شئ واحد اوزرينه اصلا صادق اولماز لا وجود ايله لا عدمك معناسى
اولان (وار ايله يوق كبى) ايكنجيسى ايكى مباينك ايكيسنك نقيضى بردن شئ
واحد اوزرينه صادق اولور مثلا بقره (لا انسان لافرس) ديمك صادق اولديغى
كبى اوچنجيسى ايكى مباينك برينك عينى واخرك نقيضى ايله صادق اولور مثلا
(لا انسان الفرس) ديمك صادق اولديغى كبى قسم اوله مباين كلى قسم ثانى ايله
قسم ثالثه مباين جزئى دينيلور (فالتباين الجزئى لازم جزما) مباينت كلى ايله جزئى يه منقسم
اولدى ايسه بزه لازم اولان قطعياً مباينت جزئيدر زيرا مباينت كلى صادق اولماز تتكم
عموم وخصوص من وجهك نقيضى صادق اولماسى اعم ايله اخص بيننده مباينت كلى يه
بولنديغى ايچوندر لا حيوان لا ابيض بحثنده بيان اولنديغى كبى (الرابع الجزئى)
مصنف رسالهٔ شمسيه يى بر مقدمه واوچ مقاله وبر خاتمه اوزرينه ترتيب ايلدى
مقالهٔ اولى درت فصل اوزره مفردات بياننده در درت فصلدن اوچنجيسى كلى
وجزئى بياننده در انده دخى بش بحث واردر بش بحثدن دردنجيسى جزئى بياننده در
(كما يقال على المعنى المذكور) ذكر اولنان معنى يعنى كل مفهوم جزئى ان منع نفس
تصوره من وقوع الشركة فيه تعريفيله بيلنان جزئيك معناسى اوزرينه دينلديكى
كبى (المسمى بالحقيقى) او جزئى يه حقيقى ايله ده تسميه اولنمشدر (فكذلك يقال على
كل اخص تحت الاعم) جزئى يه جزئى حقيقى ايله تسميه اولنديغى كبى اعمك تحتنده
اولان هر بر اخصده دينيلور يعنى اخص ديمكده جزئى ديمكدر (ويسمى الجزئى
الاضافى) او اخصده ده جزئى اضافيده تسميه قلنور مطلقا جزئى بو ايكى معنا بيننده
مشتركدر (وهو اعم من الاول) بو جزئى اضافى جزئى حقيقيدن اعمدر (لان كل
جزئى حقيقى فهو جزئى اضافى دون العكس) زيرا هر بر جزئى حقيقى جزئى
اضافى اولور مثلا زيد احمد كبى ايكى ويا دها زياده جزئى حقيقلر برينه مضاف
قلنسه جزئى اضافى اولور بو حالده مشخصاتدن عارى اوله رق ماشى على قدميه
عريض الاظفار بادى البشرة مستقيم القامه ضحاك بالطبع تعريفيله معرف اولان
انسان ماهيتى مراد اولنور بو انسان ماهيتى جميع افراد انسان بيننده مشترك
اولديغندن شركت وقوعندن منع اولنمديغى جهتله جزئى حقيقى اولهمز اضافى
اولور س شركت وقوعندن منع ايتميان شيئه نصل جزئى اضافى تسميه اولنور
ومطلقا جزئى لفظى هم جزئى حقيقى وهم جزئى اضافى بيننده نصل مشترك اوله بيلور
زيرا بز جزئى يى ان منع نفس تصوره من وقوع الشركة ايله تعريف ايلدك ج

اصلندن تشخص اولنديغى وتشخص اولنانلر بربرلرينه مضاف قلنديغى جهتله در
(اما الاول) اما جزئى حقيقينك جزئى اضافى اولمسى (فلاندراج كل شخص
تحت الماهية الكلية المعراة عن المشخصات) تشخص ايتمكلكدن عارى اوله رق
هر بر شخص كلى اولان ماهيتك تحتنده مندرج اولديغى ايچوندر مثلا افراد انسانك
جملهسى كلى اولان انسان ماهيتى تحتنده مندرج اولديغى كبى حالبوكه افرادك
هر برلرى ايروجه تشخص اولنسه جزئى حقيقى اولور (واما الثانى فلجواز كون
الجزئى الاضافى كلياً) اما جزئى اضافينك جزئى حقيقى اوله مامسى جزئى اضافى
كلى اولديغى ايچوندر (وامتناع كون الجزئى الحقيقى كذلك) وجزئى حقيقينك كلى
اولمسى ممتنع اولديغى ايچوندر س مصنف فكذلك يقال على كل اخص تحت
الاعم ديدى معنا اعمك تحتنده اولان هر بر اخصه جزئى اضافيده دينلديكى
كبى اخصده دينلور ديمك اولوب بو حالده اخصى بيلمك اعمى بيلمكه محتاج در
حالبوكه بزم بحثمز يالكز جزئى اضافى اولانى بيلمكدر جزئى بحثنده اعم اولانى بيلمك جائز
دكلدر اگر جائز اولسه اخصى بيلمك ايچون (اولا اعم اولانى بيلملى) (ثانياً اخصى
بيلملى) بوندنصكره آتيده بحثنده بنه اعمى بيلهجكز حالبوكه بز اخصى بيلمك ايچون اعم
اولانى بيلمش ايدك برشى كندوسنى بيلمك بحثندن اول بيلنمش اولدى بوده جائز دكلدر
ج اولا اخص ايله اعمك يالكز لفظلرينك معنالرينى بيلوب اخص نصل اولور اعم
نصل اولور بونلرى بيلمك لازم دكلدر صكره ويسمى جزئياً اضافياً اواخصه
جزئى اضافى تسميه اولنور ديمكدن اخص ديمكده جزئى اضافى ديمك اولديغى
اكلاشلديغى جهتله اشته بو بابده كى اخص اعمسز بيلنمش اولدى س برشى يا جزئى
حقيقى اولور ياخود جزئى اضافى اولور وياخود كلى اضافى اولور بو اوچدن
حالى اولماز جزئى حقيقى تشخص اولنان شيئه وجزئى اضافى تشخص اولنانلر
بربرلرينه مضاف قلندقده ارتق تشخصدن صرف نظرله مجرد ماهيت مراد اولنان شيئه
وكلى اضافى دخى مطلقا جنسه ديرلر مثلا حيوان كبى حيوان اولمقلق جنسنده مشترك اولان
انسان فرس بقر غنم وسائره كبى ماهيتلرى بربرلرينه مضاف قلندقده (الحيوان)
معناسى حاصل اولور بو حالده واجب الوجوده جزئى حقيقى ديسك جناب الله جل شانه
حضرتلرينى تشخص ممكن دكلدر بو جهتله جزئى حقيقى اوله ماز وجزئى حقيقى
اوله ميان برشيده جزئى اضافى اوله ماز وجزئى اضافى اوله ميان شيده كلى اضافى
اوله ماز واجب الوجود بو اوچ قسمدن خارج قالديغى كبى ذاتنه علمك تعريفى
اولان حصول صورت الشى فى العقل تعريفيده اوقماز ج شو وجهله جواب

وبرله بيلوركه واجب الوجود ديمك بولنمسى محقق واجب اولان شى ديمك اولوب
بو معنانك جميع موجوداته شامل اولديغندن وموجودات ايچنده جناب الله جل
شانه حضرتلرينك ذاتيده داخل بولنديغندن موجوداتدن هربررلرينك ابروجه
ابروجه تشخص ممكن اوله‌رق تاكه جناب الله جل شانه حضرتلرينك ذاتنه واصل
اولنور جناب اللهك ذاتنى تشخص ممكن دكل ايسه‌ده ذاتنى موجودات سائره‌نك
تشخصى ايله ممتاز اولديغى جهتله اللهك ذاتى جزئى حقيقى اولديغى كبى كنت كنزاً
مخفياً اجبت ان عرف وخلقت الخلق حديث قدسينك معناسى بن عظيم الشان بركيزلى
جزينه‌يم بيلنمكه محبت ايتدمده انك ايچون مخلوقاتى خلق ايلدم ديمكدن انلرى خلق ايتمكلكده
بن عظيم الشان ايچون مجبوريت يوقدر ديمك اوله‌جغندن بوجهتله جناب الله جل
شانه حضرتلرينك وجودى موجودات سائره‌دن اولى واقدم واشد درس موجودات
امور غير متناهيه دندر انسان ايسه قديم وممكن دكلدر كه اوموجوداتدن هر بررلرينى
ابروجه تشخص ايدرك تاكه جناب الله جل شانه حضرتلرينك ذاتنه واصل اوله‌رق
انك حقيقتنى بيلسون ج اشته بزده انك ايچون قل هو الله احد حضرتلرينى علم
اجمالى ايله بيلوب حقيقتنى بيله‌ميورز اشته بوندن ديمك اولديكه برادم نه قدر عالم
اولسه جناب الله جل شانه حضرتلرينى اودرجه زياده بيلوركيم بيلور حكمتنى كه
نبى اخرالزمان پيغمبرمز حضرت محمد صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك ده معراج
شريفه تشريفلرنده موجوداتى مع التشخص بيلمك ايچونميدر (النوع الخامس)
اوچنجى فصلده اولان بش بحثدن بشنجيسى نوعدر (كما يقال على ماذكرناه) بزم
ذكرايلديكمز شى اوزرينه دينلديكى كبى يعنى خارجده متعدد الاشخاص اولسون
اولمسون انسان وشمس كبى كلى مقول على كثيرين متفقين بالحقايق دينلديكى كبى
(ويقال له النوع الحقيقى) بوتعريف ايله معروف اولانه نوع حقيقده دينلور (فكذلك
يقال على كل ماهية) شوتعريف ايله معروف اولانه نوع حقيقى تسميه اولنديغى كبى
مطلقا ماهيتده دينلور (يقال عليها) ماذكرنا نوع حقيقى اولان انسان
وياشمس ماهيتى اوزرينه (وعلى غيرها الجنس) انسان وشمس ماهيتنك غيرى
اوزرينه جنسدر دينلور (فى جواب ماهو) مانه‌شيدر اوشى ذاتنده ديه‌رك اولنان
سؤالك جوابنده جنسدر دنيلور نه اولديغى حالده (قولا اوليا) قول اول ايله
يعنى يكنظرده واسطه‌يه محتاج اولمقسزين جنسدر ديو حكم اولنور (ويسمى النوع
الاضافى) اوجنسه نوع اضافى تسميه اولنور اضافينك معناسى برشيئى ديكر شيئه
مضاف قيلمقدر تكلم جزئى اضافى بحثنده بيان اولنديغى وجهله (ومراتبه اربع)

مطلقا نوعك يعنى نوع خامسك مرتبه‌لرى دردتدر (لانه اماان يكون اعم الانواع)
زيرا مطلقا نوع يانوعلرك اعمى اولور (وهو) ارنوعلرك اعمى اولان نوع (النوع
العالى كالجسم) نوع عاليدر جسم كبى زيرا مطلق جسم انسان حجر شجر غنم نباتات
تيمور باقر التون كبى اخص اولان جميع جسملره شامل اولديغى جهتله اعمدر
(اواخصها) ياخود نوعلرك اخصيدر (وهوالنوع السافل كالانسان) نوعلرك
اخص اولان نوعده نوع سافل اولان انسان كبيدركه ارتق اندن اشاغيده نوع
بولنميوب افراد بولنور (ويسمى نوع الانواع) نوسافله نوعلرك نوعى تسميه قلنور
(اواعم من السافل واخص من العالى) ياخود اونوع نوع سافلدن اعم ونوع عاليدن
اخص اولور (وهو النوع المتوسط) بويله اولان نوعه نوع متوسطه دينلور
(كالحيوان والجسم النامى) حيوان ايله جسم نامى كبى زيرا حيوان مثلا نوع سفلى
اولان انسانك اعمى ونوع عالى اولان جسم مطلقك اخصيدر زيرا جسم مطلق
بيوبجى اولسون اولمسون جميع جسملره شامل اولور وكذلك جسم النامى يالكز
بيوبجى جسملره شامل اولديغندن حيوان جسم نامى‌يه نسبتله اخص وجسم نامى اعم
اولور وجسم النامى جسم مطلقه نسبتله اخص وجسم مطلق اعم اولور (اومبانياً
للكل) ياخود نوعلرك كليسنه يعنى نوع سافله نوع متوسطه نوع عالى‌يه مباين اولور
(وهوالنوع المفرد) بويله اولان نوعه نوع مفردبرلر مفردك معناسى بشقه‌لردن
ايرلمش ديمكدر نه نك كبى اونوع مفردده (كالعقل) كبى (ان قلنا ان الجوهر جنس
له) اكر بز جوهرى عقلك جنسيدر ديرايسك زيرا عقلك مافوقنده مطلق جوهر
اولوب اوجوهر عقل اول ثانى ثالث رابع الى اخره عقول عشره‌يه وروح كبى
جميع جوهرلره شامل اولديغندن جنس اولور ومطلق عقلكده مافوقنده بولنان
جوهر جنسيدر ومانحتنده اولان عقول عشره‌نك عقل جنسى بولنديغى جهتله نوع
متوسط اولمسى لازم كلور ايسه‌ده يوقاريده بيان اولنان نوع متوسط جسم ايله قائمدر
جوهردن عبارت اولان عقل جسم اولمديغندن اشته بوجهتله يوقاروكى نوعلره مباين
اولور انك ايچون مصنف (النوع الاول اما ان يكون فوقه نوع وتحته نوع
كالحيوان والجسم النامى) (اولا يكون فوقه نوع ولا تحته نوع كالجوهر
(اويكون فوقه نوع ولايكون تحته نوع كالانسان) (اويكون تحته نوع ولا يكون
فوقه نوع كالجسم المطلق) ديه‌رك نوعى تقسيمدن عدول ايلدى زيرا جوهرك
تحتنده نوع يوقدر ديمك جائز دكلدر عقل مطلق جوهرك تحتنده برنوعدر (وبرشيئك
نوع اولمقلغى مافوقنده بولنان شيئه نسبتله در) بوحالده نوعك درت مرتبه‌سندن

اولکیسی نوع سافلدر انسان کبی زیرا انسانك ما فوقنده حیوانه وارنجه یه قدر
بقر فرس غنم وسائره کبی حیوانلر واردر ایکنجیسی نوع متوسط اولان حیوان ایله
جسم نامیدر زیرا حیوان ایله جسم نامینك مافوقنده مطلق جسمه وارنجه یه قدر نباتات
شجر حجر وسائره کبی شیلر واردر وماتحتلرنده ده نوع سافله وارنجه یه قدر بر طاقم
نوعلر واردر انك ایچون متوسط تسمیه اولندی اوچنجیسی نوع عالیدر مطلق جسم کبی
هرنقدر مطلقك جسمك مافوقنده جسم اوله‌رق برشی یوق ایسه ده بوکا نوع تسمیه‌سی
مافوقنده بواوج قسمه مباین اوله‌رق نوع مفرد بولند یغنه نظر ایله‌در دردنجیسی
نوع مفرددر عقل کبی زیرا مطلق عقل کرك ماتحتنده اولان عقول عشره‌نك جنس
اولسون اولمسون بوکا نظر اولنمیه‌رق مافوقنده بولنان (الجوهر) عقل وروح وسائر
بومثللولرك جنسی اولدیغندن انك ایچون عقله نوع مفرد دینلدی وبو جهتله مصنف
ان قلنا ان الجوهر جنس له دیدی (وبر شیئك جنس اولمقلغی دخی ما تحتنده بولنان
شیئه نسبتله در) (ومراتب الاجناس ایضا) جنسلرك مرتبه‌لریده نوعك مرتبه‌لری
کبی (هذه الاربع) شودردتدر (لکن العالی کالجوهر) جنس عالی اولان جسم مطلقده
عالی اولمقلقده جوهر کبیدر زیرا جوهرك مافوقنده هیچ برشی اولمیوب ماتحتنده
عقول عشره وروح وسائره کبی جوهرلر واردر وکذلك جنس عالی اولان جسم
مطلقکده مافوقنده جسم اوله‌رق هیچ برشی اولمیوب ماتحتنده جسم نامی وحیوان
وافرادی واردر یوخسه مصنف نوع عالی یه جسم مطلق وجنس عالی یه جوهری
مثال کتورمدی اکر مثال کتورسه بو حالده جنسك مرتبه‌سی بش قسم اولور ایدی
شویله که اولکیسی جوهر ایکنجیسی جنس سافل اولان حیوان اوچنجیسی جنس
متوسط اولان جسم نامی دردنجیسی جنس مفرد اولان عقل در بو حالده برده جسم
مطلق قالدیکه انکله جنسك مرتبه‌سی بش اولمقلق لازم کلور یوق اکر بویله اولمسه
یعنی جوهر عقلك جنسی اولمیوب عقل وجوهر ایکیسیده شی واحد اعتبار اولنور ایسه
بو حالده جوهره جنس عالی تسمیه قلندیغی کبی جنس مفردده تسمیه قلنور ایسه‌ده
جنس عالی ایله جنس مفرد ایکیسی برقسم اعتبار اولندیغنه اشارت ایچون مصنفك
لکن العالی والمفرد کالجوهر دیمسی لازم کلور ایدی بویله دیمدیکی جهتله
جنس مفردده ایروجه برقسم اعتبار اولندی بو جهتله جنسك مرتبه‌سی
بشمیدر اشته بو سؤالی دفع ایچون (فی مراتب الاجناس) دیدی یعنی جوهرده
اوردك ایچنده اولدیغی حالده دردتدر دیمکدر (یسمی جنس الاجناس)

جنس عالی یه جنسلرك جنسی تسمیه اولنور تکم بیان اولندیغی وجهله (لان السافل
کالحیوان) زیرا جنس سافل حیوان کبیدر زیرا حیوان جنسلرك الك اشاغی مرتبه‌سنده
درکه حیواندن اشاغیده جنس یوقدر (ومثال المتوسط فیها الجسم النامی) مراتب
اجناسده اولان جنس متوسط ده جسم نامی کبیدر زیرا جسم نامینك فوقنده جسم مطلق
اولان جنس واردر وماتحتنده ده حیوان جنسی واردر اشته جسم نامی بو ایکیسنك ارەسنده
بولندیغی جهتله متوسط دینلدی (وجنس المفرد العقل) جنس مفردده عقل کبیدر (ان قلنا ان
الجوهر لیس بجنس له) هرنقدر بز جوهری عقلك جنسی دکلدر دیرایسکده یعنی عقل
ایله جوهر هر ایکیسیده شی واحددر دیرایسکده عقل ماتحتنده اولان عقول عشرەنك
جنس اولدیغی جهتله عقله جنس تسمیه اولندی ومفرد تسمیه‌سی دخی جنس سافل
جنس متوسط جنس عالی جسمدن عبارتدر جنس مفرد جسم اولمدیغی جهتله بونلره
مبایندر اشته بو جهتله انلردن انفراد ایتمش دیمك اولدیغندن مفرد تسمیه اولندی
س اکر عقل ماتحتنده اولان عقول عشرەنك جنسی اولماز ایسه زیرا عقول عشره
وعقل جمله‌سی شیء واحددر وجوهرده عقلك جنس اولماز ایسه یعنی عقل وجوهر
ایکیسیده شی واحد اولوب بونلرك مافوقنده ده نوع یوقدر ماتحتنده ده نوع یوقدر
بو حالده عقله نوع مفرد دینلمز مافوقنده برشی اولمدیغی ایچون وجنس مفرد دینلمز
ماتحتنده برشی اولمدیغی ایچون ج بونك دیکر جنس ونوعلر کبی جسم اولمیوب انلره
مباین اولوب مثلا جسم دینلدکده بونك جمیع جسملره شامل اولدیغندن بونده جنس
ونوع سافل اولسون ومتوسط اولسون جمله‌سندن مرکب اولور وعقل بونلر کبی
مرکب اولمدیغی ایچون مرکب مقابلی اولان مفرد ایله تسمیه اولندی وکذلك عقلك
مافوقنده ویاخود ماتحتنده برشی اولمدیغی حالده نوع ویاخود جنس تسمیه‌سی دخی
دیکرلریله تعبیرده اطراد ایچون دنیله بیلور (ونوع الاضافی موجود بدون الحقیقی
کالانواع المتوسط) نوع اضافی نوع حقیقیسز بولنور اورطه‌ده بولنان نوعلر کبی
اورطه‌ده بولنان نوعلرده حیوان وجسم النامی وجسم مطلقدر نوع اضافینك نوع
حقیقیسز موجود اولمسی شو وجهله‌درکه انسان وبقر وفرس وغنم وطیور کبی نه
قدر حیوان نوع حقیقیلری وار ایسه هر برلرندن ایروجه ایروجه بوندر دیو سؤال
اولنسه نوع حقیقدر دینلوب فقط (الحیوان) دینلدکده معناسی بونلرك جمله‌سنه
بردن شامل اولدیغی جهتله (حیوان) ندر دیو سؤال اولنسه نوع حقیقیدر دینلمز
نوع اضافیدر دینلور وکذلك شجر نوعنه وحجر نوعنه وانسان نوعنه وبالجمله نامی
اولان نوعلرك هر برلرندن ایروجه ایروجه بوندر دیو سؤال اولنسه نوع حقیقیدر

دینلوب فقط جسم النامی دینلدکده بونك معناسی بالجمله نامی اولانه شامل اولدیغی جهتله جسم نامی یه نوع حقیقی دینلیوب نوع اضافیدر دینلور وکذلك جسم مطلقده ماتحتنده اولان جمیع نوع حقیقیلری جامع اولدیغی جهتله جسم مطلق ندر دینلسه نوع حقیقیدر دینلیوب نوع اضافیدر دینلور اضافی دیمك بالجمله حقیقیلر کندولرینه مضاف قلنمش دیمکدر (والحقیقی موجود بدون الاضافی کالحقایق البسیطة) نوع حقیقیده نوع اضافیسز موجودر تقسیم قبول ایتمیان حقیقیلر کبی مثلا انسان ندردیو سؤال اولنسه نوع حقیقیدر دینلورکه بوانسان نوعنکده دیکر برنوعه تقسیمی ممکن دکلدر حیوانی انسان بقرفرس وسائره یه تقسیم ایتدیکمز کبی وکذلك فرس دینلدکده بوکانوع حقیقی دینلوب نوع اضافی دینلمز اشته بومثللو بقر شجر حجر تیمور باقر التون وسائره کبی بالجمله ماهیتلرك هر بررلرینه ایروجه ایروجه نوع دینلدیکی کبی حقایق بسیطه یعنی تقسیم قبول ایتمیان ماهیت دخی دینلور وکذلك نقطه نك اصلا نوع اضافیسی اولمدیغی حالده ینه کندولرینه نوع حقیقی دینلور حاصل کلام مصنفك ونوع الاضافی والحقیقی دیه رك بومقامده تفصیل وتکرار ایتمسی بوقاریده نوسافل نوع متوسط نوع عالی نوع مفرد دیو بیان اولنان نوعلر نوعك تعریفی اولان کلی مقول علی کثیرین متفقین بالحقایق تعریفنه مخالفمیدر عجبا بونصل نوعدر دیو کلان وهمی دفع ایچون ونوع الاضافی موجود والحقیقی الی اخره دیدی (فلیس بینهما عموم وخصوص مطلق) نوع حقیقی ایله نوع اضافی بیننده عموم وخصوص مطلق یوقدر یعنی نوع حقیقی اخص نوع اضافی اعم دکلدر (بل کل منهما اعم من الاخر من وجه) بلکه نوع حقیقی ایله نوع اضافیدن هر بررلری دیکرندن من وجه اعم ومن وجه اخص اولور (لصدقهما علی النوع السافل) نوع حقیقی ایله نوع اضافیدن هر ایکی سنکده نوع سافل اولان انسان اوزرینه صادق اولدقلری ایچون شویله که نوع حقیقی اولان انسانه حیوان ناطق دینلدیکندن انسانك برجزئی حیوان ودیکر جزئی ناطق اولدیغندن بوحالده نوع حقیقی اولان انسان اعم وحیوان اخص یعنی جزئی اولور وعکس اولندقده نوع اضافی اولان (الحیوان) جمیع حیواناته شامل اولوب نوع حقیقی اولان انسانده اوحیوانك ایچنده داخل بر نوعی اولدیغندن حیوان اعم وانسان اخص اولور وکذلك نوع حقیقی اولان انسان هم بیویجی جسم وهمده ناطق اولدیغندن نوع اضافی اولان جسم نامی انسانه نسبتله انسانك برجزئی اولوب ودیکر جزئیده ناطق اولوب بوجهتله انسان اعم وجسم النامی اخص اولور وعکس اولندقده نوع اضافی اولان جسم النامی جمیع بیویجی جسملره شامل اولوب وانسانده

بیویجی جسم ایچنده داخل برنوع بولندیغندن بوحالده جسم نامی اعم وانسان اخص اولور وکذلك نوع حقیقی اولان انسان هم جسم مطلق وهمده ناطقدن مرکب اولدیغندن مطلق جسم انسانك برجزؤی ودیکر جزئیده ناطق اولوب بوجهتله انسان اعم وجسم مطلق اخص اولور وعکس اولندقده جسم مطلق جمیع جسملره شامل اولدیغندن وانسانده انك ایچنده داخل برنوع بولندیغندن بوجهتله جسم مطلق اعم وانسان اخص اولور الحاصل نوع اضافی انسانه نسبت اولنوب الحیوان ناطق الجسم النامی ناطق الجسم الناطق دینلدکده بونلرك جمله سندن انسان مراد اولندیغی جهتله انسان اعم اولور وبونلر اخص اولور اکر نوع اضافیلر انسانه نسبت اولنمیوب مطلق ذکر اولندقلری وقتده اعم اولوب انسان اخص اولور ودیکر نوع حقیقیلر دخی انسان کبیدر (وجزء المقول فی جواب ماهو) مانه شیدر اوشی ذاتنده دیه رك اولنان سؤاله مقول اولان جوابك جزئی یعنی من وجه اعم واخص اولان (ان کان مذکوراً بالمطابقة) مطابقتدر دیو ذکر اولنور ایسه (یسمی واقعاً فی طریق ماهو) اولنان سوال طریقنده او جزئه واقع یعنی مطابقی تسمیه اولنور (کالحیوان والناطق بالنسبة الی الحیوان الناطق المقول فی جواب السؤال بما هو عن الانسان) انسان ذاتنده نه شیدر دیه رك اولنان سؤالك جوابنده مقول اولان الحیوان الناطقة نسبتله اوجزده حیوان دخی ناطق کبیدر (وان کان مذکوراً بالتضمن یسمی داخلا فی جواب ماهو) اوشی ذاتنده نه شیدر دیه رك اولنان سؤالك جوابنده اولان اوجزء تضمنیدر دیه رك ذکر اولنور ایسه او جزئه داخل یعنی تضمن تسمیه اولنور نه نك کبی او جزده (کالجسم النامی او الحساس والمتحرك بالاراده الدال علیهما بالتضمن) او جزده جسم النامی یاخود حساس یاخود متحرك بالاراده کبیکه مطلقا حیوان بونلر اوزرینه دلالت ایدر خلاصهٔ کلام مصنف مطابقی ایله تضمنی بیان مراد ایلمدی شویله که الحیوان ناطق دینلدکده حیوان وضع اولندیغی معنایه مطابقة دلالت ایدر دینلور ایسه بونك جمیع حیواناته شامل اولدیغی جهتله انسان ماهیتنك جزئی اولماز وکذلك ناطق وضع اولندیغی معنایه مطابقة دلالت ایدر دینلور ایسه ناطق انسان ماهیتنك جزئی اولماز اکر حیوان ویاخود ناطق وضع اولندیغی معنایه تضمناً دلالت ایدر دینلور ایسه بونلردن هر بررلری انسان ماهیتنك جزئی اولور جسم النامی او الحساس او المتحرك بالاراده دخی بونك کبیدر زیرا

جسم نامی حساس دینلدکده جسم نامی وضع اولندیغی معنایه مطابقة دلالت ایدر دینلور
ایسه بوندن جمیع بو یحیی جسم مراد اولندیغی جهتله یالکز حیوان ماهیتنك جزئی اوله ماز
وحساس دخی بونك کبیدر وکذلك جسم نامی وضع اولندیغی معنایه تضمناً دلالت ایدر
دینلور ایسه بونلر دن هر بر لری حیوان ماهیتنك جزئی اولوب جسم النامی
حساس دن حیوان ماهیتی مراد اولنور انتهی (والجنس العالی جاز ان یکون له
فصل یقومه) جنس عالی اولان جسم مطلقی تمییز ایدر فصل اولمقلق جائز در
(لجواز ترکبه من امرین متساویین اوامور متساویه) اوجنس عالی اولان مطلق
جسم ایکی امر ویا دها زیاده بر برلرینه مساوی امرلردن مرکب اولمسی جائز در
امرین متساویندن مراد جنس سافل ایله جنس متوسط در امور متساویه دن
مراد جنس سافل جنس متوسط جنس مفرددر بونلرك هر بررلری جنس اولمقلقده
مساوی ومرکبدر (ویجب ان یکون له فصل یقسمه) او جنس عالی یی تقسیم ایدر
فصل اولمسی دخی واجب اولور خلاصهٔ کلام جنس عالی یی تمییز ایدن فصل
(الجسم المطلق) دینلمکدر زیرا جسم مطلق دینلدکده جنس سافل جنس متوسط
جنس مفرد دکل دیمك اولدیغندن اشته بوجهتله جنس عالی یی سائر جنسلردن
فصل وتمییز ایتمشدر وجنس عالی یی تقسیم ایدر فصل اولمسی واجب اولور دیمك
مطلق حیوانی انسان وفرس وبقر وغنم وسائره تقسیم ایدن مثلا انسانه تقسیم
ایدن حیوان ناطق فصلی اولدیغی کبی دیمکدر که جسم مطلقیده ماتحتنده اولان حجر
شجر تیمور باقر التون وسائره کبی نوعلره تقسیم ایتمك ایچون فصل واردر س مصنف
نیچون ویجب ان یکون له فصول دیمدی ج مصنف جنس عالینك نوعی عددینی قصد
ایتمدی بلکه جنس عالی ایچون جنس فصل واردر دیمك مراد ایلدیکندن فصول
دیمدی (والنوع السافل یجب ان یکون له فصل یقومه) نوع سافل ایچون یعنی
کندوسندن اشاغیده نوع بولنمیان نوع ایچون سائر نوعلردن تمیز ایدر فصل اولمق
واجب اولور مثلا ناطق کبی زیرا ناطق انسان نوعنك فصلیدر حیوان اولمقلقده
مشترك اولان بقر فرس غنم کبی سائر نوعلردن انسانی فصل وتمییز ایدر (ویمتنع
ان یکون له فصل یقسمه) اونوع سافل ایچونده مثلا انسان نوعی ایچونده ناطقدن
بشقه فصل اولوب انسان نوعنیده تقسیم ایتمسی ممکن دکلدر اکر ممکن اولسه اوحالده
نوع سافل اولماز ایدی بزم نوع سافلدن مرادمز کندو سندن اشاغیده نوع
بولنمیان دیمکدر (والمتوسطات یجب ان یکون له فصول تقومها) متوسطلر ایچون
(الحیوان والجسم النامی) کبی کرك نوع متوسط اولسون وکرك جنس متوسط

اولسون هر ایکیسنه شاملدر بو ایکیسندن هر بررلری ایچون سائرلرندن تمییز
ایدیجی فصل اولمقلق واجب اولور شویله که الحیوان ویاخود الجسم النامی
دینلدکده نوع سافل دکل جنس عالی ونوع عالیده دکل دیمك اولدیغی جهتله بونلردن
تمییز اولندی ومنطقیون فصلی اولان هر بر ماهیتك جنسی ده وار دیمشلر ایسه ده جسم
مطلق وجوهرك ماتحتنده عقل وسائره کبی فصللری اولدیغی حالده جنسی بوقدر
(وفصول تقسمها) نوع اولسون جنس اولسون متوسطلر ایچون تقسیم ایدیجی
فصللر ده اولمق واجب اولور انسان نباتات حجر تیمور طاش وسائره کبی نوعلره
تقسیم حیوان ماتحتنده بولنان انسان فرس بقر غنم وسائره کبی نوعلره تقسیم
اولندیغی کبی (وکل فصل یقوم العالی فهو یقوم السافل) جنس عالی ونوع عالی
اولان (الجسم) نك هر بر فصلی مثلا حجر شجر انسان بقر نباتات وسائره کبی جمیع
جسم اولان نوعلر جنس سافل اولسون نوع سافل اولسون مطلقا سافلی بیله تمییز
ایدر نره ده قالدیکه متوسطی تمییز ایتمسون البته ایدر (من غیر عکس کلی) عالینك
عکس سافلدر کرك نوع سافل اولسون وکرك جنس سافل اولسون بو سافلرك
هر بر فصللری جنس عالی اولسون نوع عالی اولسون عالینك کلیسنی تمییز ایتمز
بعضیسنی تمییز ایدر دیمکدر مثلا جنس سافل اولان حیوانی ماتحتنده بولنان جمیع
نوعلرینه تقسیم اولنه رق مطلقا حیواندن فصل اولنسه جسم مطلقکه نوع وجنس
عالی اولان جمیع جسملره شامل اولدیغی جهتله حیوانك نوعی جسم مطلقك بعضیسی
اولور (وکل فصل یقسم السافل فهو یقسم العالی) جنس سافلی تقسیم ایدن
هر بر فصل عالییده تقسیم ایدر جنس سافل اولان الحیوان جمیع حیوانانه شامل اولدیغی
جهتله بو حیوانی انسان فرس بقر غنم کبی جمیع نوعلره اولنان تقسیم مطلق جسمکده
تقسیمی اولور ایسه ده کلیسی اولمیوب بعضیسی اولور نتکم من غیر عکس ایله بیان
اولندیغی کبی (من غیر عکس کلی) عالینك فصلنك کلیسی دکل بعضیسنك هر بر
فصلی جنس سافلی تقسیم ایتمز زیرا بز عالی یی نباتات حجر شجر قلای حدید کموش
التون دیه رك تقسیم ایتدیکمز حالده بونلردن هیچ بریسی جنس سافلده داخل دکلدر
خلاصهٔ کلام عالی اولان جسم مطلق اعمدر جمیع جسملره شامل اولور جنس سافل
اولان حیوان ویاخود نوع سافل اولان انسان اخصدر البته اعمك افرادینك
کلیسی صایلسه اخصك افرادینك کلیسی صایلمش اولور فقط اخصك افرادینك
کلیسی صایلسه اعمك افرادینك بعضیسی صایلمش دیمك اولور وبرده اعمك
افرادینك بعضیسی صایلسه اخصك افرادینك هیچ بریسی صایلمامق ممکن اولور انتهی

(الفصل الرابع فى التعريفات) مقالهٔ اولى درت فصل اوزرينه مفردات بيانده اولديغندن دردنجى فصل تعريفات بيانده اولجيدر (المعرف للشى هو الذى يستلزم تصوره تصور ذلك الشىء) شىء تعريف ايديجى اولان معرفى تصور ايتمكدن تعريف اولنان شيئكده تصورى يعنى عقلك عندنده صورتنك حاصل اولمسى لازم كلور وبو وجهله معنا ويرلمسى بز تصورى حصول صورة الشى عند العقل ايله تعريف ايلديكمزدن طولايى در (اوامتيازه عن كل ماعداه) ياخود او تعريف اولنان شىء صايلان موجوداتك كليسندن تميز در (وهو لايجوز ان يكون نفس الماهية) او تعريف ايديجى اولان ماهيتك نفس يعنى تعريف اولنانك عينى اولمسى جائز دكلدر (لان المعرف معلوم قبل المعرف) زيرا تعريف اولنان شى تعريف اولنمزدن اول بيلنمسى لازم كلور (والشى لايعلم قبل نفسه) حالبوكه شى ذاتندن اول بيلنمز (ولا اعم) دخى مساوى تعريف ايديجى اولان تعريف اولناندن اعم اولمسيده جائز اولماز (لقصور عن افادة التعريف) تعريف اولنان تعريف ايديجنك افاده ايلديكندن نقصان اولديغى ايچون (ولا اخص) دخى تعريف ايديجى اولانك اخص وتعريف اولنانك اعم اولمسيده جائز دكلدر (لكونه اخفى منه) تعريف اولنان تعريف ايجيدن زياده خفى اولديغى ايچون زيرا تعريف اولنان شى بيلنمديكى جهتله بيلمك ايچون تعريف اولنه جق حالبوكه معرف انى ايضاح ايدهمدى (وهو مساوله) او تعريف ايديجى اولان تعريف اولنانه مساوى اولملى (فى العموم والخصوص) عمومده وخصوصده مساوى اولملى (ويسمى حدا تاما) او تعريف ايديجى اولانه حد تام تسميه قلنور نه وقت (ان كان بالجنس او الفصل القريبين) كر او تعريف ايديجى جنس قريب وفصل قريب ايله تعريف ايدر ايسه (وناقصا ان كان بالفصل القريب وحده) او تعريف ايديجى يه حد ناقص تسميه قلنور اكر معرف يالكز فصل قريب ايله تعريف ايدر ايسه (اوبه وبالجنس البعيد) ياخود فصل قريب و جنس بعيد ايله تعريف ايدر ايسه (ورسماً تاما ان كان بالجنس القريب والخاصة) او تعريف ايديجى يه رسم تام تسميه اولنور اكر او تعريف ايديجى جنس قريب وخاصه ايله تعريف ايدر ايسه (ورسماً ناقصا ان كان بالخاصه وحدها) او تعريف ايديجى يه رسم ناقص تسميه قلنور اكر او تعريف ايديجى يالكز خاصه ايله تعريف ايدر ايسه (اوبها وبالجنس البعيد) ياخود خاصه وجنس بعيد ايله تعريف ايدر ايسه (ويجب الاحتراز عن تعريف الشى بما يساويه فى المعرفة والجهالة) معرفت وجهالتده تعريف اولنان شيئه مساوى اولان ايله برشيئى تعريف ايتمكلكدن احتراز

ايتمك واجب اولور (كتعريف الحركة بما ليس بسكون) ليس بسكون ديمك ساكن دكل قيملدانور ديمكدر حركه ديمكده قيملدانور ديمكدر اويله ايسه معرف ايله معرف هر ايكيسيده افاده ده مساويدر (والزوج بما ليس بفرد) ذوج ديمك فرد دكل ديمكدر بماليس بفرد ديمكده فرد دكلدر ذوجدر ديمك اويله ايسه هر ايكيسده ذوج ذوج ديمك اولديغندن افادهده مساويدر (وعن تعريف الشىء بما لايعرف الا به) برشيئى تعريف ايديجى تعريف اولنان شيئله بيلنور معرفله تعريف ايتمكلكدن احتراز واجب اولور (سواء كان بمرتبة واحدة) او تعريف ايديجى كرك برمرتبه ده تعريف اولنان شيئله بيلنسون (كما يقال الكيفية مابها يقع المشابهة) تنكم كيفيت شول شيدر كه اوشى ايله مشابهت واقع اولور دينلديكى كبى مثلا فلان شى فلان كيفية مشابهدر دينلدكده اولا او كيفيتى بيلملى ثانياً اكا مشابهتى بيلمليدر البته او كيفيت بيلنمسه اوشيئك اكا مشابه اولوب اولمديغيده بيلهمز حالبوكه مشابهت كيفيتك تعريفى ايدى (ثم يقال المشابهة اتفاق فى الكيفية) سالف الذكر كبى اولا كيفيت بيلنوب ثانياً شيئك اكا مشابهتيده بيلندكدن صكره فلان شى ايله فلان شى هر ايكيسده مشابهتده شى واحدر دينلور مثلا ليث ايله اسد كبى زيرا اسدليثه فلان كيفيتده مشابهدر دينلسه اولا ليثى بيلدككه شجيع ارسلاندر اسدده شجيع ارسلاندر ليث ايله اسد ارسلان اولقلق كيفيتنده يكديكرينه موافقدر دينلديكى كبى (اومراتب كما يقال الاثنان زوج اول) ياخود او معرف برقاچ مرتبه دن صكره تعريف اولناندن بيلنسون تنكم اولا ايكى جفتدر دينيلور (ثم يقال الزوج هو المنقسم بمتساويين) مؤخراً چفتده ايكى مساوى يه تقسيم اولنمشدر دينيلور (ثم يقال المتساويان هما الشيئان اللذان لايفضل احدهما على الاخر) صكره ايكى مساويده ايكى شىء دركه برى ديكرى اوزرينه فضله اولماز دينيلور (ثم يقال الشيئان هما الاثنان) صكره او ايكى شيده اثناندر دينلديكى كبى بونى بردرجه دها ايضاح ايدهلم شويله كه (الانسان) دينلدكده بونى بيلميوب تعريف مراد اولنسه اولا (انسان جسمدر) ديدك ثانياً (جسم ناميدر) ديدك ثالثاً (حيواندر) ديدك رابعاً (حيوان ناطقدر) خامساً بو حيوان ناطقده انساندر ديديكمز كبى انتهى الحاصل معرفى بيلمك تعريفى بيلمكه وتعريفى بيلمك معرفى بيلمكه محتاج اولور ايسه كرك بركره تعريفدن صكره محتاج اولسون وكرك برقاچ مرتبه تعريفدن صكره محتاج اولسون بوده دوردر بويله دور لازم كلان تعريفله معرفى تعريف ايتمكلكدن تعريفلرده احتراز ايتمك واجب اولور (ويجب ان يحترز عن

استعمال الالفاظ غريبة وحشية غيرظاهرة الدلالة بالقياس الى السامع (ايشيدیجی
او لان مبتدی یه نظر ایله دلالتی اکلاشلیان یعنی معناسی کوج ولفظی غریب
ووحشی یعنی نادراً تصادف اولنور لفظلری استعمالدن تعریفده حذر ایتمك واجب
اولور (لکونه مفوتاً للغرض) غرض فوت اولدیغندن ایچون زیرا برشیئ
تعریفدن مقصدمز اوشیئ طالبه تفهیم وایضاح ایتمکدر معناسی کوج
ولفظنه هر وقت تصادف اولنمیان الفاظ ایله افادهدن سامع ایچون علم
حاصل اولمازو قدفرغ سید محمدفوزی کتبهٔ مکتوبیٔ مقام صدرعالی الملقب
العتیق بالولی و المشتهر الجدبنقیب زاده بن علی فی زعفر
انبولی من تسوید المأل بعون الله الملك المتعال
فی سنه سته وثلثه
مائة والف

حکاکلر چارشوسنده ابراهیم افندینك مطبعه سنده طبع اولنمشدر

(صاتیلان محللر)

حکاکلر چارشوسنده مطبعه جی ابراهیم افندینك کتابجی دکانیله
چارشوی مذکورده حاجی حسین وحاجی شاکر افندیلرك کتابجی
دکانلرنده ۱۰۰ پاره فیئاتله صاتلمقده در